תּורה נבֿיאים וּכתובֿים

תּרגום ייִדיש פֿון יהואש

דבֿרים

דבֿרים

א 1 דאָס זײַנען די ווערטער וואָס משה האָט גערעדט צו גאַנץ
ישׂראל אויף יענער זײַט יַרדן, אין מדבר, אין דעם פּלוין, אַקעגן
סוף, צווישן פּאָרָן און צווישן תּוֹפֶל, און לָבָֿן, און חֲצֵרות, און די-זָהָבֿ.
– 2 עלף טעג איז פֿון חורֵבֿ ביז קָדֵש-בּרנֵעַ אויף דעם וועג פֿון באַרג
שֵׂעִיר. – 3 און עס איז געווען אין פֿערציקסטן יאָר, אין עלפֿטן
חודש, אין ערשטן טאָג פֿון חודש האָט משה גערעדט צו די קינדער
פֿון ישׂראל אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט אים באַפֿוילן פֿאַר זיי; 4 נאָך
דעם אַז ער האָט געשלאָגן סיחין דעם מלך פֿון אֶמוֹרי, וואָס איז
געזעסן אין חשבון, און עוֹג דעם מלך פֿון בשָׁן, וואָס איז געזעסן אין
עַשתָּרוֹת אין אֶדרֶעִי. 5 אויף יענער זײַט יַרדן, אין לאַנד מוֹאָבֿ, האָט
משה גענומען באַשיידן די דאָזיקע תּוֹרה, אַזוי צו זאָגן:

6 יהוה אונדזער גאָט האָט גערעדט צו אונדז אין חוֹרֵבֿ, אַזוי צו זאָגן:
גענוג אײַך זיצן אויף דעם דאָזיקן באַרג; 7 פֿאַרקערט זיך און ציט
אײַך אַוועק, און גייט צו דעם געבערג פֿון אֶמוֹרי, און צו אַלע זײַנע
שכנים, אין דעם פּלוין, אין דעם געבערג, און אין דער נידערונג, און
אין דָרום, און בײַם באָרטן פֿון ים, אין לאַנד פֿון דעם כּנַעֲני, און
צום לבָֿנוֹן, ביזן גרויסן טײַך, דעם טײַך פּרָת. 8 זעט, איך האָב
איבערגעגעבן דאָס לאַנד צו אײַך; גייט און אַרבט דאָס לאַנד וואָס
גאָט האָט געשוואָרן צו אײַערע עלטערן, צו אַבֿרהמען, צו יצחקן, און
צו יעקבֿן, צו געבן זיי און זייער זאָמען נאָך זיי.

9 און איך האָב געזאָגט צו אײַך אין יענער צײַט, אַזוי צו זאָגן: איך
אַליין קען אײַך ניט טראָגן. 10 יהוה אײַער גאָט האָט אײַך געמערט,
און אָט זײַט איר אַזוי ווי די שטערן פֿון הימל אין פֿילקייט – 11 זאָל
יהוה דער גאָט פֿון אײַערע עלטערן אײַך מערן טויזנט מאָל אַזוי פֿיל
ווי איר זײַט, און אײַך בענטשן אַזוי ווי ער האָט אײַך צוגעזאָגט! –
12 ווי קען איך אַליין טראָגן אײַער שווערקייט און אײַער לאַסט און
אײַער קריגערײַ? 13 קריגט אײַך קלוגע און פֿאַרשטאַנדיקע און
געניטע לײַט, לויט אײַערע שבֿטים, און איך וועל זיי מאַכן פֿאַר
אײַערע הויפּטלײַט. 14 האָט איר מיר געענטפֿערט און געזאָגט: גוט
איז די זאַך וואָס דו האָסט געהייסן טאָן. 15 און איך האָב גענומען די
קעפּ פֿון אײַערע שבֿטים, קלוגע און געניטע לײַט, און איך האָב זיי
געמאַכט פֿאַר הויפּטלײַט איבער אײַך, פֿאַר עלטסטע פֿון טויזנט, און
עלטסטע פֿון הונדערט, און עלטסטע פֿון פֿופֿציק, און עלטסטע פֿון
צען, און אויפֿזעער, לויט אײַערע שבֿטים. 16 און איך האָב באַפֿוילן
אײַערע ריכטער אין יענער צײַט, אַזוי צו זאָגן: הערט אויס צווישן
אײַערע ברידער, און איר זאָלט משפּטן גערעכט צווישן איטלעכן און
צווישן זײַן ברודער, אָדער דעם פֿרעמדן וואָס בײַ אים. 17 איר זאָלט
ניט דערקענען קיין פּנים אין אַ משפּט; דעם קלענסטן אַזוי ווי דעם
גרעסטן זאָלט איר אויסהערן; איר זאָלט זיך ניט שרעקן פֿאַר אַ
מענטשן, וואָרום דער משפּט איז גאָטס. און די זאַך וואָס וועט זײַן צו
שווער פֿאַר אײַך, זאָלט איר ברענגען צו מיר, און איך וועל זי
אויסהערן. 18 און איך האָב אײַך באַפֿוילן אין יענער צײַט אַלע זאַכן
וואָס איר זאָלט טאָן.

19 און מיר האָבן אַוועקגעצויגן פֿון חוֹרבֿ, און זײַנען דורכגעגאַנגען
אין גאַנצן יענעם גרויסן און מוֹראדיקן מדבר וואָס איר האָט געזען,
אויפֿן וועג צו דעם געבערג פֿון אֶמוֹרי, אַזוי ווי יהוה אונדזער גאָט
האָט אונדז באַפֿוילן; און מיר זײַנען געקומען ביז קָדֵש-ברנֵעַ. 20 און
איך האָב צו אײַך געזאָגט: איר זײַט געקומען ביז דעם געבערג פֿון
אֶמוֹרי, וואָס יהוה אונדזער גאָט גיט אונדז; 21 זע, יהוה דײַן גאָט
האָט איבערגעגעבן דאָס לאַנד צו דיר, גיי אַרויף און אַרב עס, אַזוי
ווי יהוה דער גאָט פֿון דײַנע עלטערן האָט דיר צוגעזאָגט; זאָלסט ניט
מוֹרא האָבן און ניט אַנגסטן. 22 האָט איר אַלע גענענט צו מיר, און
האָט געזאָגט: לאָמיר שיקן מענטשן אונדז פֿאַרויס, און זיי זאָלן
אויספֿאָרשן פֿאַר אונדז דאָס לאַנד, און אונדז ברענגען אַן ענטפֿער
וועגן דעם וועג וואָס מיר זאָלן אויף אים גיין, און די שטעט וואָס מיר

זאָלן אין זײ קומען. 23 און די זאַך איז װױלגעפֿעלן אין מײַנע אױגן,
און איך האָב גענומען פֿון אײַך צװעלף מאַן, צו איין מאַן פֿאַר אַ
שבֿט. 24 און זײ האָבן זיך פֿאַרקערט און זײַנען אַרױפֿגעגאַנגען אין
דעם געבערג, און זײַנען געקומען ביזן טאָל אֶשכּול, און האָבן עס
אױסגעקוקט. 25 און זײ האָבן גענומען אין זײער האַנט פֿון דער
פֿרוכט פֿון לאַנד, און אַראָפּגעבראַכט צו אונדז; און זײ האָבן אונדז
געבראַכט אַן ענטפֿער און געזאָגט: גוט איז דאָס לאַנד װאָס יהוה
אונדזער גאָט גיט אונדז. 26 אָבער איר האָט ניט געװאָלט אַרױפֿגײן,
און האָט װידערשפּעניקט דעם מױל פֿון יהוה אײַער גאָט. 27 און איר
האָט געמורמלט אין אײַערע געצעלטן, און האָט געזאָגט: װײַל גאָט
האָט אונדז פֿײַנט, האָט ער אונדז אַרױסגעצױגן פֿון לאַנד מִצרַיִם,
אונדז צו געבן אין דער האַנט פֿון אֶמוֹרי, כּדי אונדז צו פֿאַרטיליקן.
28 װוּהין גײען מיר אַרױף? אונדזערע ברידער האָבן געמאַכט צעגײן
אונדזער האַרץ, אַזױ צו זאָגן: דאָס פֿאָלק איז גרעסער און העכער
פֿון אונדז, די שטעט גרױסע און באַפֿעסטיקטע ביז אין הימל; און
אױך זין פֿון די ענָקים האָבן מיר דאָרטן געזען. 29 און איך האָבָ צו
אײַך געזאָגט: איר זאָלט אײַך ניט שרעקן און ניט מוֹרא האָבן פֿאַר
זײ. 30 יהוה אײַער גאָט װאָס גײט אײַך פֿאַרױס, ער װעט מלחמה
האַלטן פֿאַר אײַך, אַזױ װי אַלץ װאָס ער האָט געטאָן מיט אײַך אין
מִצרַיִם פֿאַר אײַערע אױגן, 31 און אין דער מדבר, װוּ דו האָסט
געזען, אַז יהוה דײַן גאָט האָט דיך געטראָגן, אַזױ װי אַ מאַן טראָגט
זײַן קינד, דעם גאַנצן װעג װאָס איר זײַט געגאַנגען, ביז איר זײַט
געקומען צו דעם דאָזיקן אָרט. 32 און אין דער דאָזיקער זאַך גלױבט
איר ניט יהוה אײַער גאָט, 33 װאָס איז אײַך געגאַנגען פֿאַרױס אױפֿן
װעג, אײַך אױסצוזוכן אַן אָרט פֿאַר אײַך צום לאַגערן: אין פֿײַער בײַ
נאַכט, כּדי אײַך צו װײַזן דעם װעג װאָס איר זאָלט אױף אים גײן, און
אין װאָלקן בײַ טאָג.

34 און גאָט האָט געהערט דעם קָול פֿון אײַערע װערטער, און ער
האָט געצערנט, און האָט געשװאָרן, אַזױ צו זאָגן: 35 אױב עמיצער
פֿון די דאָזיקע לײַט, פֿון דעם דאָזיקן שלעכטן דָור, װעט אָנזען דאָס
גוטע לאַנד, װאָס איך האָב געשװאָרן צו געבן אײַערע עלטערן!
36 אַחוץ כָּלֵב דער זון פֿון יפֿוּנֶהן; ער װעט עס זען, און צו אים װעל
איך געבן דאָס לאַנד װאָס ער האָט געטרעטן דערױף, און צו זײַנע
קינדער; װײַל ער איז געגאַנגען געטרײַ נאָך גאָט. 37 אױך אױף מיר
האָט גאָט געצערנט איבער אײַך, אַזױ צו זאָגן: דו אױך װעסט אַהין

ניט קומען; 38 יהוֹשועַ דער זון פֿון נון, וואָס שטייט פֿאַר דיר, ער
וועט אַהין קומען; אים שטאַרק, וואָרום ער וועט עס מאַכן אַרבן
ישׂראל. 39 און אײַערע קליינע קינדער, וואָס איר האָט געזאָגט, זיי
וועלן זײַן צו רויב, און אײַערע זין, וואָס פֿאַרשטייען נאָך הײַנט ניט
גוטס אָדער שלעכטס, זיי וועלן אַהין קומען, און צו זיי וועל איך עס
געבן, און זיי וועלן עס אַרבן. 40 און איר פֿאַרקערט אײַך, און ציט
צום מדבר, אויפֿן וועג פֿון ים-סוף.

41 האָט איר זיך אָפּגערופֿן, און האָט צו מיר געזאָגט: מיר האָבן
געזינדיקט צו גאָט; מיר וועלן אַרויפֿגיין, און וועלן מלחמה האַלטן,
אַזוי ווי אַלץ וואָס יהוה אונדזער גאָט האָט אונדז באַפֿוילן. און איר
האָט אָנגעגורט איטלעכער זײַנע כּלֵי-מלחמה, און געהאַלטן פֿאַר
גרינג אַרויפֿצוגיין אין דעם געבערג. 42 און גאָט האָט צו מיר
געזאָגט: זאָג צו זיי: איר זאָלט ניט אַרויפֿגיין, און איר זאָלט ניט
מלחמה האַלטן, וואָרום איך בין ניט צווישן אײַך; כּדי איר זאָלט ניט
געשלאָגן ווערן פֿאַר אײַערע פֿײַנט. 43 און איך האָב צו אײַך גערעדט,
אָבער איר האָט ניט צוגעהערט, און איר האָט ווידערשפּעניקט דעם
מויל פֿון גאָט, און איר האָט געמוטוויליקט, און זײַט אַרויפֿגעגאַנגען
אין דעם געבערג. 44 איז אַרויסגעגאַנגען אַקעגן אײַך דער אֶמוֹרי
וואָס איז געזעסן אין יענעם געבערג, און זיי האָבן אײַך נאָכגעיאָגט
אַזוי ווי די בינען טוען, און אײַך צעקלאַפּט אין שֵׂעִיר, ביז חָרמָה.
45 און איר האָט זיך אומגעקערט, און איר האָט געוויינט פֿאַר גאָט,
אָבער גאָט האָט ניט צוגעהערט צו אײַער קָול, און ניט גענייגט דאָס
אויער צו אײַך. 46 און איר זײַט געבליבן אין קָדֵש פֿיל טעג, לויט די
טעג וואָס איר זײַט געבליבן.

ב

1 און מיר האָבן זיך פֿאַרקערט, און האָבן געצויגן צום מדבר,
אויפֿן וועג פֿון ים-סוף, אַזוי ווי גאָט האָט צו מיר גערעדט; און
מיר האָבן זיך אַרומגעדרייט אַרום באַרג שֵׂעִיר פֿיל טעג.

2 און גאָט האָט צו מיר געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: 3 גענוג אײַך אַרומגיין
דעם דאָזיקן באַרג; פֿאַרקערט אײַך קיין צפֿון. 4 און דעם פֿאָלק
באַפֿעל, אַזוי צו זאָגן: איר גייטדורך דורך דעם געמאַרק פֿון אײַערע
ברידער, די קינדער פֿון עֵשָׂו, וואָס זיצן אין שֵׂעִיר, און זיי וועלן מוֹרא

האָבן פֿאַר אײַך; זאָלט איר זײַן זײער אָפּגעהיט. 5 איר זאָלט זיך ניט
אָנהײבן מיט זײ, וואָרום ניט צו מאָל אַ שפּאַן פֿון אַ פֿוסטריט וועל
איך אײַך געבן פֿון זײער לאַנד, ווײַל אַ ירושה צו עֵשָׂו האָב איך
געגעבן דעם באַרג שֵׂעִיר. 6 עסנוואַרג זאָלט איר פֿון זײ פֿאַר געלט
אײַנהאַנדלען און עסן, און אַפֿילו וואַסער זאָלט איר פֿון זײ
פֿאַר געלט קויפֿן און טרינקען. 7 וואָרום יהוה דײַן גאָט האָט דיך
געבענטשט אין יעטוועדער טוּונג פֿון דײַן האַנט; ער האָט געוווּסט
דײַן גײן דורך דעם דאָזיקן גרויסן מדבר; שוין פֿערציק יאָר איז יהוה
דײַן גאָט מיט דיר; קײן זאַך האָט דיר ניט געפֿעלט. 8 און מיר זײַנען
אַוועקגעגאַנגען פֿון אונדזערע ברידער, די קינדער פֿון עֵשָׂו וואָס זיצן
אין שֵׂעִיר, פֿון דעם וועג פֿון פּלוין, פֿון אֵילַת, און פֿון עֶציון-גֶבֿר.

און מיר האָבן זיך פֿאַרקערט און זײַנען אַוועקגעגאַנגען אויף דעם
וועג פֿון דעם מדבר פֿון מוֹאָבֿ. 9 און גאָט האָט צו מיר געזאָגט:
זאָלסט ניט פֿײַנטן מוֹאָבֿ, און ניט פֿאַרפֿירן מיט זײ אַ מלחמה,
וואָרום איך וועל דיר פֿון זײַן לאַנד ניט געבן קײן אַרב, ווײַל צו די
קינדער פֿון לוֹט האָב איך געגעבן עָר אַ ירושה. – 10 פֿריער זײַנען
דאָרטן געזעסן די אֵימים, אַ פֿאָלק גרויס און פֿיל, און הויך ווי די
עֲנָקים; 11 זײ אויך זײַנען גערעכנט געוואָרן פֿאַר רפֿאים, אַזוי ווי די
עֲנָקים, אָבער די מוֹאָבֿים האָבן זײ גערופֿן אֵימים. 12 און אין שֵׂעִיר
זײַנען פֿריער געזעסן די חוֹרים, אָבער די קינדער פֿון עֵשָׂו האָבן זײ
פֿאַרטריבן, און זײ פֿאַרטיליקט פֿון פֿאַר זיך, און זיך באַזעצט אויף
זײער אָרט, אַזוי ווי ישׂראל האָט געטאָן צום לאַנד פֿון זײַן אַרב, וואָס
גאָט האָט זײ געגעבן. – 13 אַצונד שטײט אויף, און גײט אײַך
אַריבער דעם טײַך זֶרֶד.

און מיר זײַנען אַריבערגעגאַנגען דעם טײַך זֶרֶד. 14 און די טעג וואָס
מיר זײַנען געגאַנגען פֿון קָדֵש-בַּרנֵעַ ביז וואַנען מיר זײַנען אַריבער
דעם טײַך זֶרֶד, זײַנען געווען אַכט און דרײַסיק יאָר; ביז דער גאַנצער
דוֹר, די קריגסלײַט, זײַנען פֿאַרלענדט געוואָרן פֿון צווישן דעם
לאַגער, אַזוי ווי גאָט האָט זײ געשוואָרן. 15 און אויך איז די האַנט
פֿון גאָט געווען אויף זײ, זײ אומצוברענגען פֿון צווישן דעם לאַגער,
ביז זײ זײַנען פֿאַרלענדט געוואָרן.

16 און עס איז געווען, אַז אַלע קריגסלײַט זײַנען אין גאַנצן
אויסגעשטאָרבן פֿון צווישן דעם פֿאָלק, 17 האָט גאָט גערעדט צו

מיר, אַזוי צו זאָגן: 18 דו גייסט הײַנט אַריבער דעם געמאַרק פֿון
מוֹאָבֿ, עָר, 19 און װעסט גענענען אַקעגן די קינדער פֿון עַמוֹן, זאָלסט
זיי ניט פֿײַנטן, און זיך מיט זיי ניט אָנהייבן, וואָרום איך וועל דיר פֿון
דעם לאַנד פֿון די קינדער פֿון עַמוֹן ניט געבן קיין אַרב, ווײַל צו די
קינדער פֿון לוֹט האָב איך עס געגעבן אַ ירושה. – 20 דאָס אויך
ווערט גערעכנט פֿאַרן לאַנד פֿון די רפֿאים; די רפֿאים זײַנען דרינען
געזעסן פֿריער, און די עַמוֹנים האָבן זיי גערופֿן זַמזומים; 21 אַ פֿאָלק
גרויס און פֿיל, און הויך ווי די עֲנָקים; אָבער גאָט האָט זיי
פֿאַרטיליקט פֿון פֿאַר זיי, און זיי האָבן זיי פֿאַרטריבן, און זיך באַזעצט
אויף זייער אָרט; 22 אַזוי ווי ער האָט געטאָן פֿאַר די קינדער פֿון עֵשָׂו
וואָס זיצן אין שֵׂעִיר, וואָס ער האָט פֿאַרטיליקט די כוֹרים פֿון פֿאַר
זיי, און זיי האָבן זיי פֿאַרטריבן, און זיך באַזעצט אויף זייער אָרט ביז
אויף הײַנטיקן טאָג. 23 און די עַוִים וואָס זײַנען געזעסן אין דערפֿער
ביז עַזָה, זיי האָבן די כַּפְתּוֹרים וואָס קומען אַרויס פֿון כַּפְתּוֹר,
פֿאַרטיליקט, און זיך באַזעצט אויף זייער אָרט. – 24 שטייט אויף,
ציט אַוועק, און גייט אַריבער דעם טאָל אַרנוֹן. זע, איך האָב געגעבן
אין דײַן האַנט סיחון דעם אֶמוֹרי, דעם מלך פֿון חשבון, און זײַן
לאַנד; הייב אָן אײַנצונעמען, און פֿאַרפֿיר מיט אים אַ מלחמה.
25 הײַנטיקן טאָג וועל איך אָנהייבן וואַרפֿן דײַן שרעק און דײַן מוֹרא
אויף די פֿעלקער אונטערן גאַנצן הימל, אַז ווען זיי וועלן הערן דײַן
ערוונג, וועלן זיי ציטערן און פֿלאַטערן פֿאַר דיר.

26 און איך האָב געשיקט שלוחים פֿון מדבר קדֵמוֹת צו סיחין דעם
מלך פֿון חשבון – ווערטער פֿון שלום, אַזוי צו זאָגן: 27 לאָמיך
דורכגיין דורך דײַן לאַנד; אויפֿן וועג, אויפֿן וועג וועל איך גיין; איך
וועל זיך ניט אָפּקערן רעכטס אָדער לינקס. 28 עסנוואַרג וועסטו מיר
פֿאַר געלט פֿאַרקויפֿן, און איך וועל עסן, און וואַסער וועסטו מיר
פֿאַר געלט געבן, און איך וועל טרינקען; לאָמיך בלויז דורכגיין אויף
מײַנע פֿיס; 29 אַזוי ווי עס האָבן מיט מיר געטאָן די קינדער פֿון עֵשָׂו
וואָס זיצן אין שֵׂעִיר, און די מוֹאָבֿים וואָס זיצן אין עָר; ביז וואַנען
איך וועל אַריבערגיין דעם יַרדן צו דעם לאַנד וואָס יהוה אונדזער
גאָט גיט אונדז. 30 אָבער סיחון דער מלך פֿון חשבון האָט אונדז ניט
געוואָלט דורכלאָזן דורך אים, וואָרום יהוה דײַן גאָט האָט האַרט
געמאַכט זײַן געמיט, און פֿעסט געמאַכט זײַן האַרץ, כּדי אים צו געבן
אין דײַן האַנט, אַזוי ווי הײַנטיקן טאָג.

31 און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: זע, איך האָב אָנגעהויבן
איבערגעבן צו דיר סיחוֹנען און זײַן לאַנד; הייב אָן אײַנצונעמען כּדי
צו אַרבן זײַן לאַנד. 32 איז סיחין אַרויסגעגאַנגען אַקעגן אונדז, ער
מיט זײַן גאַנצן פֿאָלק, אויף מלחמה קיין יַהַץ. 33 און יהוה אונדזער
גאָט האָט אים איבערגעגעבן צו אונדז, און מיר האָבן געשלאָגן אים,
און זײַנע זין, און זײַן גאַנץ פֿאָלק. 34 און מיר האָבן אין יענער צײַט
באַצוווּנגען זײַנע שטעט, און פֿאַרוויסט איטלעכע שטאָט, מענער און
ווײַבער און קליינע קינדער; מיר האָבן ניט געלאָזט אַן איבערבלײַב.
35 נאָר די בהמות האָבן מיר גערויבט פֿאַר זיך, און דעם זאַקרויב פֿון
די שטעט וואָס מיר האָבן באַצוווּנגען. 36 פֿון עֲרוֹעֵר וואָס בײַם ברעג
טאָל אַרנוֹן, און דער שטאָט וואָס אין טאָל, און ביז גִלעָד, איז ניט
געווען אַ שטאָט וואָס איז געווען שטאַרקער פֿון אונדז; אַלץ האָט
יהוה אונדזער גאָט איבערגעגעבן צו אונדז. 37 נאָר צו דעם לאַנד פֿון
די קינדער פֿון עַמון האָסטו ניט גענענט: צו דעם גאַנצן ברעג פֿון
טײַך יַבּוֹק, און די שטעט פֿון באַרג, און אומעטום ווו יהוה אונדזער
גאָט האָט פֿאַרווערט.

ג
1 און מיר האָבן זיך פֿאַרקערט, און זײַנען אַרויפֿגעגאַנגען מיטן
וועג פֿון בשָן; און עוֹג דער מלך פֿון בשָן איז אַרויסגעגאַנגען
אַקעגן אונדז, ער מיט זײַן גאַנצן פֿאָלק, אויף מלחמה קיין אֶדרֶעִי.
2 און גאָט האָט געזאָגט צו מיר: זאָלסט ניט מוֹרא האָבן פֿאַר אים,
וואָרום איך האָב אים, מיט זײַן גאַנצן פֿאָלק און זײַן לאַנד, געגעבן
אין דײַן האַנט, און וועסט טאָן צו אים אַזוי ווי דו האָסט געטאָן צו
סיחין דעם מלך פֿון אֶמוֹרי, וואָס איז געזעסן אין חשבון. 3 און יהוה
אונדזער גאָט האָט אויך געגעבן אין אונדזער האַנט עוֹג דעם מלך פֿון
בשָן, מיט זײַן גאַנצן פֿאָלק, און מיר האָבן אים געשלאָגן ביז אים ניט
צו לאָזן אַן איבערבלײַב. 4 און מיר האָבן באַצוווּנגען אין יענער
צײַט אַלע זײַנע שטעט; ניט געווען אַ שטאָט וואָס מיר האָבן ניט
צוגענומען פֿון זיי; זעכציק שטעט, די גאַנצע געגנט פֿון אַרגוֹבֿ, דאָס
קיניגרײַך פֿון עוֹג אין בשָן. 5 אַלע די דאָזיקע זײַנען געווען
באַפֿעסטיקטע שטעט מיט הויכע מויערן, מיט טויערן און ריגלען,
אַחוץ אָפֿענע שטעט זייער פֿיל. 6 און מיר האָבן זיי פֿאַרוויסט, אַזוי
ווי מיר האָבן געטאָן צו סיחין דעם מלך פֿון חשבון – פֿאַרוויסט
איטלעכע שטאָט, מענער, ווײַבער, און קליינע קינדער. 7 נאָר אַלע

בהמות, און דעם זאַקרויב פֿון די שטעט, האָבן מיר גערויבט פֿאַר
זיך.

8 און מיר האָבן אַוועקגענומען אין יענער צײַט דאָס לאַנד פֿון דער
האַנט פֿון די צוויי מלכים פֿון אֶמוֹרי וואָס אויף דער זײַט יַרדן, פֿון
טאָל אַרנוֹן ביז באַרג חֶרמוֹן – 9 די צידוֹנים רופֿן דעם חֶרמוֹן, שׂריוֹן,
און די אֶמוֹרים רופֿן אים שׂניר – 10 אַלע שטעט פֿון דעם
פֿלאַכלאַנד, און גאַנץ גִלעָד, און גאַנץ בשָן, ביז סַלכָה און אֶדרֶעִי,
שטעט פֿון עוֹגס קיניגרײַך אין בשָן. 11 וואָרום נאָר עוֹג דער מלך
פֿון בשָן איז געבליבן פֿון דעם רעשט פֿון די רפֿאים; אָט זײַן בעט, אַן
אײַזערן בעט, איז דאָך אין רַבה פֿון די קינדער פֿון עַמוֹן. נײַן אײַלן
איז איר לענג, און פֿיר אײַלן איר ברייט, אויף דער אייל פֿון אַ מאַן.

12 און דאָס דאָזיקע לאַנד האָבן מיר געאַרבט אין יענער צײַט. פֿון
עַרוֹעֵר וואָס בײַם טאָל אַרנוֹן, און אַ העלפֿט פֿון דעם געבערג פֿון
גִלעָד, מיט אירע שטעט, האָב איך געגעבן צו די ראובֵנים און צו די
גָדים. 13 און דעם רעשט פֿון גִלעָד, און גאַנץ בשָן, דאָס קיניגרײַך
פֿון עוֹגן, האָב איך געגעבן צום האַלבן שבֿט מנשה; די גאַנצע געגנט
פֿון אַרגוֹבֿ – יענער גאַנצער בשָן ווערט גערופֿן דאָס לאַנד פֿון די
רפֿאים. 14 יָאיר דער זון פֿון מנשה האָט גענומען די גאַנצע געגנט
פֿון אַרגוֹבֿ ביז דעם געמאַרק פֿון דעם גשורי, און דעם מַעֲכָתי, און
האָט זיי – בשָן – גערופֿן אויף זײַן נאָמען חַוות-יָאיר, ווי ביז אויף
הײַנטיקן טאָג. 15 און צו מָכירן האָב איך געגעבן גִלעָד. 16 און צו די
ראובֵנים און צו די גָדים האָב איך געגעבן פֿון גִלעָד און ביזן טאָל
אַרנוֹן, דעם מיטן טאָל און דעם ברעג, און ביזן טײַך יַבוֹק, דעם
געמאַרק פֿון די קינדער פֿון עַמוֹן; 17 און דעם פּלוין מיטן יַרדן און
דעם ברעג, פֿון כִּנֶרת און ביז דעם ים פֿון פּלוין, דעם יַם-הַמֶלַח,
אונטער די אַראָפּגאַנגען פֿון פּסגָה, צו מזרח.

18 און איך האָב אײַך באַפֿוילן אין יענער צײַט, אַזוי צו זאָגן: יהוה
אײַער גאָט האָט אײַך געגעבן דאָס דאָזיקע לאַנד עס צו אַרבן; זאָלט
איר, אַלע העלדישע יונגען, אַריבערגיין געוואָפֿנט פֿאַרויס פֿאַר
אײַערע ברידער, די קינדער פֿון ישׂראל. 19 בלויז אײַערע ווײַבער און
אײַערע קליינע קינדער און אײַער פֿי – איך ווייס, אַז איר האָט פֿיל
פֿי – זאָלן בלײַבן אין אײַערע שטעט, וואָס איך האָב אײַך געגעבן;
20 ביז וואַנען גאָט וועט באַרוען אײַערע ברידער אַזוי ווי אײַך, און זיי

אויך וועלן אַרבן דאָס לאַנד וואָס יהוה אײַער גאָט גיט זיי אויף יענער
זײַט יַרדן; דענצמאָל וועט איר זיך אומקערן איטלעכער צו זײַן אַרב,
וואָס איך האָב אײַך געגעבן. 21 און יהוֹשוּען האָב איך באַפֿוילן אין
יענער צײַט, אַזוי צו זאָגן: דײַנע אויגן האָבן געזען אַלץ וואָס יהוה
דײַן גאָט האָט געטאָן צו די דאָזיקע צוויי מלכים; אַזוי וועט גאָט טאָן
צו אַלע קיניגרײַכן וואָס דו גייסט אַהין אַריבער. 22 איר זאָלט ניט
מוֹרא האָבן פֿאַר זיי, וואָרום יהוה אײַער גאָט איז דער וואָס האַלט
מלחמה פֿאַר אײַך.

וָאֶתְחַנָּן

23 און איך האָב געבעטן צו גאָט אין יענער צײַט, אַזוי צו זאָגן:
24 גאָט דו האַר, דו האָסט אָנגעהויבן װײַזן דײַן קנעכט דײַן
גרויסקייט און דײַן שטאַרקע האַנט; וואָרום ווער איז דער גאָט אין
הימל אָדער אויף דער ערד וואָס זאָל טאָן אַזוי ווי דײַנע טוּונגען און
אַזוי ווי דײַנע גבֿורות? 25 לאָמיך אַריבערגיין, איך בעט דיך, און
לאָמיך זען דאָס גוטע לאַנד וואָס אויף יענער זײַט יַרדן, דאָס דאָזיקע
שײנע געבערג, און דעם לבֿנון. 26 אָבער גאָט האָט געצערנט אויף
מיר פֿון וועגן אײַך, און האָט ניט צוגעהערט צו מיר; און גאָט האָט
צו מיר געזאָגט: גענוג דיר! זאָלסט מער ניט רעדן צו מיר וועגן דער
דאָזיקער זאַך. 27 גיי אַרויף צום שפּיץ פּסגה, און הייב אויף דײַנע
אויגן צו מערבֿ, און צו צפֿון, און צו דָרום, און צו מזרח, און קוק אָן
מיט דײַנע אויגן, וואָרום וועסט ניט אַריבערגיין דעם דאָזיקן יַרדן.
28 און גיב איבער דײַן צַוָאָה צו יהוֹשוּען, און שטאַרק אים, און
פֿעסטיק אים, וואָרום ער וועט אַריבערגיין פֿאַרויס פֿאַר דעם דאָזיקן
פֿאָלק, און ער וועט זיי מאַכן אַרבן דאָס לאַנד וואָס דו וועסט זען.

29 און מיר זײַנען געבליבן אין טאָל אַקעגן בית-פּעוֹר.

ד 1 און אַצונד, ישׂראל, הער צו די חוקים און די געזעצן וואָס איך
לערן דיך צו טאָן, כּדי איר זאָלט לעבן, און קומען און אַרבן דאָס
לאַנד וואָס יהוה דער גאָט פֿון אײַערע עלטערן גיט אײַך. 2 איר זאָלט
ניט צולייגן צו דעם וואָרט וואָס איך געביט אײַך, און איר זאָלט ניט
מינערן דערפֿון, כּדי צו היטן די געבאָט פֿון יהוה אײַער גאָט, וואָס

איך געביט אײַך. 3 אײַערע אויגן האָבן געזען וואָס גאָט האָט געטאָן
אין בעַל-פּעוֹר, אַז יעטוועדער מאַן וואָס איז געגאַנגען נאָך דעם בעַל
פֿון פּעוֹר, האָט אים יהוה דײַן גאָט פֿאַרטיליקט פֿון צווישן דיר. 4 און
איר, וואָס זײַט באַהעפֿט אָן יהוה אײַער גאָט, לעבט הײַנט אַלע.
5 זע, איך האָב אײַך געלערנט חוקים און געזעצן, אַזוי ווי יהוה מײַן
גאָט האָט מיר באַפֿוילן, אויף צו טאָן אַזוי אין דעם לאַנד וואָס איר
קומט אַהין, עס צו אַרבן. 6 זאָלט איר זיי היטן און טאָן, וואָרום דאָס
איז אײַער קלוגשאַפֿט און אײַער פֿאַרשטאַנדיקייט אין די אויגן פֿון
די אומות, וואָס אַז זיי וועלן הערן אַלע די דאָזיקע געזעצן, וועלן זיי
זאָגן: פֿאַר וואָר, אַ קלוגע און פֿאַרשטאַנדיקע אומה איז דאָס
דאָזיקע גרויסע פֿאָלק. 7 וואָרום וואָסער גרויס פֿאָלק איז פֿאַראַן,
וואָס האָט אַ גאָט נאָענט צו אים אַזוי ווי יהוה אונדזער גאָט, ווען נאָר
מיר רופֿן צו אים? 8 און וואָסער גרויס פֿאָלק איז פֿאַראַן, וואָס האָט
חוקים און געזעצן גערעכטע אַזוי ווי די דאָזיקע גאַנצע תּוֹרה, וואָס
איך לייג פֿאַר אײַך הײַנטיקן טאָג? 9 נאָר זײַ דיר אָפּגעהיט און היט
זייער דײַן זעל, זאָלסט ניט פֿאַרגעסן די זאַכן וואָס דײַנע אויגן האָבן
געזען, און זיי זאָלן ניט אָפּגעטאָן ווערן פֿון דײַן האַרצן אַלע טעג פֿון
דײַן לעבן, און זאָלסט זיי מאַכן וויסן דײַנע קינדער און דײַנע
קינדסקינדער; 10 דעם טאָג וואָס דו ביסט געשטאַנען פֿאַר יהוה דײַן
גאָט אין חוֹרבֿ, ווען גאָט האָט צו מיר געזאָגט: זאַמל אײַן צו מיר
דאָס פֿאָלק, און איך וועל זיי לאָזן הערן מײַנע ווערטער, כּדי זיי זאָלן
לערנען מוֹרא צו האָבן פֿאַר מיר אַלע טעג וואָס זיי לעבן אויף דער
ערד, און אויך זייערע קינדער זאָלן זיי לערנען. 11 און איר האָט
גענענט, און האָט זיך געשטעלט אונטערן באַרג, און דער באַרג האָט
געברענט מיט פֿײַער ביזן האַרצן פֿון הימל, מיט פֿינצטערניש,
וואָלקן, און נעבל. 12 און גאָט האָט צו אײַך גערעדט פֿון מיטן פֿײַער;
אַ קול פֿון ווערטער האָט איר געהערט, אָבער אַ געשטאַלט האָט איר
ניט געזען; בלויז אַ קול. 13 און ער האָט אײַך אָנגעזאָגט זײַן בונד
וואָס ער האָט אײַך באַפֿוילן צו טאָן – די צען געבאָט; און ער האָט
זיי אויפֿגעשריבן אויף צוויי שטיינערנע לוחות. 14 און מיר האָט גאָט
באַפֿוילן אין יענער צײַט אײַך צו לערנען חוקים און געזעצן, כּדי איר
זאָלט זיי טאָן אין דעם לאַנד וואָס איר גייט אַריבער אַהין, עס צו
אַרבן. 15 דרום זאָלט איר זייער היטן אײַער זעל – וואָרום איר האָט
ניט געזען קיין געשטאַלט אין דעם טאָג וואָס גאָט האָט גערעדט צו
אײַך אין חוֹרבֿ פֿון מיטן פֿײַער – 16 אַז איר זאָלט ניט פֿאַרדאָרבן
ווערן און אײַך מאַכן אַ געשניץ, די גלײַכעניש פֿון אַ שום בילד, די

געשטאַלט פֿון אַ זָכר אָדער אַ נקבֿה, 17 די געשטאַלט פֿון אַ שום
בהמה וואָס אויף דער ערד, די געשטאַלט פֿון אַ שום געפֿליגלטן
פֿויגל וואָס פֿליט אין הימל, 18 די געשטאַלט פֿון וואָס נאָר עס
קריכט אויף דער ערד, די געשטאַלט פֿון אַ שום פֿיש וואָס אין
וואַסער אונטער דער ערד. 19 און אַז דו וועסט אויפֿהייבן דײַנע אויגן
צום הימל, און זען די זון און די לבֿנה און די שטערן, דעם גאַנצן חיל
פֿון הימל, זאָלסטו ניט אַראָפּגעפֿירט ווערן, און זיך בוקן צו זיי, און
דינען זיי, וואָס יהוה דײַן גאָט האָט זיי צוגעטיילט צו אַלע פֿעלקער
אונטערן גאַנצן הימל. 20 אָבער אײַך האָט גאָט גענומען, און אײַך
אַרויסגעצויגן פֿון דעם אײַזנשמעלצאויוון, פֿון מִצרַיִם, אים צו זײַן
פֿאַר אַן אַרבפֿאָלק, אַזוי ווי הײַנטיקן טאָג. 21 און גאָט האָט
געצערנט אויף מיר פֿון אײַערטוועגן, און ער האָט געשוואָרן אַז איך
זאָל ניט אַריבערגיין דעם יַרדן, און ניט קומען אין דעם גוטן לאַנד
וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה. 22 וואָרום איך שטאַרב
אין דעם היגן לאַנד; איך גיי ניט אַריבער דעם יַרדן, אָבער איר וועט
אַריבערגיין, און וועט אַרבן דאָס דאָזיקע גוטע לאַנד. 23 היט אײַך,
איר זאָלט ניט פֿאַרגעסן דעם בונד פֿון יהוה אײַער גאָט, וואָס ער
האָט געשלאָסן מיט אײַך, און אײַך מאַכן אַ געשניץ, די געשטאַלט
פֿון וואָס עס איז, וואָס יהוה דײַן גאָט האָט דיר פֿאַרווערטע.
24 וואָרום יהוה דײַן גאָט איז אַ פֿײַער וואָס פֿאַרצערט, אַ
צערנדיקער גאָט.

25 אַז דו וועסט געבערן קינדער און קינדסקינדער, און איר וועט זיך
עלטערן אין לאַנד, און איר וועט פֿאַרדאָרבן ווערן, און וועט מאַכן אַ
געשניץ, אַ געשטאַלט פֿון וואָס עס איז, און איר וועט טאָן וואָס איז
שלעכט אין די אויגן פֿון יהוה דײַן גאָט, אים צו דערצערענען, 26
מאַך איך הײַנט הימל און ערד עדות קעגן אײַך, אַז אונטערגיין וועט
איר גיך אונטערגיין פֿון דעם לאַנד וואָס איר גייט אַריבער דעם יַרדן
אַהין, עס צו אַרבן; איר וועט ניט מַאֲריך-יָמים זײַן דרינען, נײַערט
פֿאַרטיליקט וועט איר פֿאַרטיליקט ווערן. 27 און גאָט וועט אײַך
צעשפּרייטן צווישן די אומות, און איר וועט בלײַבן געציילטע
מענטשן צווישן די פֿעלקער, וואָס גאָט וועט אײַך אַהין אַוועקפֿירן.
28 און איר וועט דאָרטן דינען געטער געמאַכט פֿון אַ מענטשנס
הענט, האָלץ און שטיין, וואָס ניט זיי זעען, און ניט זיי הערן, און ניט
זיי עסן, און ניט זיי שמעקן. 29 און איר וועט זוכן פֿון דאָרטן יהוה
אײַער גאָט; און וועסט אים געפֿינען, אַז דו וועסט אים זוכן מיט דײַן

גאַנצן האַרצן, און מיט דײַן גאַנצער זעל. 30 אַז דיך וועט צודריקן,
און דיך וועלן טרעפֿן אַלע די דאָזיקע זאַכן, אין סוף פֿון די טעג,
וועסטו זיך אומקערן צו יהוה דײַן גאָט, און וועסט צוהערן צו זײַן
קָול. 31 וואָרום יהוה דײַן גאָט איז אַ דערבאַרימדיקער גאָט; ער וועט
דיך ניט פֿאַרלאָזן און דיך ניט אומברענגען, און ער וועט ניט
פֿאַרגעסן דעם בונד מיט דײַנע עלטערן, וואָס ער האָט זיי געשוואָרן.

32 וואָרום פֿרעג אַקאָרשט נאָך אויף די פֿריערדיקע טעג וואָס זײַנען
געווען פֿאַר דיר, פֿון זינט דעם טאָג וואָס גאָט האָט באַשאַפֿן אַ
מענטשן אויף דער ערד, און פֿון עק הימל ביז עק הימל, אויב עס איז
ווען געשען אַזוי ווי די דאָזיקע גרויסע זאַך, אָדער אויב אַזוי-וואָס איז
געהערט געוואָרן; 33 אויב אַ פֿאָלק האָט געהערט דעם קָול פֿון גאָט
רעדן פֿון מיטן פֿײַער, אַזוי ווי דו האָסט געהערט און איז געבליבן
לעבן; 34 אָדער אויב אַ גאָט האָט געפּרוּווט אַרויסנעמען פֿאַר זיך אַ
פֿאָלק פֿון צווישן אַן אַנדער פֿאָלק, מיט פּרוּוונגען, מיט צייכנס, און
מיט וווּנדער, און מיט מלחמה, און מיט אַ שטאַרקער האַנט, און
מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם, און מיט גרויסע שרעקן, אַזוי ווי
אַלץ וואָס יהוה אײַער גאָט האָט געטאָן פֿון אײַערטוועגן אין מִצרַיִם
פֿאַר דײַנע אויגן. 35 דיר איז עס באַוויזן געוואָרן, כּדי זאָלסט וויסן
אַז יהוה, ער איז גאָט; מער חוץ אים איז ניטאָ. 36 פֿון הימל האָט ער
דיך געלאָזט הערן זײַן קָול, כּדי דיך צו לערנען, און אויף דער ערד
האָט ער דיר באַוויזן זײַן גרויס פֿײַער, און זײַנע ווערטער האָסטו ט
פֿון מיטן פֿײַער. 37 און דערפֿאַר וואָס ער האָט ליב געהאַט דײַנע
עלטערן, האָט ער אויסדערוויילט זייער זאָמען נאָך זיי, און האָט דיך
אַרויסגעצויגן מיט זײַן אָנגעזיכט, מיט זײַן גרויס שטאַרקייט,
פֿון מִצרַיִם, 38 צו פֿאַרטרײַבן פֿון פֿאַר דיר פֿעלקער גרעסער און
מאַכטיקער פֿון דיר, דיך צו ברענגען כּדי דיר צו געבן זייער לאַנד
פֿאַר אַ נחלה, אַזוי ווי הײַנטיקן טאָג. 39 און זאָלסט וויסן הײַנט, און
אַרײַננעמען אין דײַן האַרצן, אַז יהוה, ער איז גאָט אין הימל אויבן,
און אויף דער ערד אונטן; מער איז ניטאָ. 40 און זאָלסט היטן זײַנע
געזעצן און זײַנע געבאָט, וואָס איך געביט דיר הײַנט, כּדי עס זאָל
גוט זײַן דיר און דײַנע קינדער נאָך דיר, און כּדי זאָלסט מאַריך-יָמים
זײַן אויף דער ערד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר, שטענדיק.

41 דענצמאָל האָט משה אָפּגעשיידט דרײַ שטעט אויף יענער זײַט
יַרדן צו זונאויפֿגאַנג, 42 אויף צו אַנטלויפֿן אַהין, פֿאַר דעם

טויטשלעגער וואָס הרגעט זײַן חבֿר אָן אַ כּיוון, און ער איז אים ניט
געווען אַ שׂונא פֿון נעכטן-אייערנעכטן; אַז ווען ער וועט אַנטלויפֿן
אין איינער פֿון די דאָזיקע שטעט, זאָל ער בלײַבן לעבן: 43 בצֶר אין
מדבר, אין דעם פֿלאַכלאַנד, פֿאַר די ראובֿנים, און ראָמות אין גִלעָד,
פֿאַר די גָדים, און גולָן אין בשָן, פֿאַר די מנַשים.

44 און דאָס איז די תּורה וואָס משה האָט געלייגט פֿאַר די קינדער
פֿון ישׂראל; דאָס זײַנען די אָנזאָגן און די חוקים און די געזעצן וואָס
משה האָט גערעדט צו די קינדער פֿון ישׂראל, 45 ווען זיי זײַנען
אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם; 46 אויף יענער זײַט יַרדן, אין טאָל אַקעגן
בית-פּעור, אין לאַנד פֿון סיחון דעם מלך פֿון אֶמורי, וואָס איז
געזעסן אין חשבון, דעם וואָס משה און די קינדער פֿון ישׂראל האָבן
געשלאָגן, ווען זיי זײַנען אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם; 47 און זיי האָבן
געאַרבט זײַן לאַנד, און דאָס לאַנד פֿון עוג דעם מלך פֿון בשָן – די
צוויי מלכים פֿון אֶמורי וואָס אויף יענער זײַט יַרדן צו זונאויפֿגאַנג;
48 פֿון עֲרוֹעֵר וואָס בײַם ברעג טאָל אַרנון, און ביזן באַרג שׂיאון –
דאָס איז חֶרמון – 49 און דעם גאַנצן פּלוין פֿון יענער זײַט יַרדן צו
מזרח, און ביז דעם ים פֿון פּלוין, אונטער די אַראָפּגאַנגען פֿון פּסגָה.

ה 1 און משה האָט צונויפֿגערופֿן גאַנץ ישׂראל, און האָט צו זיי
געזאָגט: הער, ישׂראל, די חוקים און די געזעצן וואָס איך רעד
הײַנט אין דײַנע אויערן, און איר זאָלט זיי לערנען, און היטן זיי צו
טאָן. 2 יהוה אונדזער גאָט האָט געשלאָסן אַ בונד מיט אונדז אין
חורֵבֿ. 3 ניט מיט אונדזערע עלטערן האָט גאָט געשלאָסן דעם
דאָזיקן בונד, נײַערט מיט אונדז, מיר, אָט די וואָס זײַנען דאָ הײַנט
אַלע לעבעדיקע. 4 פּנים אֶל פּנים האָט גאָט גערעדט מיט אײַך אויפֿן
באַרג, פֿון מיטן פֿײַער. 5 איך בין געשטאַנען צווישן גאָט און צווישן
אײַך אין יענער שעה, אײַך איבערצוגעבן דאָס וואָרט פֿון גאָט; –
וואָרום איר האָט מורא געהאַט פֿאַרן פֿײַער, און איר זײַט ניט
אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג – אַזוי צו זאָגן:

6 איך בין יהוה דײַן גאָט, וואָס האָב דיך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד
מִצרַיִם, פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט.

7 זאָלסט ניט האָבן אַנדערע געטער פֿאַר מײַן פּנים. 8 זאָלסט דיר
ניט מאַכן אַ געשניץ, אַ שום געשטאַלט, פֿון וואָס אין הימל אויבן,
אָדער וואָס אויף דער ערד אונטן, אָדער וואָס אין וואַסער אונטער
דער ערד. 9 זאָלסט זיך ניט בוקן צו זיי, און זאָלסט זיי ניט דינען,
וואָרום איך יהוה דײַן גאָט בין אַ צערנדיקער גאָט, וואָס רעכן זיך
פֿאַר דער זינד פֿון די פֿאָטערס מיט די קינדער, און מיטן דריטן און
מיטן פֿירטן דור פֿון די וואָס האָבן מיך פֿײַנט, 10 און טו חסד מיטן
טויזנטסטן גליד פֿון די וואָס האָבן מיך ליב, און פֿון די וואָס היטן
מײַנע געבאָט.

11 זאָלסט ניט אַרויפֿברענגען דעם נאָמען פֿון יהוה דײַן גאָט צום
פֿאַלשן, וואָרום יהוה שענקט ניט דעם וואָס ברענגט אַרויף זײַן
נאָמען צום פֿאַלשן.

12 היט דעם טאָג פֿון שבת אים צו האַלטן הייליק, אַזוי ווי יהוה דײַן
גאָט האָט דיר באַפֿוילן. 13 זעקס טעג זאָלסטו אַרבעטן, און טאָן
אַלע דײַנע מלאָכות; 14 אָבער דער זיבעטער טאָג איז שבת צו יהוה
דײַן גאָט, זאָלסטו ניט טאָן קיין מלאָכה, דו, און דײַן זון, און דײַן
טאָכטער, און דײַן קנעכט, און דײַן דינסט, און דײַן אָקס, און דײַן
אייזל, און אַלע דײַנע בהמות, און דער פֿרעמדער וואָס אין דײַנע
טויערן; כּדי דײַן קנעכט און דײַן דינסט זאָלן רוען אַזוי ווי דו. 15 און
זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין לאַנד מִצרַיִם, און
יהוה דײַן גאָט האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון דאָרטן מיט אַ שטאַרקער
האַנט און מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם; דרום האָט יהוה דײַן
גאָט דיר באַפֿוילן צו מאַכן דעם טאָג פֿון שבת.

16 האַלט אין כּבֿוד דײַן פֿאָטער און דײַן מוטער, אַזוי ווי יהוה דײַן
גאָט האָט דיר באַפֿוילן, כּדי דײַנע טעג זאָלן זיך לענגערן, און כּדי דיר
זאָל גוט זײַן, אויף דער ערד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר.

17 זאָלסט ניט הרגען.
און זאָלסט ניט מזנה זײַן.
און זאָלסט ניט גנבֿען.
און זאָלסט ניט זאָגן אויף דײַן חבֿר פֿאַלשע עדות.

18 און זאָלסט ניט גלוסטן דייַן חבֿרס ווייַב, און זאָלסט ניט באַגערן
דייַן חבֿרס הויז, זייַן פֿעלד, אָדער זייַן קנעכט, אָדער זייַן דינסט, זייַן
אָקס, אָדער זייַן אייזל, אָדער וואָס נאָר עס איז דייַן חבֿרס.

19 די דאָזיקע ווערטער האָט גאָט גערעדט צו אייַער גאַנצער
אייַנזאַמלונג אויפֿן באַרג, פֿון מיטן פֿייַער, וואָלקן, און נעבל, אויף אַ
הויכן קָול – און ניט מער; און ער האָט זיי אויפֿגעשריבן אויף צוויי
שטיינערנע לוחות, און האָט זיי מיר געגעבן.

20 און עס איז געווען, ווי איר האָט געהערט דעם קָול פֿון מיטן דער
פֿינצטערניש, און דער באַרג האָט געברענט אין פֿייַער, אַזוי האָט איר
גענענט צו מיר, אַלע הויפּטלייַט פֿון אייַערע שבֿטים, און אייַערע
עלטסטע, 21 און איר האָט צו מיר געזאָגט: זע, יהוה אונדזער גאָט
האָט אונדז באַוויזן זייַן פּראַכט און זייַן גרויסקייט, און מיר האָבן
געהערט זייַן קָול פֿון מיטן פֿייַער. הייַנטיקן טאָג האָבן מיר געזען, ווי
גאָט רעדט מיט אַ מענטשן און ער בלייַבט לעבן. 22 און אַצונד, נאָך
וואָס זאָלן מיר שטאַרבן? וואָרום דאָס דאָזיקע גרויסע פֿייַער וועט
אונדז פֿאַרצערן; אויב מיר הערן נאָך ווייַטער דעם קָול פֿון יהוה
אונדזער גאָט, וועלן מיר שטאַרבן. 23 וואָרום וואָסער גאָר
באַשעפֿעניש איז דאָ, וואָס האָט געהערט דעם קָול פֿון לעבעדיקן
גאָט רעדן פֿון מיטן פֿייַער, אַזוי ווי מיר, און איז געבליבן לעבן?
24 גענען דו, און הער אַלץ וואָס יהוה אונדזער גאָט וועט זאָגן, און
דו וועסט רעדן צו אונדז אַלץ וואָס יהוה אונדזער גאָט וועט רעדן צו
דיר, און מיר וועלן הערן און טאָן.

25 און גאָט האָט צוגעהערט דעם קָול פֿון אייַערע ווערטער, ווען איר
האָט גערעדט צו מיר, און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: איך האָב
צוגעהערט דעם קָול פֿון די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן פֿאָלק, וואָס זיי
האָבן צו דיר גערעדט; 26 גוט איז אַלץ וואָס זיי האָבן גערעדט.
הלוואַי זאָל בייַ זיי זייַן דאָס דאָזיקע האַרץ זייערס אַלע טעג, מורא
צו האָבן פֿאַר מיר, און צו היטן אַלע מייַנע געבאָט, כּדי עס זאָל גוט
זייַן זיי און זייערע קינדער אויף אייביק. 27 גיי זאָג צו זיי: קערט אייַך
אום צו אייַערע געצעלטן. 28 און דו שטיי דאָ מיט מיר, און איך וועל
דיר זאָגן אַלדאָס געבאָט און די חוקים און די געזעצן וואָס דו
זאָלסט זיי לערנען, אַז זיי זאָלן טאָן אין דעם לאַנד וואָס איך גיב זיי,
עס צו אַרבן. 29 און איר זאָלט היטן צו טאָן אַזוי ווי יהוה אייַער גאָט

האָט אײַך באַפֿוילן, איר זאָלט אײַך ניט אָפּקערן רעכטס אָדער
לינקס. 30 אויף אַלדעם וועג וואָס יהוה אײַער גאָט האָט אײַך
באַפֿוילן, זאָלט איר גײן, כּדי איר זאָלט לעבן, און אײַך זאָל גוט זײַן,
און איר זאָלט מַאֲריך-יָמים זײַן אין דעם לאַנד וואָס איר וועט אַרבן.

ו 1 און דאָס איז דאָס געבאָט, די חוקים, און די געזעצן, וואָס
יהוה אײַער גאָט האָט באַפֿוילן אײַך צו לערנען, אויף צו טאָן אין
דעם לאַנד וואָס איר גײט אַריבער אַהין, עס צו אַרבן; 2 כּדי זאָלסט
מוֹרא האָבן פֿאַר יהוה דײַן גאָט, צו היטן אַלע זײַנע געזעצן און זײַנע
געבאָט וואָס איך געביט דיר, דו, און דײַן זון, און דײַן זונס זון, אַלע
טעג פֿון דײַן לעבן, און כּדי דײַנע טעג זאָלן זיך לענגערן. 3 און
זאָלסט הערן, ישׂראל, און היטן צו טאָן, כּדי דיר זאָל גוט זײַן, און
כּדי איר זאָלט אײַך מערן זײער, אַזױ װי יהוה דער גאָט פֿון דײַנע
עלטערן האָט דיר צוגעזאָגט – אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און
האָניק.

4 הער, ישׂראל: יהוה אונדזער גאָט, יהוה איז אײנער. 5 און זאָלסט
ליב האָבן יהוה דײַן גאָט מיט דײַן גאַנצן האַרצן, און מיט דײַן
גאַנצער זעל, און מיט דײַן גאַנצן כּוח. 6 און די דאָזיקע ווערטער
וואָס איך באַפֿעל דיר הײַנט, זאָלן זײַן אין דײַן האַרצן; 7 און זאָלסט
זײ אײַנשאַרפֿן דײַנע קינדער, און זאָלסט רעדן פֿון זײ ווען דו זיצסט
אין דײַן הויז, און ווען דו גײסט אין וועג, און ווען דו לײגסט זיך, און
ווען דו שטײסט אויף. 8 און זאָלסט זײ אָנבינדן פֿאַר אַ צײכן אויף
דײַן האַנט, און זײ זאָלן זײַן פֿאַר אַ שטערנבאַנד צווישן דײַנע אויגן.
9 און זאָלסט זײ אויפֿשרײַבן אויף די בײַשטידלעך פֿון דײַן הויז, און
אויף דײַנע טויערן.

10 און עס וועט זײַן, אַז יהוה דײַן גאָט וועט דיך ברענגען אין דעם
לאַנד וואָס ער האָט געשוואָרן צו דײַנע עלטערן, צו אַבֿרהמען, צו
יצחקן, און צו יעקבֿן, דיר צו געבן – גרויסע און שײנע שטעט, וואָס
דו האָסט ניט געבויט,11 און הײַזער פֿול מיט כּל-טובֿ, וואָס דו האָסט
ניט אָנגעפֿילט, און אויסגעהאַקטע ברונעמער, וואָס דו האָסט ניט
אויסגעהאַקט, ווײַנגערטנער און אײלבערטגערטנער, וואָס דו האָסט
ניט געפֿלאַנצט, און דו וועסט עסן און זאַט זײַן, 12 היט דיך, זאָלסט

ניט פֿאַרגעסן אָן יהוה, וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד
מִצרַיִם, פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט. 13 פֿאַר יהוה דײַן גאָט
זאָלסטו מורא האָבן, און אים זאָלסטו דינען, און בײַ זײַן נאָמען
זאָלסטו שווערן. 14 איר זאָלט ניט גיין נאָך פֿרעמדע געטער, פֿון די
געטער פֿון די פֿעלקער וואָס אַרום אײַך; 15 וואָרום אַ צערנדיקער
גאָט איז יהוה דײַן גאָט צווישן דיר; טאָמער וועט גרימען דער צאָרן
פֿון יהוה דײַן גאָט אויף דיר, און ער וועט דיך פֿאַרטיליקן פֿון דעם
געזיכט פֿון דער ערד.

16 איר זאָלט ניט פּרוּוון יהוה אײַער גאָט, אַזוי ווי איר האָט אים
געפּרוּווט אין מַסָה. 17 היטן זאָלט איר היטן די געבאָט פֿון יהוה
אײַער גאָט, און זײַנע אָנזאָגן און זײַנע געזעצן, וואָס ער האָט דיר
באַפֿוילן. 18 און זאָלסט טאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק און גוט אין די
אויגן פֿון גאָט, כּדי דיר זאָל גוט זײַן, און זאָלסט קומען און אַרבן
דאָס גוטע לאַנד וואָס גאָט האָט צוגעשוואָרן דײַנע עלטערן,
19 אַרויסשטויסנדיק אַלע דײַנע פֿײַנט פֿון פֿאַר דיר, אַזוי ווי גאָט
האָט גערעדט.

20 אַז דײַן זון וועט דיך שפּעטער אַהין פֿרעגן, אַזוי צו זאָגן: וואָס
זײַנען דאָס פֿאַר אָנזאָגן און חוקים און געזעצן, וואָס יהוה אונדזער
גאָט האָט אײַך באַפֿוילן? 21 זאָלסטו זאָגן צו דײַן זון: קנעכט זײַנען
מיר געווען בײַ פּרעהן אין מִצרַיִם, און גאָט האָט אונדז אַרויסגעצויגן
פֿון מִצרַיִם מיט אַ שטאַרקער האַנט. 22 און גאָט האָט געטאָן צייכנס
און גרויסע און בייזע וווּנדער אין מִצרַיִם, אויף פּרעהן און אויף זײַן
גאַנצן הויז, פֿאַר אונדזערע אויגן. 23 און אונדז האָט ער
אַרויסגעצויגן פֿון דאָרטן, כּדי אונדז צו ברענגען, אונדז צו געבן דאָס
לאַנד וואָס ער האָט צוגעשוואָרן אונדזערע עלטערן. 24 און גאָט
האָט אונדז באַפֿוילן צו טאָן אַלע די דאָזיקע געזעצן, מורא צו האָבן
פֿאַר יהוה אונדזער גאָט, כּדי אונדז זאָל גוט זײַן אַלע טעג, כּדי אונדז
צו לאָזן לעבן, אַזוי ווי הײַנטיקן טאָג. 25 און אַ גערעכטיקייט וועט
עס זײַן פֿון אונדז פֿאַר יהוה אונדזער גאָט, אויב מיר וועלן היטן צו
טאָן אַלדאָס דאָזיקע געבאָט, אַזוי ווי ער האָט אונדז געבאָטן.

ז 1 אַז יהוה דײַן גאָט װעט דיך ברענגען אין דעם לאַנד װאָס דו
קומסט אַהין, עס צו אַרבן, און װעט אַרױסװאַרפֿן פֿון פֿאַר דיר
פֿיל פֿעלקער, דעם חִתּי, און דעם גִרגָשי, און דעם אֶמוֹרי, און דעם
כּנַעֲני, און דעם פּרִזי, און דעם חִוִי, און דעם יבֿוּסי, זיבן פֿעלקער
גרעסערע און שטאַרקערע פֿון דיר; 2 און יהוה דײַן גאָט װעט זײ
איבערגעבן צו דיר, און װעסט זײ שלאָגן; זאָלסטו פֿאַרװיסטן זײ
פֿאַרװיסטן. זאָלסט זײ ניט שליסן אַ בודן, און זאָלסט זײ ניט
לײַטזעליקן. 3 און זאָלסט זיך ניט מתחתּן זײַן מיט זײ; דײַן טאָכטער
זאָלסטו ניט געבן צו זײַן זון, און זײַן טאָכטער זאָלסטו ניט נעמען
פֿאַר דײַן זון. 4 װאָרום ער װעט אָפּקערן דײַן זון פֿון הינטער מיר, און
זײ װעלן דינען פֿרעמדע געטער, און דער צאָרן פֿון יהוה װעט גרימען
אויף אײַך, און ער װעט דיך גיך פֿאַרטיליקן. 5 נײַערט אַזױ זאָלט איר
טאָן צו זײ: זײערע מזבחות זאָלט איר אײַנװאַרפֿן, און זײערע
זײַלשטײנער זאָלט איר צעברעכן, און זײערע געצנבײמער זאָלט איר
אָפּהאַקן, און זײערע געשניצטע בילדער זאָלט איר פֿאַרברענען אין
פֿײַער. 6 װאָרום אַ הײליק פֿאָלק ביסטו בײַ יהוה דײַן גאָט; דיך האָט
יהוה דײַן גאָט אויסדערװײלט אים צו זײַן פֿאַר אַן אײגן פֿאָלק, פֿון
אַלע פֿעלקער װאָס אויפֿן געזיכט פֿון דער ערד. 7 ניט װײַל איר זײַט
מער פֿון אַלע פֿעלקער, האָט גאָט געגלוסט צו אײַך און אײַך
אויסדערװײלט; װאָרום איר זײַט דאָס װײניקסטע פֿון אַלע פֿעלקער.
8 נײַערט װײַל גאָט האָט אײַך ליב, און װײַל ער היט די שבֿוּעה װאָס
ער האָט געשװאָרן אײַערע עלטערן, האָט אײַך גאָט אַרױסגעצױגן
מיט אַ שטאַרקער האַנט, און האָט דיך אויסגעלײזט פֿון דעם הויז פֿון
קנעכטשאַפֿט, פֿון דער האַנט פֿון פּרעה דעם מלך פֿון מִצרַיִם. 9 דרום
זאָלסטו װיסן זײַן אַז יהוה דײַן גאָט, ער איז גאָט, דער געטרײַער גאָט
װאָס היט דעם בונד און די גענאָד צו די װאָס האָבן אים ליב, און צו
די װאָס היטן זײַנע געבאָט, ביז טױזנט דוֹרות, 10 און באַצאָלט זײַנע
פֿײַנט אין זײער פּנים, זײ אונטערצוברענגען; ער לײגט ניט אָפּ זײַן
פֿײַנט, אין זײַן פּנים באַצאָלט ער אים. 11 דרום זאָלסטו היטן דאָס
געבאָט און די חוקים אונד די געזעצן װאָס איך באַפֿעל דיר הײַנט זײ
צו טאָן.

עֵקֶבֿ

12 און עס וועט זײַן, דערפֿאַר וואָס איר וועט צוהערן די דאָזיקע
געזעצן, און וועט היטן און זיי טאָן, וועט יהוה דײַן גאָט דיר היטן
דעם בונד און די גענאָד וואָס ער האָט געשוואָרן דײַנע עלטערן.
13 און ער וועט דיך ליב האָבן, און וועט דיך בענטשן, און דיך מערן,
און ער וועט בענטשן די פֿרוכט פֿון דײַן לײַב, און די פֿרוכט פֿון דײַן
ערד, דײַן תּבֿואה, און דײַן ווײַן, און דײַן אייל, די געבורט פֿון דײַנע
רינדער, און די פֿרוכפּערונג פֿון דײַנע שאָף, אויף דער ערד וואָס ער
האָט געשוואָרן דײַנע עלטערן דיר צו געבן. 14 וועסט זײַן
געבענטשטער פֿון אַלע פֿעלקער; עס וועט ניט זײַן אַן עקר אָדער אַן
עקרה צווישן דיר אָדער צווישן דײַנע בהמות. 15 און גאָט וועט
אָפּטאָן פֿון דיר יעטוועדער קראַנקשאַפּט, און אַלע בייזע ווייטאָקן
פֿון מִצרַיִם וואָס דו קענסט זיי, וועט ער ניט אַרויפֿטאָן אויף דיר,
נײַערט ער וועט זיי געבן אויף אַלע דײַנע שׂוֹנאים.

16 און זאָלסט פֿאַרצערן אַלע אומות וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר;
דײַן אויג זאָל זיך ניט דערבאַרימען אויף זיי; און זאָלסט ניט דינען
זייערע געטער, וואָרום דאָס וועט דיר זײַן אַ שטרויכלונג. 17 טאָמער
וועסטו זאָגן אין דײַן האַרצן: די דאָזיקע פֿעלקער זײַנען מער פֿון
מיר, ווי אַזוי וועל איך זיי קענען פֿאַרטרײַבן? 18 זאָלסטו ניט מוֹרא
האָבן פֿאַר זיי; געדענקען זאָלסטו געדענקען וואָס יהוה דײַן גאָט
האָט געטאָן צו פּרעהן און צו גאַנץ מִצרַיִם; 19 די גרויסע פּרוּווונגען
וואָס דײַנע אויגן האָבן געזען, און די צייכנס און די ווונדער, און די
שטאַרקע האַנט, און דעם אויסגעשטרעקטן אָרעם, מיט וואָס יהוה
דײַן גאָט האָט דיך אַרויסגעצויגן; אַזוי וועט יהוה דײַן גאָט טאָן צו
אַלע אומות וואָס דו האָסט מוֹרא פֿאַר זיי. 20 און אויך די האָרנבין
וועט יהוה דײַן גאָט אָנשיקן אויף זיי, ביז עס וועלן אונטערגיין די
וואָס זײַנען געבליבן, און וואָס האָבן זיך באַהאַלטן פֿאַר דיר.
21 זאָלסט זיך ניט שרעקן פֿאַר זיי, וואָרום יהוה דײַן גאָט איז צווישן
דיר, אַ גרויסער און אַ פֿאָרכטיקער גאָט. 22 און יהוה דײַן גאָט וועט
אַרויסוואַרפֿן די דאָזיקע פֿעלקער פֿון פֿאַר דיר ביסלעך-ביסלעכווײַז;
טאָרסט זיי ניט פֿאַרטיליקן אויף גיך, כּדי די חיה פֿון פֿעלד זאָל זיך
ניט מערן אויף דיר. 23 און יהוה דײַן גאָט וועט זיי איבערגעבן צו
דיר, און וועט זיי פֿאַרטומלען אַ גרויס פֿאַרטומלעניש, ביז זיי וועלן

פֿאַרטיליקט ווערן. 24 און ער וועט געבן זייערע מלכים אין דײַן
האַנט, און וועסט אונטערברענגען זייער נאָמען פֿון אונטערן הימל;
קיינער וועט ניט באַשטיין פֿאַר דיר, ביז דו וועסט זיי פֿאַרטיליקן.
25 זייערע געשניצטע געטער זאָלט איר פֿאַרברענען אין פֿײַער;
זאָלסט ניט גלוסטן דאָס זילבער און דאָס גאָלד אויף זיי, און
צונעמען פֿאַר זיך, כּדי זאָלסט ניט געשטרויכלט ווערן דורך דעם;
וואָרום אַן אומווערדיקייט בײַ יהוה דײַן גאָט איז דאָס. 26 און
זאָלסט ניט אַרײַנברענגען אַן אומווערדיקייט אין דײַן הויז, און ווערן
חרם אַזוי ווי דאָס; מיאוסן זאָלסטו זיך מיאוסן מיט דעם, און
פֿאַראומווערדיקן זאָלסטו עס פֿאַראומווערדיקן, וואָרום חרם איז
דאָס.

ח 1 אַלדאָס געבאָט וואָס איך געביט דיר הײַנט, זאָלט איר היטן
צו טאָן, כּדי איר זאָלט לעבן, און זיך מערן, און קומען און
אַרבן דאָס לאַנד וואָס גאָט האָט צוגעשוואָרן אײַערע עלטערן. 2 און
זאָלסט געדענקען דעם גאַנצן וועג וואָס יהוה דײַן גאָט האָט דיך
געפֿירט זינט פֿערציק יאָר דורכן מדבר, כּדי דיך צו פּײַניקן, דיך צו
פּרוּוון, צו וויסן וואָס בײַ דיר אין האַרצן, אויב דו וועסט היטן זײַנע
געבאָט אָדער ניט. 3 און ער האָט דיך געפּײַניקט, און דיך
אויסגעהונגערט, און דיך געשפּײַזט מיט מַן, וואָס ניט דו האָסט
דערפֿון געוווּסט, ניט דײַנע עלטערן האָבן געוווּסט; כּדי דיך צו לאָזן
וויסן אַז ניט אויף ברויט אַליין לעבט דער מענטש, נאָר אויף אַלץ
וואָס קומט אַרויס פֿון גאָטס מויל לעבט דער מענטש. 4 דײַן קלייד
איז ניט אָפּגעטראָגן געוואָרן אויף דיר, און דײַן פֿוס איז ניט
אויפֿגעלאָפֿן, דורך די פֿערציק יאָר. 5 דרום זאָלסטו וויסן אין דײַן
האַרצן, אַז אַזוי ווי אַ מאַן שטראָפֿט זײַן קינד, שטראָפֿט דיך יהוה
דײַן גאָט. 6 און זאָלסט היטן די געבאָט פֿון יהוה דײַן גאָט, צו גיין
אין זײַנע וועגן, און מוֹרא צו האָבן פֿאַר אים. 7 וואָרום יהוה דײַן
גאָט ברענגט דיך אין אַ גוטן לאַנד, אַ לאַנד פֿון בעכן וואַסער,
קוואַלן, און טיפֿענישן, וואָס גייען אַרויס אויף באַרג און טאָל; 8 אַ
לאַנד פֿון ווייץ, און גערשט, און ווײַנשטאָקן, און פֿײַגן, און
מילגרוימען; אַ לאַנד פֿון איילבערטן און האָניק; 9 אַ לאַנד וואָס
ניט אין אָרימקייט וועסטו דרינען עסן ברויט, וואָס דיר וועט
גאָרנישט פֿעלן דרינען; אַ לאַנד וואָס אירע שטיינער זײַנען אײַזן, און

פֿון אירע בערג וועסטו האַקן קופּער. 10 און וועסט עסן און וועסט
זאַט זײַן, און וועסט לויבן יהוה דײַן גאָט, פֿאַר דעם גוטן לאַנד וואָס
ער האָט דיר געגעבן. 11 היט דיך, זאָלסט ניט פֿאַרגעסן אָן יהוה דײַן
גאָט, ניט צו היטן זײַנע געבאָט און זײַנע געזעצן און זײַנע חוקים
וואָס איך באַפֿעל דיר הײַנט. 12 טאָמער, אַז דו וועסט עסן און וועסט
זאַט זײַן, און וועסט בויען שיינע הײַזער, און באַוווינען; 13 און דײַנע
רינדער און דײַנע שאָף וועלן זיך מערן, און זילבער און גאָלד וועט
זיך בײַ דיר מערן, און אַלץ וואָס דו האָסט וועט זיך מערן; 14 וועט
זיך דערהייבן דײַן האַרץ, און וועסט פֿאַרגעסן אָן יהוה דײַן גאָט וואָס
האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם, פֿון דעם הויז פֿון
קנעכטשאַפֿט; 15 וואָס האָט דיך געפֿירט דורך דעם גרויסן און
מוֹראדיקן מדבר, דורך פֿײַערדיקע שלאַנגען און שקאָרפּיאָנען, און אַ
דאָרשטעניש וואָס אָן וואַסער; וואָס האָט דיר אַרויסגעצויגן וואַסער
פֿון קיזלשטיין; 16 וואָס האָט דיך געשפּײַזט אין דער מדבר מיט מַן,
וואָס דײַנע עלטערן האָבן דערפֿון ניט געוווּסט; כּדי דיך צו פּײַניקן,
און כּדי דיך צו פּרוּוון, דיך צו באַגיטיקן אין דײַן לעצט; 17 און וועסט
זאָגן אין דײַן האַרצן: מײַן כּוח און די מאַכט פֿון מײַן האַנט האָט מיר
פֿאַרשאַפֿט דעם דאָזיקן פֿאַרמעג; 18 זאָלסטו געדענקען יהוה דײַן
גאָט, וואָרום ער איז דער וואָס גיט דיר כּוח אָנצושאַפֿן פֿאַרמעג, כּדי
מקיים צו זײַן זײַן בונד וואָס ער האָט געשוואָרן דײַנע עלטערן, אַזוי
ווי הײַנטיקן טאָג.

19 און עס וועט זײַן, אויב פֿאַרגעסן וועסטו פֿאַרגעסן אָן יהוה דײַן
גאָט, און וועסט גיין נאָך פֿרעמדע געטער, און זיי דינען, און זיך בוקן
צו זיי, וואָרן איך אײַך הײַנט, אַז אונטערגיין וועט איר אונטערגיין.
20 אַזוי ווי די פֿעלקער וואָס גאָט מאַכט אונטערגיין פֿון פֿאַר אײַך,
אַזוי וועט איר אונטערגיין, דערפֿאַר וואָס איר האָט ניט צוגעהערט
צו דעם קָול פֿון יהוה אײַער גאָט.

ט 1 הער, ישׂראל, דו גייסט הײַנט אַריבער דעם יַרדן צו קומען
אַרבן אומות גרעסערע און שטאַרקערע פֿון דיר, שטעט גרויסע
און באַפֿעסטיקטע ביז אין הימל, 2 אַ פֿאָלק גרויס און הויך, זין פֿון
די עֲנָקים, וואָס דו ווייסט און וואָס דו האָסט געהערט: ווער קען
באַשטיין פֿאַר די זין פֿון ענָק? 3 זאָלסטו וויסן זײַן הײַנט אַז יהוה דײַן

גאָט, ער איז דער וואָס גייט אַריבער דיר פֿאַרויס, אַ פֿײַער וואָס
פֿאַרצערט; ער וועט זיי פֿאַרטיליקן, און ער וועט זיי מאַכן
אונטערטעניק פֿאַר דיר, און וועסט זיי פֿאַרטרײַבן, און וועסט זיי גיך
אונטערברענגען, אַזוי ווי גאָט האָט דיר צוגעזאָגט. 4 זאָלסט ניט
זאָגן אין דײַן האַרצן, ווען יהוה דײַן גאָט וועט זיי אַרויסשטויסן פֿון
פֿאַר דיר, אַזוי צו זאָגן: פֿאַר מײַן גערעכטיקייט האָט מיך גאָט
געבראַכט צו אַרבן דאָס דאָזיקע לאַנד; ווען פֿאַר דער שלעכטיקייט
פֿון די דאָזיקע פֿעלקער פֿאַרטרײַבט זיי גאָט פֿון פֿאַר דיר. 5 ניט פֿאַר
דײַן גערעכטיקייט, און פֿאַר דער רעכטפֿאַרטיקייט פֿון דײַן האַרצן,
קומסטו אַרבן זייער לאַנד, נײַערט פֿאַר דער שלעכטיקייט פֿון די
דאָזיקע פֿעלקער פֿאַרטרײַבט זיי יהוה דײַן גאָט פֿון פֿאַר דיר; און כּדי
מקיים צו זײַן דעם צוזאָג וואָס גאָט האָט געשוואָרן צו דײַנע
עלטערן, צו אַבֿרהמען, צו יצחקן, און צו יעקבֿן. 6 און זאָלסט וויסן
זײַן, אַז ניט פֿאַר דײַן גערעכטיקייט גיט דיר יהוה דײַן גאָט דאָס
דאָזיקע גוטע לאַנד, עס צו אַרבן; וואָרום אַ האַרטנעקיק פֿאָלק
ביסטו.

7 געדענק, זאָלסט ניט פֿאַרגעסן, ווי דו האָסט דערצערנט יהוה דײַן
גאָט אין דער מדבר; פֿון דעם טאָג אָן וואָס דו ביסט אַרויסגעגאַנגען
פֿון לאַנד מִצרַיִם, ביז אײַער קומען צו דעם דאָזיקן אָרט, זײַט איר
ווידערשפּעניקער געווען אַקעגן גאָט. 8 אויך אין חוֹרֵבֿ האָט איר
דערצערנט גאָט, און גאָט איז געוואָרן אויפֿגעבראַכט אויף אײַך, אײַך
צו פֿאַרטיליקן. 9 אַז איך בין אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג צו נעמען די
שטיינערנע לוחות, די לוחות פֿון דעם בונד וואָס גאָט האָט מיט אײַך
געשלאָסן, בין איך געבליבן אויפֿן באַרג פֿערציק טעג און פֿערציק
נעכט; קיין ברויט האָב איך ניט געגעסן, און קיין וואַסער האָב איך
ניט געטרונקען. 10 און גאָט האָט מיר געגעבן די צוויי שטיינערנע
לוחות געשריבן מיט גאָטס פֿינגער, און אויף זיי איז געווען אַזוי ווי
אַלע ווערטער וואָס גאָט האָט מיט אײַך גערעדט אויפֿן באַרג פֿון
מיטן פֿײַער אין טאָג פֿון דער אײַנזאַמלונג. 11 און עס איז געווען צום
סָוף פֿון פֿערציק טעג און פֿערציק נעכט, האָט מיר גאָט געגעבן די
צוויי שטיינערנע לוחות, די לוחות פֿון בונד. 12 און גאָט האָט צו מיר
געזאָגט: שטיי אויף, נידער אַראָפּ אויף גיך פֿון דאַנען, וואָרום
פֿאַרדאָרבן געוואָרן איז דײַן פֿאָלק וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן פֿון
מִצרַיִם; זיי האָבן זיך גיך אָפּגעקערט פֿון דעם וועג וואָס איך האָב זיי
באַפֿוילן; זיי האָבן זיך געמאַכט אַ געגאָסענעם געץ. 13 און גאָט האָט

צו מיר געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: איך האָב געזען דאָס דאָזיקע פֿאָלק,
ערשט אַ האַרטנעקיק פֿאָלק איז עס. 14 לאָז אָפּ פֿון מיר, און איך
וועל זיי פֿאַרטיליקן, און וועל אָפּמעקן זייער נאָמען פֿון אונטערן
הימל, און איך וועל דיך מאַכן פֿאַר אַ פֿאָלק שטאַרקער און גרעסער
פֿון אים. 15 האָב איך זיך אומגעקערט און האָב אַראָפּגענידערט פֿון
באַרג, און דער באַרג האָט געברענט אין פֿײַער; און די צוויי לוחות
פֿון בונד זײַנען געווען אויף מײַנע ביידע הענט. 16 און איך האָב
געזען, ערשט איר האָט געזינדיקט צו יהוה אײַער גאָט; איר האָט
אײַך געמאַכט אַ געגאָסן קאַלב; איר האָט זיך גיך אָפּגעקערט פֿון
דעם וועג וואָס גאָט האָט אײַך באַפֿוילן. 17 האָב איך אָנגענומען די
צוויי לוחות, און האָב זיי אַראָפּגעוואָרפֿן פֿון מײַנע ביידע הענט,
און האָב זיי צעבראָכן פֿאַר אײַערע אויגן. 18 און איך האָב מיך
אַנידערגעוואָרפֿן פֿאַר גאָט, אַזוי ווי דאָס ערשטע מאָל, פֿערציק טעג
און פֿערציק נעכט; קיין ברויט האָב איך ניט געגעסן, און קיין וואַסער
האָב איך ניט געטרונקען; איבער אַל אײַער זינד וואָס איר האָט
געזינדיקט, צו טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט, אים צו
דערצערענען; 19 וואָרום איך האָב זיך געשראָקן פֿאַר דעם כּעס און
דעם גרימצאָרן וואָס גאָט האָט אויף אײַך געצערנט, אײַך צו
פֿאַרטיליקן. און גאָט האָט אויך דאָס מאָל צוגעהערט צו מיר.
20 אויך אויף אַהרֹנען איז גאָט זייער אויפֿגעבראַכט געוואָרן, אים צו
פֿאַרטיליקן, און איך האָב מתפּלל געווען אויך פֿאַר אַהרֹנען אין
יענער שעה. 21 און אײַער זינד, דאָס קאַלב וואָס איר האָט געמאַכט,
האָב איך גענומען, און האָב עס פֿאַרברענט אין פֿײַער, און האָב עס
צעשטויסן, גוט צעמאָלן, ביז וואַנען עס איז געווען דין ווי שטויב;
און איך האָב אַרײַנגעוואָרפֿן זײַן שטויב אין דעם באַך וואָס נידערט
אַראָפּ פֿון באַרג. – 22 אויך אין תַּבְעֵרָה, און אין מַסָּה, און אין
קִבְרוֹת-הַתַּאֲוָה, האָט איר דערצערנט גאָט. 23 און אַז גאָט האָט אײַך
געשיקט פֿון קָדֵש-בַּרנֵעַ, אַזוי צו זאָגן: גייט אַרויף און אַרבט דאָס
לאַנד וואָס איך האָב אײַך געגעבן, האָט איר ווידערשפּעניקט דעם
מויל פֿון יהוה אײַער גאָט, און איר האָט אים ניט געגלויבט, און ניט
צוגעהערט צו זײַן קָול. 24 ווידערשפּעניקער זײַט איר געווען אַקעגן
גאָט פֿון דעם טאָג וואָס איך קען אײַך. – 25 אַזוי האָב איך מיך
אַנידערגעוואָרפֿן פֿאַר גאָט די פֿערציק טעג און די פֿערציק נעכט
וואָס איך האָב מיך אַנדיערגעוואָרפֿן, וואָרום גאָט האָט גערעדט אײַך
צו פֿאַרטיליקן. 26 און איך האָב מתפּלל געווען צו גאָט, און האָב
געזאָגט: גאָט דו האַר, זאָלסט ניט אומברענגען דײַן פֿאָלק און דײַן

אַרב, וואָס דו האָסט אויסגעלייזט מיט דייַן גרויסקייט, וואָס דו
האָסט אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם מיט אַ שטאַרקער האַנט. 27 געדענק
דייַנע קנעכט, אַבֿרהם, יצחק, און יעקבֿ; זאָלסט זיך ניט אומקוקן
אויף דער האַרטקייט פֿון דעם דאָזיקן פֿאָלק, און אויף זייַן
שלעכטיקייט, און אויף זייַן זינד; 28 כּדי דאָס לאַנד וואָס דו האָסט
אונדז אַרויסגעצויגן פֿון דאָרטן, זאָל ניט זאָגן: ווייַל גאָט איז ניט
ביכולת זיי צו ברענגען אין דעם לאַנד וואָס ער האָט זיי צוגעזאָגט,
און ווייַל ער האָט זיי פֿייַנט, דרום האָט ער זיי אַרויסגעצויגן זיי צו
טייטן אין דער מדבר. 29 און זיי זייַנען דאָך דייַן פֿאָלק און דייַן אַרב,
וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן מיט דייַן גרויס שטאַרקייט און מיט דייַן
אויסגעשטרעקטן אָרעם.

י 1 אין יענער צייַט האָט גאָט צו מיר געזאָגט: האַק דיר אויס צוויי
שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע, און קום אַרויף צו מיר
אויפֿן באַרג; און זאָלסט דיר מאַכן אַ הילצערנעם אָרון. 2 און איך
וועל אויפֿשרייַבן אויף די לוחות די ווערטער וואָס זייַנען געווען אויף
די ערשטע לוחות וואָס דו האָסט צעבראָכן; און וועסט זיי אַרייַנטאָן
אין דעם אָרון. 3 האָב איך געמאַכט אַן אָרון פֿון שִטים-האָלץ; און
איך האָב אויסגעהאַקט צוויי שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע,
און איך בין אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג מיט די צוויי לוחות אין מייַן
האַנט. 4 און ער האָט אויפֿגעשריבן אויף די לוחות אַזוי ווי דאָס
פֿריערדיקע געשריפֿטס: די צען געבאָט וואָס גאָט האָט צו אייַך
גערעדט אויפֿן באַרג פֿון מיטן פֿייַער, אין טאָג פֿון דער אייַנזאַמלונג;
און גאָט האָט זיי מיר געגעבן. 5 און איך האָב זיך אומגעקערט און
האָב אַראָפּגענידערט פֿון באַרג, און איך האָב אַרייַנגעטאָן די לוחות
אין דעם אָרון וואָס איך האָב געמאַכט, און זיי זייַנען דאָרטן געבליבן,
אַזוי ווי גאָט האָט מיר באַפֿוילן. – 6 און די קינדער פֿון ישׂראל האָבן
געצויגן פֿון בְּאֵרוֹת-בְּנֵי-יַעֲקָן קיין מוֹסֵרָה. דאָרטן איז אַהרן
געשטאָרבן, און איז דאָרטן באַגראָבן געוואָרן; און זייַן זון אֶלעָזָר איז
געוואָרן כֹּהן אויף זייַן אָרט. 7 פֿון דאָרטן האָבן זיי געצויגן קיין
גודגוֹד, און פֿון גודגוֹד קיין יָטבָֿה, אַ לאַנד פֿון בעכן וואַסער. – 8 אין
יענער צייַט האָט גאָט אָפּגעשיידט דעם שבֿט לֵוִי צו טראָגן דעם אָרון
פֿון גאָטס בונד, צו שטיין פֿאַר גאָט, אין צו באַדינען, און צו בענטשן
אין זייַן נאָמען, ביז אויף הייַנטיקן טאָג. 9 דרום האָט דער לֵוִי ניט

געקריגן קיין חלק און קיין נחלה מיט זײַנע ברידער; גאָט איז זײַן
נחלה, אַזוי ווי יהוה דײַן גאָט האָט אים צוגעזאָגט. – 10 און איך בין
געבליבן אויפֿן באַרג אַזוי ווי די פֿריערדיקע טעג, פֿערציק טעג און
פֿערציק נעכט, און גאָט האָט אויך דאָס מאָל צוגעהערט צו מיר;
גאָט האָט ניט געוואָלט דיך אומברענגען. 11 און גאָט האָט צו מיר
געזאָגט: שטיי אויף, גיי, צו ציען פֿאַרויס פֿאַרן פֿאָלק, כּדי זיי זאָלן
קומען און אַרבן דאָס לאַנד וואָס איך האָב געשוואָרן זייערע עלטערן
זיי צו געבן.

12 און אַצונד, ישׂראל, וואָס פֿאַרלאַנגט יהוה דײַן גאָט פֿון דיר? נאָר
בלויז מוֹרא צו האָבן פֿאַר יהוה דײַן גאָט, צו גיין אין אַלע זײַנע וועגן,
און אים ליב צו האָבן, און צו דינען יהוה דײַן גאָט מיט דײַן גאַנצן
האַרצן, און מיט דײַן גאַנצער זעל; 13 צו היטן די געבאָט פֿון גאָט
און זײַנע געזעצן, וואָס איך באַפֿעל דיר הײַנט פֿון דײַן טוֹבֿה וועגן.
14 זע, צו יהוה דײַן גאָט געהערן די הימלען, און די הימלען פֿון די
הימלען, און די ערד און אַלץ וואָס אויף איר. 15 נאָר צו דײַנע
עלטערן האָט גאָט געגלוסט, זיי ליב צו האָבן, און ער האָט
אויסדערוויילט זייער זאָמען נאָך זיי – אײַך – פֿון אַלע פֿעלקער, אַזוי
ווי הײַנטיקן טאָג. 16 דרום זאָלט איר באַשנײַדן די פֿאָרהויט פֿון
אײַער האַרצן, און אײַער נאַקן זאָלט איר מער ניט האַרט מאַכן.
17 וואָרום יהוה אײַער גאָט, ער איז דער גאָט פֿון געטער, און דער
האַר פֿון האַרן, דער גרויסער גאָט, דער שטאַרקער, און דער
פֿאָרכטיקער, וואָס שוינט ניט קיין פּנים, און נעמט ניט קיין שוֹחד.
18 ער טוט גערעכטיקייט דעם יתום און דער אַלמנה, און האָט ליב
דעם פֿרעמדן, אים צו געבן ברויט און אַ קלייד. 19 און איר זאָלט ליב
האָבן דעם פֿרעמדן, וואָרום פֿרעמדע זײַט איר געווען אין לאַנד
מִצרַיִם. 20 פֿאַר יהוה דײַן גאָט זאָלסטו מוֹרא האָבן, אים זאָלסטו
דינען, און אָן אים זאָלסטו זיך באַהעפֿטן, און בײַ זײַן נאָמען זאָלסטו
שווערן. 21 ער איז דײַן לויב, און ער איז דײַן גאָט, וואָס האָט מיט
דיר געטאָן די דאָזיקע גרויסע און פֿאָרכטיקע זאַכן, וואָס דײַנע אויגן
האָבן געזען. 22 מיט זיבעציק נפֿשות האָבן דײַנע עלטערן גענידערט
קיין מִצרַיִם, און אַצונד האָט יהוה דײַן גאָט דיך געמאַכט אַזוי ווי די
שטערן פֿון הימל אין פֿילקייט.

יא 1 דרום זאָלסטו ליב האָבן יהוה דײַן גאָט, און היטן זײַן
היטונג, און זײַנע חוקים און זײַנע געזעצן און זײַנע געבאָט,
אַלע טעג. 2 און איר דאַרפֿט וויסן הײַנט, אַז ניט מיט אײַערע קינדער
רעד איך, וואָס האָבן ניט געקענט און וואָס האָבן ניט געזען די
שטראָף פֿון יהוה אײַער גאָט, זײַן גרויסקייט, און זײַן שטאַרקע
האַנט, און זײַן אויסגעשטרעקטן אָרעם, 3 און זײַנע צייכנס, און זײַנע
טוּונגען וואָס ער האָט געטאָן אין מִצרַיִם צו פּרעה דעם מלך פֿון
מִצרַיִם, און צו זײַן גאַנצן לאַנד; 4 און וואָס ער האָט געטאָן צו דעם
חיל פֿון מִצרַיִם, צו זײַנע פֿערד און צו זײַנע רײַטוועגן, וואָס ער האָט
געמאַכט פֿלייצן איבער זײ די וואַסערן פֿון ים־סוף, ווען זײ האָבן אײַך
נאָכגעיאָגט, און גאָט האָט זײ אונטערגעבראַכט ביז אויף הײַנטיקן
טאָג; 5 און וואָס ער האָט געטאָן מיט אײַך אין מדבר, ביז איר זײַט
געקומען צו דעם דאָזיקן אָרט; 6 און וואָס ער האָט געטאָן צו דָתָן
און צו אֲבִירָם די זין פֿון אֱליאָבֿ דעם זון פֿון ראובֿן, וואָס די ערד
האָט אויפֿגעמאַכט איר מויל, און האָט זײ אײַנגעשלונגען אין מיטן
פֿון גאַנץ ישׂראל, מיט זײערע הויזגעזינדן און זײערע געצעלטן, און
דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס הינטער זײ; 7 נײַערט אײַערע אויגן האָבן
געזען אַלדי גרויסע טואונג פֿון גאָט וואָס ער האָט געטאָן. 8 דרום
זאָלט איר היטן אַלדאָס געבאָט וואָס איך געביט אײַך הײַנט, כּדי איר
זאָלט זײַן שטאַרק, און קומען און אַרבן דאָס לאַנד וואָס איר גײט
אַריבער אַהין, עס צו אַרבן; 9 און כּדי איר זאָלט מַאֲרִיך־יָמים זײַן
אויף דער ערד וואָס גאָט האָט געשוואָרן אײַערע עלטערן צו געבן זײ
און זײער זאָמען – אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק.
10 וואָרום דאָס לאַנד וואָס דו קומסט אַהין, עס צו אַרבן, איז ניט ווי
דאָס לאַנד מִצרַיִם, וואָס איר זײַט פֿון דאָרטן אַרויסגעגאַנגען, וואָס
אַז דו האָסט פֿאַרזייט דײַן זאָמען, האָסטו באַוועסערט מיט דײַן פֿוס,
אַזוי ווי אַ גאָרטן פֿון גרינס. 11 נײַערט דאָס לאַנד וואָס איר גײט
אַריבער אַהין, עס צו אַרבן, איז אַ לאַנד פֿון בערג און טאָלן; פֿון
רעגן פֿון הימל טרינקט עס וואַסער; 12 אַ לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט
זאָרגט זיך אום דעם; תּמיד זײַנען די אויגן פֿון יהוה דײַן גאָט דערויף
פֿון אָנהייב יאָר ביז סָוף יאָר.

13 און עס וועט זײַן, אויב צוהערן וועט איר צוהערן צו מײַנע געבאָט
וואָס איך געביט אײַך הײַנט, ליב צו האָבן יהוה אײַער גאָט, און אים
צו דינען מיט אײַער גאַנצן האַרצן, און מיט אײַער גאַנצער זעל,
14 וועל איך געבן דעם רעגן פֿון אײַער לאַנד אין זײַן צײַט, פֿרירעגן

און שפּעטרעגן, און וועסט אײַנזאַמלען דײַן תּבֿואה, און דײַן ווײַן,
און דײַן אייל. 15 און איך וועל געבן גראָז אין דײַן פֿעלד פֿאַר דײַן
בהמה; און וועסט עסן און וועסט זאַט זײַן. 16 היט אײַך, אײַער
האַרץ זאָל ניט איבערגערעדט ווערן, און איר וועט זיך אָפּקערן, און
דינען פֿרעמדע געטער, און זיך בוקן צו זיי. 17 וואָרום דער צאָרן פֿון
גאָט וועט גרימען אויף אײַך, און ער וועט פֿאַרשפּאַרן די הימלען, אַז
קיין רעגן זאָל ניט זײַן, און די ערד וועט ניט געבן איר פֿרוכט, און
איר וועט גיך אונטערגיין פֿון דעם גוטן לאַנד וואָס גאָט גיט אײַך.

18 און איר זאָלט אַרײַנטאָן מײַנע דאָזיקע ווערטער אין אײַער
האַרצן, און אין אײַער זעל, און איר זאָלט זיי אָנבינדן פֿאַר אַ צייכן
אויף אײַער האַנט, און זיי זאָלן זײַן פֿאַר אַ שטערנבאַנד צווישן
אײַערע אויגן. 19 און איר זאָלט זיי לערנען אײַערע קינדער, רעדנדיק
דערפֿון ווען דו זיצסט אין דײַן הויז, און ווען דו גייסט אין וועג, און
ווען דו לייגסט זיך, און ווען דו שטייסט אויף. 20 און זאָלסט זיי
אויפֿשרײַבן אויף די בײַשטידלעך פֿון דײַן הויז, און אויף דײַנע
טויערן; 21 כּדי אײַערע טעג און די טעג פֿון אײַערע קינדער זאָלן זיך
מערן אויף דער ערד וואָס גאָט האָט געשוואָרן אײַערע עלטערן זיי צו
געבן, אַזוי ווי די טעג פֿון די הימלען איבער דער ערד.

22 וואָרום אויב היטן וועט איר היטן אַלדאָס דאָזיקע געבאָט וואָס
איך געביט אײַך עס צו טאָן, ליב צו האָבן יהוה אײַער גאָט, צו גיין
אין אַלע זײַנע וועגן, און זיך צו באַהעפֿטן אָן אים, 23 וועט גאָט
פֿאַרטרײַבן אַלע די דאָזיקע פֿעלקער פֿון פֿאַר אײַך, און איר וועט
אַרבן פֿעלקער גרעסערע און שטאַרקערע פֿון אײַך. 24 איטלעכער
אָרט וואָס אײַער פֿוסטריט וועט דערויף טרעטן, וועט געהערן צו
אײַך, פֿון דעם מדבר און דעם לבֿנון, פֿון דעם טײַך, דעם טײַך פּרָת,
און ביזן הינטערשטן ים, וועט זײַן אײַער געמאַרק. 25 קיינער וועט
ניט באַשטיין פֿאַר אײַך; יהוה אײַער גאָט וועט געבן אײַער שרעק און
אײַער מורא אויף אַלדעם לאַנד וואָס איר וועט טרעטן דערויף, אַזוי
ווי ער האָט אײַך צוגעזאָגט.

רְאֵה

26 זע, איך לייג פֿאַר אײַך הײַנט אַ ברכה און אַ קללה; 27 די ברכה,
אויב איר וועט צוהערן צו די געבאָט פֿון יהוה אײַער גאָט, וואָס איך
געביט אײַך הײַנט, 28 און די קללה, אויב איר וועט ניט צוהערן צו די
געבאָט פֿון יהוה אײַער גאָט, און איר וועט זיך אָפּקערן פֿון דעם וועג
וואָס איך באַפֿעל אײַך הײַנט, כּדי צו גיין נאָך פֿרעמדע געטער, וואָס
איר קענט ניט. 29 און עס וועט זײַן, אַז יהוה דײַן גאָט וועט דיך
ברענגען אין דעם לאַנד וואָס דו קומסט אַהין, עס צו אַרבן, זאָלסטו
שטעלן די ברכה אויפֿן באַרג גרִזים, און די קללה אויפֿן באַרג עֵיבָל.
30 יאָ, זיי זײַנען אויף יענער זײַט יַרדן הינטער דעם וועג צו
זונאונטערגאַנג צו, אין לאַנד פֿון דעם כּנַעֲני וואָס זיצט אין דעם
פּלוין, אַקעגן גִלגָל, לעבן די אײַכנביימער פֿון מוֹרֶה. 31 וואָרום איר
גייט אַריבער דעם יַרדן צו קומען אַרבן דאָס לאַנד וואָס יהוה אײַער
גאָט גיט אײַך, און איר וועט עס אַרבן, און זיך באַזעצן דרינען;
32 זאָלט איר היטן צו טאָן אַלע חוקים און געזעצן וואָס איך לייג
פֿאַר אײַך הײַנט.

יב

1 דאָס זײַנען די חוקים און די געזעצן וואָס איר זאָלט היטן
צו טאָן אין דעם לאַנד וואָס יהוה דער גאָט פֿון דײַנע עלטערן
האָט דיר געגעבן, עס צו אַרבן, אַלע טעג וואָס איר לעבט אויף דער
ערד. 2 אונטערברענגען זאָלט איר אונטערברענגען אַלע ערטער
וואָס די פֿעלקער וואָס איר ירשעט זיי האָבן דאָרטן געדינט זייערע
געטער, אויף די הויכע בערג, און אויף די בערגלעך, און אונטער
יעטוועדער צווײַגהאַפּטיקן בוים. 3 און איר זאָלט אײַנוואַרפֿן זייערע
מזבחות, און צעברעכן זייערע זײַלשטיינער, און זייערע געצנביימער
זאָלט איר פֿאַרברענען אין פֿײַער, און זייערע געשניצטע געטער
זאָלט איר אָפּהאַקן, און איר זאָלט אונטערברענגען זייער נאָמען פֿון
יענעם אָרט. 4 איר זאָלט ניט טאָן אַזוי ווי זיי, צו יהוה אײַער גאָט.
5 נײַערט צו דעם אָרט וואָס יהוה אײַער גאָט וועט אויסדערוויילן פֿון
אַלע אײַערע שבָטים צו טאָן זײַן נאָמען דאָרטן – צו זײַן רוּונג זאָלט
איר אײַך ווענדן, און אַהין זאָלט איר גיין. 6 און אַהין זאָלט איר
ברענגען אײַערע בראַנדאָפּפֿער און אײַערע שלאַכטאָפּפֿער, און

אײַערע מעשׂרס, און די אָפּשיידונג פֿון אײַער האַנט, און אײַערע
נדרים, און אײַערע פֿרײַוויליקע גאָבן, און די ערשטלינגען פֿון אײַערע
רינדער און אײַערע שאָף. 7 און איר זאָלט דאָרטן עסן פֿאַר יהוה
אײַער גאָט, און זיך פֿרייען מיט דעם גאַנצן אויפֿטו פֿון אײַער האַנט,
איר און אײַערע הויזגעזינטן, לויט ווי יהוה דײַן גאָט האָט דיך
געבענטשט. 8 איר זאָלט ניט טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס מיר טוען דאָ
הײַנט, איטלעכער אַלץ וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין זײַנע אויגן;
9 וואָרום איר זײַט ביז אַצונד ניט געקומען צו דער רו און צו דער
אַרבונג וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר. 10 אָבער אַז איר וועט
אַריבערגיין דעם יַרדן, און איר וועט זיך באַזעצן אין דעם לאַנד וואָס
יהוה אײַער גאָט מאַכט אײַך אַרבן, און ער וועט אײַך באַרוען פֿון
אַלע אײַערע פֿײַנט פֿון רונד אַרום, און איר וועט זיצן אין זיכערקייט,
11 זאָל זײַן: דער אָרט וואָס יהוה אײַער גאָט וועט אים אויסדערוויילן
צו מאַכן רוען זײַן נאָמען דאָרטן, אַהין זאָלט איר ברענגען אַלץ וואָס
איך באַפֿעל אײַך: אײַערע בראַנדאָפּפֿער און אײַערע שלאַכטאָפּפֿער,
אײַערע מעשׂרס, און די אָפּשיידונג פֿון אײַער האַנט, און אַלע אײַערע
געקליבענע נדרים וואָס איר וועט מנדר זײַן צו גאָט. 12 און איר
זאָלט זיך פֿרייען פֿאַר יהוה אײַער גאָט, איר, און אײַערע זין און
אײַערע טעכטער, און אײַערע קנעכט און אײַערע דינסטן, און דער
לֵוִי וואָס אין אײַערע טויערן; וואָרום ער האָט ניט קיין חלק און קיין
נחלה בײַ אײַך. 13 היט דיך, זאָלסט ניט אויפֿברענגען דײַנע
בראַנדאָפּפֿער אין איטלעכן אָרט וואָס דו וועסט זען; 14 נײַערט אין
דעם אָרט וואָס גאָט וועט אויסדערוויילן אין איינעם פֿון דײַנע
שבֿטים, דאָרטן זאָלסטו אויפֿברענגען דײַנע בראַנדאָפּפֿער, און
דאָרטן זאָלסטו טאָן אַלץ וואָס איך באַפֿעל דיר.

15 אָבער מעגסט וויפֿיל דײַן האַרץ געלוסט שלאַכטן און עסן פֿלייש
אין אַלע דײַנע טויערן, ווי נאָך דער מזל-ברכה פֿון יהוה דײַן גאָט
וואָס ער האָט דיר געגעבן; דער אומרײנער אַזוי ווי דער רײנער מעג
עס עסן, אַזוי ווי אַ הירש און ווי אַ הינד. 16 נאָר דאָס בלוט זאָלט
איר ניט עסן; אויף דער ערד זאָלסטו עס אויסגיסן אַזוי ווי וואַסער.

17 טאָרסט ניט עסן אין דײַנע טויערן דעם מעשׂר פֿון דײַן תּבֿואה און
דײַן ווײַן און דײַן אייל, און די ערשטלינגען פֿון דײַנע רינדער און
דײַנע שאָף, און אַלע נדרים וואָס דו וועסט מנדר זײַן, און דײַנע
פֿרײַוויליקע גאָבן, און די אָפּשיידונג פֿון דײַן האַנט; 18 נײַערט פֿאַר

יהוה דײַן גאָט זאָלסטו עס עסן, אין דעם אָרט װאָס יהוה דײַן גאָט
װעט אים אױסדערװײלן, דו, און דײַן זון און דײַן טאָכטער, און דײַן
קנעכט און דײַן דינסט, און דער לֵוִי װאָס אין דײַנע טױערן. און
זאָלסט זיך פֿרײען פֿאַר יהוה דײַן גאָט מיט דעם גאַנצן אױפֿטו פֿון
דײַן האַנט. 19 היט דיך, זאָלסט ניט פֿאַרלאָזן דעם לֵוִי, אַלע טעג
אױף דײַן לאַנד.

20 אַז יהוה דײַן גאָט װעט דערברײטערן דײַן געמאַרק, אַזױ װי ער
האָט דיר צוגעזאָגט, און װעסט זאָגן: «לאָמיך עסן פֿלײש», װײַל דײַן
האַרץ װעט געלוסטן צו עסן פֿלײש, מעגסטו עסן פֿלײש װיפֿיל דײַן
האַרץ געלוסט. 21 אױב עס װעט זײַן װײַט פֿון דיר דער אָרט װאָס
יהוה דײַן גאָט װעט אױסדערװײלן צו טאָן זײַן נאָמען דאָרטן,
זאָלסטו שלאַכטן פֿון דײַנע רינדער און פֿון דײַנע שאָף װאָס גאָט
האָט דיר געגעבן, אַזױ װי איך האָב דיר באַפֿױלן, און עסן אין דײַנע
טױערן װיפֿיל דײַן האַרץ געלוסט. 22 אָבער װי מע עסט אַ הירש און
אַ הינד, אַזױ זאָלסטו עס עסן; דער אומרײנער און דער רײנער מיטן
ריינעם מעג עס עסן. 23 נאָר זײַ פֿעסט ניט צו עסן דאָס בלוט,
װאָרום דאָס בלוט איז דאָס לעבן, און טאָרסט ניט עסן דאָס לעבן
מיטן פֿלײש. 24 זאָלסט עס ניט עסן; אױף דער ערד זאָלסטו עס
אױסגיסן אַזױ װי װאַסער. 25 זאָלסט עס ניט עסן, כּדי עס זאָל גוט
זײַן דיר און דײַנע קינדער נאָך דיר, אַז דו װעסט טאָן װאָס איז
רעכטפֿאַרטיק אין די אױגן פֿון גאָט.

26 נאָר דײַנע געהײליקטע זאַכן װאָס װעלן זײַן בײַ דיר, און דײַנע
נדרים, זאָלסטו נעמען און גײן צו דעם אָרט װאָס גאָט װעט
אױסדערװײלן; 27 און זאָלסט מאַכן דײַנע בראַנדאָפּפֿער, דאָס פֿלײש
און דאָס בלוט, אױף דעם מזבח פֿון יהוה דײַן גאָט; און דאָס בלוט
פֿון דײַנע שלאַכטאָפּפֿער זאָל אױסגעגאָסן װערן אױף דעם מזבח פֿון
גאָט דײַן האַר, און דאָס פֿלײש זאָלסטו עסן. 28 היט און זאָלסט
געהאָרכן אַלע די דאָזיקע װערטער װאָס איך באַפֿעל דיר, כּדי עס
זאָל גוט זײַן דיר און דײַנע קינדער נאָך דיר ביז אײביק, אַז דו װעסט
טאָן װאָס איז גוט און רעכטפֿאַרטיק אין די אױגן פֿון יהוה דײַן גאָט.

29 אַז יהוה דײַן גאָט װעט פֿאַרשנײַדן די פֿעלקער װאָס דו קומסט
אַהין, זײ צו פֿאַרטרײַבן פֿון פֿאַר דיר, און װעסט זײ ירשען, און זיך
באַזעצן אין זײער לאַנד, 30 היט דיך, זאָלסט ניט געשטרויכלט װערן

זיי נאָכצוטאָן, נאָכדעם ווי זיי ווערן פֿאַרטיליקט פֿון פֿאַר דיר,
און זאָלסט ניט נאָכפֿרעגן נאָך זייערע געטער, אַזוי צו זאָגן: ווי פֿלעגן
די דאָזיקע פֿעלקער דינען זייערע געטער? טאָ לאָמיך אויך אַזוי
טאָן. 31 זאָלסט ניט טאָן אַזוי צו יהוה דײַן גאָט; וואָרום יעטוועדער
אומווערדיקייט פֿון יהוה, וואָס ער האָט פֿײַנט, האָבן זיי געטאָן צו
זייערע געטער; וואָרום אַפֿילו זייערע זין און זייערע טעכטער
פֿאַרברענען זיי אין פֿײַער צו זייערע געטער.

יג 1 אַלדאָס וואָרט וואָס איך באַפֿעל אײַך, דאָס זאָלט איר היטן
צו טאָן; זאָלסט ניט צולייגן דערצו, און זאָלסט ניט מינערן
דערפֿון.

2 אַז צווישן דיר וועט אויפֿשטיין אַ נבֿיא, אָדער אַ חלומער פֿון
חלומות, און ער וועט דיר געבן אַ צייכן אָדער אַ וווּנדער – 3 און
דער צייכן און דאָס וווּנדער וואָס ער האָט דיר פֿאַרויסגעזאָגט, וועט
אָנקומען – אַזוי צו זאָגן: לאָמיר גיין נאָך פֿרעמדע געטער – וואָס דו
קענסט ניט – און לאָמיר זיי דינען; 4 זאָלסטו ניט צוהערן צו די
ווערטער פֿון יענעם נבֿיא, אָדער יענעם חלומער פֿון חלומות, וואָרום
דאָס פּרוּווט אײַך יהוה אײַער גאָט, כּדי צו וויסן אויב איר האָט ליב
יהוה אײַער גאָט מיט אײַער גאַנצן האַרצן און מיט אײַער גאַנצער
זעל. 5 נאָך יהוה אײַער גאָט זאָלט איר גיין, און פֿאַר אים זאָלט איר
מורא האָבן, און זײַנע געבאָט זאָלט איר היטן, און צו זײַן קָול זאָלט
איר צוהערן, און אים זאָלט איר דינען, און אָן אים זאָלט איר זיך
באַהעפֿטן. 6 און יענער נבֿיא אָדער יענער חלומער פֿון חלומות זאָל
געטייט ווערן, ווײַל ער האָט גערעדט אָפּקערונג קעגן יהוה אײַער
גאָט, וואָס האָט אײַך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם, און וואָס האָט
דיך אויסגעלייזט פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט – כּדי דיך
אַראָפּצופֿירן פֿון דעם וועג וואָס יהוה דײַן גאָט האָט דיר באַפֿוילן צו
גיין אין אים. און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פֿון צווישן דיר.

7 אַז דײַן ברודער, דער זון פֿון דײַן מוטער, אָדער דײַן זון, אָדער דײַן
טאָכטער, אָדער די ווײַב פֿון דײַן בוזעם, אָדער דײַן חבֿר, וואָס איז
אַזוי ווי דײַן אייגן זעל, וועט דיך אָנרעדן אין פֿאַרבאָרגעניש, אַזוי צו
זאָגן: לאָמיר גיין און דינען פֿרעמדע געטער – וואָס ניט דו האָסט

געקענט, ניט דײַנע עלטערן; 8 פֿון די געטער פֿון די פֿעלקער וואָס
אַרום אײַך, פֿון די וואָס זײַנען נאָענט צו דיר, אָדער פֿון די וואָס זײַנען
ווײַט פֿון דיר, פֿון עק ערד ביז עק ערד – 9 זאָלסטו ניט אײַנווילִיקן
צו אים, און ניט צוהערן צו אים, און דײַן אויג זאָל אים ניט שוינען,
און זאָלסט זיך ניט דערבאַרימען, און אים ניט פֿאַרדעקן. 10 נײַערט
הרגען זאָלסטו אים הרגען; דײַן האַנט זאָל זײַן אויף אים די ערשטע
אים צו טייטן, און דערנאָך די האַנט פֿון גאַנצן פֿאָלק. 11 און זאָלסט
אים פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און ער זאָל שטאַרבן, דערפֿאַר וואָס
ער האָט דיך געזוכט אַראָפּצופֿירן פֿון יהוה דײַן גאָט, וואָס האָט דיך
אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם, פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט.
12 און גאַנץ ישׂראל וועלן הערן און וועלן מוֹרא האָבן, און וועלן
מער ניט טאָן אַזוי ווי די דאָזיקע שלעכטע זאַך צווישן דיר.

13 אַז דו וועסט הערן אין איינער פֿון דײַנע שטעט וואָס יהוה דײַן
גאָט גיט דיר, צו וווֹינען דאָרטן, אַזוי צו זאָגן: 14 עס זײַנען
אַרויסגעטרעטן נידערטרעכטיקע לײַט פֿון צווישן דיר, און האָבן
אַראָפּגעפֿירט די באַוווינער פֿון זייער שטאָט, אַזוי צו זאָגן: לאָמיר
גיין און דינען פֿרעמדע געטער – וואָס איר קענט ניט; 15 און וועסט
נאָכזוכן און אויספֿאָרשן און גוט נאָכפֿרעגן, ערשט די זאַך איז אמת
ריכטיק, די דאָזיקע אומווערדיקייט איז געטאָן געוואָרן צווישן דיר,
16 זאָלסטו שלאָגן דערשלאָגן די באַוווינער פֿון דער דאָזיקער שטאָט
מיטן שאַרף פֿון שווערד; פֿאַרוויסט זי – אַלע וואָס אין איר, און
אירע בהמות, מיטן שאַרף פֿון שווערד. 17 און איר גאַנצן זאַקרויב
זאָלסטו צונויפֿקלײַבן אין מיטן פֿון איר מאַרק, און פֿאַרברענען אין
פֿײַער די שטאָט מיט איר גאַנצן זאַקרויב, אין גאַנצן צו יהוה דײַן
גאָט, און זי זאָל זײַן אַן אייביקער חורבֿה-הויפֿן; זי זאָל מער ניט
אָפּגעבויט ווערן. 18 און קיין שום זאַך פֿון דעם כרם זאָל זיך ניט
אָנקלעפּן אין דײַן האַנט, כּדי גאָט זאָל זיך אָפּקערן פֿון זײַן
גרימצאָרן, און דיר שענקען דערבאַרימונג, און זיך דערבאַרימען אויף
דיר, און דיך מערן, אַזוי ווי ער האָט געשוואָרן צו דײַנע עלטערן;
19 אַז דו וועסט צוהערן צו דעם קָול פֿון יהוה דײַן גאָט, צו היטן
אַלע זײַנע געבאָט וואָס איך געביט דיר הײַנט, צו טאָן וואָס איז
רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון יהוה דײַן גאָט.

יד 1 קינדער זײַט איר צו יהוה אײַער גאָט; איר זאָלט אײַך ניט
אײַנשנײַדן, און ניט מאַכן אַ פּליך צווישן אײַערע אויגן, נאָך אַ
טויטן. 2 וואָרום אַ הייליק פֿאָלק ביסטו בײַ יהוה דײַן גאָט, און דיך
האָט גאָט אויסדערוויילט אים צו זײַן פֿאַר אַן אייגן פֿאָלק, פֿון אַלע
פֿעלקער וואָס אויפֿן געזיכט פֿון דער ערד.

3 זאָלסט ניט עסן קיין אומווערדיקייט. 4 דאָס זײַנען די בהמות וואָס
איר מעגט עסן: אַן אָקס, אַ שעפּס, און אַ ציג, 5 אַ הינד, און אַ
הירש, און אַ דאַמהירש, און אַ שטיינבאָק, און אַ גאַזעל, און אַ
ווילדציג, און אַ באַרגשעפּס. 6 און איטלעכע בהמה וואָס איז
באַקלויט מיט קלויען, און זי זײַנען בײַ איר צעשפּאָלטן אויף צוויי
קלויען, וואָס איז מַעֲלֵה-גֵרָה צווישן בהמות, זי מעגט איר עסן.
7 אָבער די דאָזיקע טאָרט איר ניט עסן פֿון די וואָס זײַנען מַעֲלֵה-
גֵרָה, און פֿון די וואָס זײַנען באַקלויט מיט צעשפּאָלטענע קלויען:
דעם קעמל, און דעם האָז, און דעם קיניגל, ווײַל מַעֲלֵה-גֵרָה זײַנען
זיי, אָבער מיט קלויען זײַנען זיי ניט באַקלויט; זיי זײַנען אומריין פֿאַר
אײַך. 8 און דעם חזיר, ווײַל באַקלויט מיט קלויען איז ער, אָבער ניט
מַעֲלֵה-גֵרָה; ער איז אומריין פֿאַר אײַך. פֿון זייער פֿלייש טאָרט איר
ניט עסן, און אָן זייער נבֿלה טאָרט איר זיך ניט אָנרירן.

9 די דאָזיקע מעגט איר עסן פֿון אַלע וואָס אין וואַסער: אַלע וואָס
האָט פֿלוספֿעדערן און שופּן מעגט איר עסן; 10 און אַלע וואָס האָט
ניט פֿלוספֿעדערן און שופּן טאָרט איר ניט עסן; דאָס איז אומריין
פֿאַר אײַך.

11 יעטוועדער ריינעם עָוף מעגט איר עסן. 12 און דאָס זײַנען די
וואָס איר טאָרט פֿון זיי ניט עסן: דער אָדלער, און דער בײַנברעכער,
און דער שוואַרצאָדלער; 13 און די וויי, און דער פֿאַלקפֿויגל, און דער
האַביך לויט זײַנע מינים; 14 און יעטוועדער ראָב לויט זײַנע מינים;
15 און דער שטרויספֿויגל, און דער נאַכטשפּאַרבער, און דער ים-
פֿויגל, און דער שפּאַרבער לויט זײַנע מינים; 16 די אײַל, און די
שטאָקאײַל, און דער אוהו; 17 און דער פּעליקאַן, און דער גײַער, און
דער פֿישפֿרעסער; 18 און דער שטאָרך, און דער בושל לויט זײַנע
מינים, און דער אויערהאָן, און די פֿלעדערמויז. 19 און יעטוועדער
געפֿליגלטע ווידמענונג איז אומריין פֿאַר אײַך; זיי טאָרן ניט געגעסן
ווערן. 20 יעטוועדער ריינעם עָוף מעגט איר עסן.

21 איר זאָלט ניט עסן קיין נבֿלה; דעם אײַנגעוואַנדערטן וואָס אין
דײַנע טויערן מעגסטו עס אַוועקגעבן, ער זאָל עס עסן; אָדער
פֿאַרקויפֿן צו אַ פֿרעמדן; וואָרום אַ הייליק פֿאָלק ביסטו בײַ יהוה דײַן
גאָט.

זאָלסט ניט קאָכן אַ ציקעלע אין זײַן מוטערס מילך.

22 מעשׂרן זאָלסטו מעשׂרן דעם גאַנצן אײַנטראָג פֿון דײַן זריעה,
וואָס קומט אַרויס פֿון דײַן פֿעלד יאָריערלעך. 23 און זאָלסט עסן
פֿאַר יהוה דײַן גאָט, אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויסדערוויילן צו
מאַכן רוען זײַן נאָמען דאָרטן, דעם מעשׂר פֿון דײַן תּבֿואה, פֿון דײַן
ווײַן, און פֿון דײַן אייל, און די ערשטלינגען פֿון דײַנע רינדער און
דײַנע שאָף, כּדי זאָלסט לערנען מורא צו האָבן פֿאַר יהוה דײַן גאָט
אַלע טעג. 24 און אויב דער וועג וועט זײַן צו פֿיל פֿאַר דיר, אויב דו
וועסט עס ניט קענען אַוועקטראָגן, ווײַל דער אָרט וואָס יהוה דײַן
גאָט וועט אים אויסדערוויילן צו טאָן זײַן נאָמען דאָרטן, וועט זײַן צו
ווײַט פֿאַר דיר, אַז יהוה דײַן גאָט וועט דיך בענטשן, 25 זאָלסטו עס
מאַכן צו געלט, און נעמען דאָס געלט אײַנגעבונדן אין דײַן האַנט,
און גיין צו דעם אָרט וואָס יהוה דײַן גאָט וועט אים אויסדערוויילן;
26 און זאָלסט אויסגעבן דאָס געלט אויף אַלץ וואָס דײַן האַרץ וועט
געלוסטן, אויף רינדער און אויף שאָף און אויף ווײַן און אויף
געטראַנק, און אויף אַלץ וואָס דײַן האַרץ פֿאַרלאַנגט דיר; און זאָלסט
דאָרטן עסן פֿאַר יהוה דײַן גאָט, און זיך פֿרייען, דו און דײַן
הויזגעזינט. 27 און דעם לֵוִי וואָס אין דײַנע טויערן, אים זאָלסטו ניט
פֿאַרלאָזן, וואָרום ער האָט ניט קיין חלק און קיין נחלה בײַ דיר.

28 צום סוף פֿון אַלע דרײַ יאָר – אין יענעם יאָר זאָלסטו
אַרויסטראָגן דעם גאַנצן מעשׂר פֿון דײַן תּבֿואה, און אַוועקלייגן אין
דײַנע טויערן. 29 און עס זאָל קומען דער לֵוִי, ווײַל ער האָט ניט קיין
חלק און קיין נחלה בײַ דיר, און דער פֿרעמדער, און דער יתום, און
די אַלמנה, וואָס אין דײַנע טויערן, און זיי זאָלן עסן און זאַט זײַן, כּדי
יהוה דײַן גאָט זאָל דיך בענטשן אין יעטוועדער טואונג פֿון דײַן האַנט
וואָס דו וועסט טאָן.

טו

1 צום סָוף פֿון אַלע זיבן יאָר זאָלסטו מאַכן שמיטה. 2 און
דאָס איז דער דין פֿון שמיטה: יעטווועדער בעל-חובֿ זאָל
אָפּלאָזן וואָס ער האָט געליען זײַן חבֿר; ער זאָל ניט מאָנען פֿון זײַן
חבֿר און זײַן ברודער, ווען מע האָט אויסגערופֿן שמיטה צו גאָט.
3 פֿון דעם פֿרעמדן מעגסטו מאָנען, אָבער פֿון וואָס דיר קומט בײַ
דײַן חבֿר זאָלסטו אָפּלאָזן דײַן האַנט. 4 פֿון דעסטוועגן וועט ניט זײַן
בײַ דיר אַן אבֿיון, וואָרום בענטשן וועט דיך גאָט בענטשן אין דעם
לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה, עס צו אַרבן; 5 אויב
נאָר צוהערן וועסטו צוהערן צו דעם קָול פֿון יהוה דײַן גאָט, צו היטן
צו טאָן אַלדאָס דאָזיקע געבאָט וואָס איך געביט דיר הײַנט. 6 וואָרום
יהוה דײַן גאָט וועט דיך בענטשן אַזוי ווי ער האָט דיר צוגעזאָגט, און
וועסט אַנטלײַען צו פֿיל פֿעלקער, און דו אַליין וועסט ניט לײַען, און
וועסט געוועלטיקן איבער פֿיל פֿעלקער, און איבער דיר וועט מען
ניט געוועלטיקן.

7 אַז בײַ דיר וועט זײַן אַן אביון, איינער פֿון דײַנע ברידער, אין
איינעם פֿון דײַנע טויערן, אין דײַן לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר,
זאָלסטו ניט האַרט מאַכן דײַן האַרץ, און ניט צודריקן דײַן האַנט פֿאַר
דײַן ברודער דעם אבֿיון. 8 נײַערט עפֿענען זאָלסטו אים עפֿענען דײַן
האַנט, און אַנטלײַען זאָלסטו אים אַנטלײַען גענוג פֿאַר זײַן
באַדערפֿעניש וואָס ער באַדאַרף. 9 היט דיך, עס זאָל ניט זײַן אין דײַן
האַרצן אַ בייזער געדאַנקען, אַזוי צו זאָגן: דאָס זיבעטע יאָר, דאָס
יאָר פֿון שמיטה, דערנענטערט זיך; און דײַן אויג וועט זײַן שלעכט צו
דײַן ברודער דעם אביון, און וועסט אים ניט געבן, און ער וועט רופֿן
איבער דיר צו גאָט, און אויף דיר וועט זײַן אַ זינד. 10 געבן זאָלסטו
אים געבן, און דײַן האַרץ זאָל ניט פֿאַרדריסן ווען דו גיסט אים,
וואָרום פֿון וועגן דער דאָזיקער זאַך וועט דיך יהוה דײַן גאָט בענטשן
אין אַלע וואָס דו טוסט, און אין אַלע צו וואָס דײַן האַנט נעמט זיך.
11 וואָרום עס וועט ניט אויסגיין אַן אביון פֿון לאַנד; דרום באַפֿעל
איך דיר, אַזוי צו זאָגן: עפֿענען זאָלסטו עפֿענען דײַן האַנט צו דײַן
ברודער, צו דײַן אָרעמאַן און צו דײַן אביון אין דײַן לאַנד.

12 אַז דײַן ברודער, אַ ייִד, אָדער אַ ייִדישע פֿרוי, וועט זיך פֿאַרקויפֿן
צו דיר, זאָל ער דיר דינען זעקס יאָר, און אויפֿן זיבעטן זאָלסטו אים
אַרויסלאָזן פֿרײַ פֿון דיר. 13 און אַז דו לאָזט אים אַרויס פֿרײַ פֿון דיר,
זאָלסטו אים ניט אַרויסלאָזן מיט ליידיקן; 14 באַשענקען זאָלסטו

אים באַשענקען פֿון דײַנע שאָף, און פֿון דײַן שײַער, און פֿון דײַן
קעלטער; מיט וואָס יהוה דײַן גאָט האָט דיך געבענטשט, דערפֿון
זאָלסטו אים געבן. 15 און זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו
געווען אין לאַנד מִצרַיִם, און יהוה דײַן גאָט האָט דיך אויסגעלייזט;
דרום באַפֿעל איך דיר הײַנט די דאָזיקע זאַך. 16 און עס וועט זײַן, אַז
ער וועט זאָגן צו דיר: איך וויל ניט אַוועקגיין פֿון דיר; ווײַל ער האָט
ליב דיך און דײַן הויזגעזינט, וואָרום אים איז גוט בײַ דיר, 17 זאָלסטו
נעמען אַן אָל, און דורכשטעכן זײַן אויער ביז אין טיר, און ער זאָל
דיר זײַן אַן אײביקער קנעכט; און אויך צו דײַן דינסט זאָלסטו טאָן
אַזוי. 18 עס זאָל ניט שווער זײַן אין דײַנע אויגן, ווען דו לאָזט אים
אַרויס פֿרײַ פֿון דיר, וואָרום טאָפּל ווי פֿאַר דעם לוין פֿון אַ
לוינאַרבעטער האָט ער דיר געדינט זעקס יאָר; און יהוה דײַן גאָט
וועט דיך בענטשן אין אַלץ וואָס דו וועסט טאָן.

19 יעטוועדער ערשטלינג אַ זָכר וואָס וועט געבאָרן ווערן צווישן
דײַנע רינדער און צווישן דײַנע שאָף, זאָלסטו הייליקן צו יהוה דײַן
גאָט; זאָלסט ניט אַרבעטן מיט דעם בכָור פֿון דײַנע אָקסן, און ניט
שערן דעם בכָור פֿון דײַנע שאָף. 20 פֿאַר יהוה דײַן גאָט זאָלסטו אים
עסן יאָר אין יאָר, אין דעם אָרט וואָס גאָט וועט אויסדערוויילן, דו
און דײַן הויזגעזינט. 21 און אויב ער וועט זײַן מיט אַ מום, אַ
הינקעדיקער, אָדער אַ בלינדער – מיט וואָסער עס איז בייזן מום,
זאָלסטו אים ניט שלאַכטן צו יהוה דײַן גאָט. 22 אין דײַנע טויערן
זאָלסטו אים עסן, דער אומריינער אין איינעם מיט דעם ריינעם, אַזוי
ווי אַ הירש און ווי אַ הינד. 23 נאָר זײַן בלוט זאָלסטו ניט עסן; אויף
דער ערד זאָלסטו עס אויסגיסן אַזוי ווי וואַסער.

טז

1 היט אָפּ דעם חוֹדש אָבִיב, און זאָלסט מאַכן דעם קָרבן-
פּסח צו יהוה דײַן גאָט, וואָרום אין חוֹדש אָבִיב האָט דיך
יהוה דײַן גאָט אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם, בײַ נאַכט. 2 און
זאָלסט שלאַכטן דעם קָרבן-פּסח צו יהוה דײַן גאָט, פֿון שאָף אָדער
פֿון רינדער, אין דעם אָרט וואָס גאָט וועט אויסדערוויילן צו מאַכן
רוען זײַן נאָמען דאָרטן. 3 זאָלסט ניט עסן דערבײַ חמץ; זיבן טעג
זאָלסטו עסן דערבײַ מצות, ברויט פֿון נויט, וואָרום אין געאײַל
ביסטו אַרויסגעגאַנגען פֿון לאַנד מִצרַיִם; כּדי זאָלסט געדענקען דעם

טאָג פֿון דײַן אַרויסגייִן פֿון לאַנד מִצרַיִם, אַלע טעג פֿון דײַן לעבן.
4 און עס זאָל ניט געזען ווערן בײַ דיר זויערטייג אין דײַן גאַנצן גבֿול
זיבן טעג; און עס זאָל ניט איבערנעכטיקן ביז אין דער פֿרי פֿון דעם
פֿלייש וואָס דו וועסט שלאַכטן אין אָוונט פֿון ערשטן טאָג. 5 טאָרסט
ניט שלאַכטן דעם קָרבן־פּסח אין איינעם פֿון דײַנע טויערן וואָס יהוה
דײַן גאָט גיט דיר. 6 נײַערט אין דעם אָרט וואָס יהוה דײַן גאָט וועט
אויסדערוויילן אויף צו מאַכן רוען זײַן נאָמען, דאָרטן זאָלסטו
שלאַכטן דעם קָרבן־פּסח, אין אָוונט ווי די זון גייט אונטער, אין דער
צײַט פֿון דײַן אַרויסגייִן פֿון מִצרַיִם. 7 און זאָלסט אים בראָטן און
עסן אין דעם אָרט וואָס יהוה דײַן גאָט וועט אים אויסדערוויילן; און
אין דער פֿרי זאָלסטו זיך אומקערן, און גיין צו דײַנע געצעלטן.
8 זעקס טעג זאָלסטו עסן מצות, און אויפֿן זיבעטן טאָג זאָל זײַן אַ
הייליקע אײַנזאַמלונג צו יהוה דײַן גאָט; זאָלסט ניט טאָן קיין
אַרבעט.

9 זיבן וואָכן זאָלסטו דיר ציילן; פֿון ווען מע לאָזט אַראָפּ אַ
שנײַדמעסער אויף דער תּבֿואה זאָלסטו אָנהייבן ציילן זיבן וואָכן.
10 און זאָלסט מאַכן דעם יָום־טובֿ פֿון שבֿועות צו יהוה דײַן גאָט, ווי
נאָך דער פֿרײַער גאָב פֿון דײַן האַנט, וואָס דו וועסט געבן, לויט ווי
יהוה דײַן גאָט וועט דיך בענטשן. 11 און זאָלסט זיך פֿרייען פֿאַר יהוה
דײַן גאָט, דו, און דײַן זון און דײַן טאָכטער, און דײַן קנעכט און דײַן
דינסט, און דער לֵוִי וואָס אין דײַנע טויערן, און דער פֿרעמדער, און
דער יתום, און די אַלמנה, וואָס צווישן דיר – אין דעם אָרט וואָס
יהוה דײַן גאָט וועט אויסדערוויילן צו מאַכן רוען זײַן נאָמען דאָרטן.
12 און זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין מִצרַיִם, און
זאָלסט אָפּהיטן און טאָן די דאָזיקע געזעצן.

13 דעם יָום־טובֿ פֿון סוכּות זאָלסטו דיר מאַכן זיבן טעג, ווען דו
זאַמלסט אײַן פֿון דײַן שײַער און פֿון דײַן קעלטער. 14 און זאָלסט זיך
פֿרייען אין דײַן יָום־טובֿ, דו, און דײַן זון און דײַן טאָכטער, און דײַן
קנעכט און דײַן דינסט, און דער לֵוִי, און דער פֿרעמדער, און דער
יתום, און די אַלמנה, וואָס אין דײַנע טויערן. 15 זיבן טעג זאָלסטו
האַלטן יָום־טובֿ צו יהוה דײַן גאָט אין דעם אָרט וואָס גאָט וועט
אויסדערוויילן; וואָרום יהוה דײַן גאָט וועט דיך בענטשן אין דײַן
גאַנצן אײַנקום, און אין יעטוועדער טואונג פֿון דײַנע הענט, און
וועסט זײַן לויטער פֿריילעך.

16 דרייַ מאָל אין יאָר זאָלן אַלע דייַנע מאַנספאַרשוינען זיך ווייַזן פֿאַר
יהוה דייַן גאָט, אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויסדערוויילן: אין דעם
יָום-טובֿ פֿון מצות, און אין דעם יָום-טובֿ פֿון שבֿועות, און אין דעם
יָום-טובֿ פֿון סוכּות; און מע זאָל זיך ניט ווייַזן פֿאַר גאָט מיט ליידיקן;
17 איטלעכער לויט דער גאָב פֿון זייַן האַנט, ווי נאָך דער מזל-ברכה
פֿון יהוה דייַן גאָט, וואָס ער האָט דיר געגעבן.

שופֿטים

18 ריכטער און אויפֿזעער זאָלסטו דיר מאַכן אין אַלע דייַנע טויערן,
וואָס יהוה דייַן גאָט גיט דיר, לויט דייַנע שבֿטים; און זיי זאָלן משפּטן
דאָס פֿאָלק מיט אַ גערעכטן משפּט. 19 זאָלסט ניט פֿאַרדרייען אַ
משפּט; זאָלסט ניט דערקענען קיין פּנים, און ניט נעמען שוחד,
וואָרום שוחד מאַכט בלינד די אויגן פֿון קלוגע, און פֿאַרקרימט די
ווערטער פֿון גערעכטע. 20 נאָך גערעכטיקייט, נאָך גערעכטיקייט
זאָלסטו זיך יאָגן, כּדי זאָלסט לעבן און אַרבן דאָס לאַנד וואָס יהוה
דייַן גאָט גיט דיר.

21 זאָלסט דיר ניט פֿלאַנצן אַ געצנבוים פֿון אַ שום האָלץ לעבן דעם
מזבח פֿון יהוה דייַן גאָט, וואָס דו וועסט דיר מאַכן. 22 און זאָלסט
דיר ניט אויפֿשטעלן אַ זייַלשטיין, וואָס יהוה דייַן גאָט האָט פֿייַנט.

יז

1 זאָלסט ניט שלאַכטן צו יהוה דייַן גאָט אַן אָקס אָדער אַ
שעפּס וואָס אין אים איז דאָ אַ מום, עפּעס אַ שלעכטע זאַך;
וואָרום אַן אומווערדיקייט בייַ יהוה דייַן גאָט איז דאָס.

2 אַז עס וועט געפֿונען ווערן צווישן דיר, אין איינעם פֿון דייַנע
טויערן וואָס יהוה דייַן גאָט גיט דיר, אַ מאַן אָדער אַ פֿרוי וואָס וועט
טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון יהוה דייַן גאָט,
איבערצוטרעטן זייַן בונד; 3 און ער וועט גיין און דינען פֿרעמדע
געטער, און זיך בוקן צו זיי, אָדער צו דער זון, אָדער צו דער לבֿנה,
אָדער צו דעם גאַנצן חיל פֿון הימל, וואָס איך האָב ניט געהייסן;
4 און עס וועט דיר דערציילט ווערן, און וועסט הערן, און וועסט גוט
אויספֿאָרשן, ערשט די זאַך איז אמת ריכטיק, די דאָזיקע

אומווערדיקייט איז געטאָן געוואָרן אין ישׂראל, 5 זאָלסטו אַרויספֿירן
יענעם מאַן אָדער יענע פֿרוי, וואָס האָבן געטאָן די דאָזיקע שלעכטע
זאַך, צו דײַנע טויערן – דעם מאַן אָדער די פֿרוי – און זאָלסט זיי
פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און זיי זאָלן שטאַרבן. 6 לויט דעם מויל
פֿון צוויי עדות אָדער דרײַ עדות זאָל געטייט ווערן דער וואָס ווערט
געטייט; ער זאָל ניט געטייט ווערן לויט דעם מויל פֿון איין עדות.
7 די האַנט פֿון די עדות זאָל זײַן אויף אים די ערשטע אים צו טייטן,
און דערנאָך די האַנט פֿון גאַנצן פֿאָלק; און זאָלסט אויסראַמען דאָס
בייז פֿון צווישן דיר.

8 אַז אַ זאַך וועט זײַן פֿאַרהוילן פֿון דיר אין אַ משפּט, צווישן בלוט
און בלוט, צווישן אַ טענה און אַ טענה, אָדער צווישן אַ שעדיקונג
און אַ שעדיקונג, אין שטרײַטזאַכן אין דײַנע טויערן, זאָלסטו
אויפֿשטיין און אַרויפֿגיין צו דעם אָרט וואָס יהוה דײַן גאָט וועט אים
אויסדערוויילן. 9 און זאָלסט קומען צו די כֹּהנים פֿון שבֿט לֵוִי, און
צו דעם ריכטער וואָס וועט זײַן אין יענע טעג, און זאָלסט פֿרעגן, און
זיי וועלן דיר זאָגן דאָס וואָרט פֿון דעם משפּט. 10 און זאָלסט טאָן
לויט דעם וואָרט וואָס זיי וועלן דיר זאָגן פֿון יענעם אָרט וואָס גאָט
וועט אויסדערוויילן; און זאָלסט היטן צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס זיי
וועלן דיך לערנען. 11 לויט דער לערנונג וואָס זיי וועלן דיך לערנען,
און לויט דעם משפּט וואָס זיי וועלן דיר זאָגן, זאָלסטו טאָן; זאָלסט
זיך ניט אָפּקערן פֿון דעם וואָרט וואָס זיי וועלן דיר זאָגן, רעכטס
אָדער לינקס. 12 און דער מאַן וואָס וועט טאָן מיט מוטוויליקייט, ניט
צו געהאָרכן דעם כֹּהן וואָס שטייט צו דינען דאָרטן יהוה דײַן גאָט,
אָדער דעם ריכטער, יענער מאַן זאָל שטאַרבן; און זאָלסט
אויסראַמען דאָס בייז פֿון ישׂראל. 13 און דאָס גאַנצע פֿאָלק וועט
הערן און וועט מורא האָבן, און זיי וועלן מער ניט מוטווילקן.

14 אַז דו וועסט קומען אין דעם לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר,
און וועסט עס אַרבן, און וועסט זיך באַזעצן דרינען, און וועסט זאָגן:
איך וויל מאַכן אַ מלך איבער מיר, אַזוי ווי אַלע פֿעלקער וואָס אַרום
מיר, 15 מאַכן זאָלסטו מאַכן אַ מלך איבער דיר דעם וואָס יהוה דײַן
גאָט וועט אים אויסדערוויילן; פֿון צווישן דײַנע ברידער זאָלסטו
מאַכן איבער דיר אַ מלך; טאָרסט ניט אויפֿזעצן איבער דיר אַ
פֿרעמדן מאַן, וואָס איז ניט דײַנער אַ ברודער. 16 אָבער ער זאָל זיך
ניט מערן פֿערד, און ניט אומקערן דאָס פֿאָלק קיין מִצרַיִם, כּדי צו

מערן פֿערד; וואָס גאָט האָט אײַך אָנגעזאָגט: איר זאָלט זיך מער ניט
אומקערן אויף דעם דאָזיקן וועג. 17 און ער זאָל זיך ניט מערן
ווײַבער כּדי זײַן האַרץ זאָל זיך ניט אָפּקערן; אויך זילבער און גאָלד
זאָל ער זיך ניט מערן אַ סך. 18 און עס וועט זײַן, אַז ער זעצט זיך
אויף דעם טראָן פֿון זײַן מלוכה, זאָל ער זיך אויפֿשרײַבן אַן
איבערחזרונג פֿון דער דאָזיקער תּורה אויף אַ בוך, פֿון דער וואָס פֿאַר
די כּהנים פֿון שבֿט לֵוִי. 19 און דאָס זאָל זײַן בײַ אים, און ער זאָל
לייענען דערין אַלע טעג פֿון זײַן לעבן, כּדי ער זאָל לערנען מורא צו
האָבן פֿאַר יהוה זײַן גאָט, צו היטן אַלע ווערטער פֿון דער דאָזיקער
תּורה, און די דאָזיקע געזעצן, זיי צו טאָן; 20 אַז זײַן האַרץ זאָל זיך
ניט דערהייבן איבער זײַנע ברידער, און ער זאָל זיך ניט אָפּקערן פֿון
די געבאָט רעכטס אָדער לינקס, כּדי ער זאָל מַאֲריך-יָמים זײַן אויף
זײַן מלוכה, ער און זײַנע קינדער, צווישן ישׂראל.

יח 1 די כּהנים פֿון לֵוִי, דער גאַנצער שבֿט לֵוִי, זאָלן ניט האָבן
קיין חלק און קיין נחלה אין ישׂראל; די פֿײַעראָפּפֿער פֿון גאָט
און זײַן נחלה זאָלן זיי עסן. 2 און זיי זאָלן ניט האָבן קיין נחלה
צווישן זייערע ברידער; גאָט איז זייער נחלה, אַזוי ווי ער האָט צו זיי
גערעדט.

3 און דאָס זאָל זײַן דאָס רעכט פֿון די כּהנים, פֿון דעם פֿאָלק, פֿון די
וואָס שלאַכטן אַ שלאַכטאָפּפֿער; סײַ אַן אָקס, סײַ אַ שעפּס, זאָל מען
געבן דעם כּהן די שולטער, און די קינבאַקן, און דעם מאָגן. 4 דאָס
ערשטע פֿון דײַן תּבֿואה, פֿון דײַן ווײַן, און פֿון דײַן אייל, און דאָס
ערשטע פֿון דער שערונג פֿון דײַנע שאָף, זאָלסטו אים געבן.
5 וואָרום אים האָט יהוה דײַן גאָט אויסדערוויילט פֿון אַלע דײַנע
שבֿטים, צו שטיין צו דינען אין נאָמען פֿון גאָט, ער און זײַנע קינדער
אַלע טעג.

6 און אַז אַ לֵוִי וויל קומען פֿון איינעם פֿון דײַנע טויערן פֿון גאַנץ
ישׂראל, וואָס ער וווינט דאָרטן, זאָל ער קומען ווילפּיל זײַן האַרץ
געלוסט, צו דעם אָרט וואָס גאָט וועט אויסדערוויילן. 7 און ער זאָל
דינען אין נאָמען פֿון יהוה זײַן גאָט אַזוי ווי אַלע זײַנע ברידער די

לוִיִם וואָס שטייען דאָרטן פֿאַר גאָט. 8 גלײַכע חלקים זאָלן זיי עסן,
אַחוץ וואָס אים ווערט געגעבן לויט די פֿאָטערהײַזער.

9 אַז דו קומסט אין דעם לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר, זאָלסטו
זיך ניט אָפּלערנען צו טאָן אַזוי ווי די אומווערדיקייטן פֿון יענע
פֿעלקער. 10 עס זאָל זיך ניט געפֿינען בײַ דיר איינער וואָס מאַכט
דורכגיין זײַן זון אָדער זײַן טאָכטער דורכן פֿײַער, אַ וואָרזאָגער פֿון
וואָרזאָגענישן, אַ צייכנזעער, אָדער אַ טרעפֿער, אָדער אַ מכשף,
11 אָדער אַ צויבערשפּרעכער, אָדער איינער וואָס פֿרעגט בײַ אַ גײַסט
אָדער אַ רוח, אָדער אַ פֿאָרשער בײַ טויטע. 12 וואָרום אַן
אומווערדיקייט בײַ גאָט איז יעטוועדער וואָס טוט דאָס, און פֿון וועגן
די דאָזיקע אומווערדיקייטן פֿאַרטרײַבט זיי יהוה דײַן גאָט פֿון פֿאַר
דיר. 13 גאַנץ זאָלסטו זײַן מיט יהוה דײַן גאָט. 14 וואָרום די דאָזיקע
פֿעלקער וואָס דו ירשעסט זיי, הערן זיך צו צו צייכנזעערס, און צו
וואָרזאָגערס, אָבער דו – ניט אַזוי-וואָס האָט דיר געגעבן יהוה דײַן
גאָט. 15 אַ נבֿיא פֿון צווישן דיר, פֿון דײַנע ברידער, אַזאַ ווי איך, וועט
דיר אויפֿשטעלן יהוה דײַן גאָט; צו אים זאָלט איר זיך צוהערן.
16 גענוי אַזוי ווי דו האָסט פֿאַרלאַנגט פֿון יהוה דײַן גאָט אין חורֵבֿ,
אין טאָג פֿון דער אײַנזאַמלונג, אַזוי צו זאָגן: לאָמיך ניט הערן ווידער
דעם קָול פֿון יהוה מײַן גאָט, לאָמיך ניט זען מער דאָס דאָזיקע
גרויסע פֿײַער, כּדי איך זאָל ניט שטאַרבן. 17 און גאָט האָט געזאָגט
צו מיר: גוט איז וואָס זיי האָבן גערעדט. 18 אַ נבֿיא וועל איך זיי
אויפֿשטעלן פֿון צווישן זייערע ברידער, אַזאַ ווי דו, און איך וועל
אַרײַנגעבן מײַנע ווערטער אין זײַן מויל, און ער וועט רעדן צו זיי אַלץ
וואָס איך וועל אים באַפֿעלן. 19 און עס וועט זײַן, דער מאַן וואָס
וועט ניט צוהערן צו מײַנע ווערטער וואָס ער וועט רעדן אין מײַן
נאָמען, וועל איך אויפֿמאָנען פֿון אים. 20 אָבער דער נבֿיא וואָס וועט
מוטוויליקן צו רעדן אין מײַן נאָמען אַ וואָרט וואָס איך האָב אים ניט
באַפֿוילן צו רעדן, אָדער דער וואָס וועט רעדן אין נאָמען פֿון פֿרעמדע
געטער, יענער נבֿיא זאָל שטאַרבן. 21 און אויב דו וועסט זאָגן אין
דײַן האַרצן: ווי אַזוי וועלן מיר דערקענען דאָס וואָרט וואָס גאָט האָט
עס ניט גערעדט? 22 אַז דער נבֿיא וועט רעדן אין נאָמען פֿון גאָט,
און דאָס וואָרט וועט ניט געשען און ניט אָנקומען, איז דאָס אַ וואָרט
וואָס גאָט האָט עס ניט גערעדט; מיט מוטוויליקייט האָט עס דער
נבֿיא גערעדט; זאָלסט זיך ניט שרעקן פֿאַר אים.

יט 1 אַז יהוה דײַן גאָט וועט פֿאַרשנײַדן די פֿעלקער וואָס יהוה
דײַן גאָט גיט דיר זײער לאַנד, און וועסט זײ ירשען, און זיך
באַזעצן אין זײערע שטעט, און אין זײערע הײַזער, 2 זאָלסטו דיר
אָפּשײדן דרײַ שטעט אין מיטן פֿון דײַן לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט
דיר, עס צו אַרבן. 3 זאָלסט דיר אָפּמאַרקירן דעם וועג, און אײַנטײלן
אין דרײען דאָס געמאַרק פֿון דײַן לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט וועט דיך
מאַכן אַרבן, און עס זאָל זײַן אויף צו אַנטלויפֿן אַהין פֿאַר איטלעכן
טויטשלעגער. 4 און דאָס איז דער פֿאַל פֿון דעם טויטשלעגער וואָס
קען אַהין אַנטלויפֿן און בלײַבן לעבן: דער וואָס וועט דערשלאָגן זײַן
חבֿר אָן אַ כּיוון, און ער איז אים ניט געווען אַ שׂונא פֿון נעכטן-
אײערנעכטן; 5 ווי אַז אײנער וועט קומען מיט זײַן חבֿר אין וואַלד
האַקן בײמער, און זײַן האַנט וועט זיך פֿאַרמעסטן מיט דער האַק
אָפּצוהאַקן דעם בוים, און דער אײַזן וועט אָפּשפּרינגען פֿון שטיל,
און וועט טרעפֿן זײַן חבֿר, און ער וועט שטאַרבן; ער זאָל אַנטלויפֿן
אין אײנער פֿון די דאָזיקע שטעט, און בלײַבן לעבן; 6 כּדי דער
בלוטמאָנער זאָל ניט נאָכיאָגן דעם טויטשלעגער ווען זײַן האַרץ איז
הײס, און אים כאַפּן, ווײַל דער וועג איז אַ ווײַטער, און אים
דערשלאָגן צום טויט, ווען אים קומט ניט טויטשטראָף, ווײַל ער איז
אים ניט געווען אַ שׂונא פֿון נעכטן-אײערנעכטן. 7 דרום באַפֿעל איך
דיר, אַזוי צו זאָגן: דרײַ שטעט זאָלסטו דיר אָפּשײדן. 8 און אויב
יהוה דײַן גאָט וועט דערברײטערן דײַן געמאַרק, אַזוי ווי ער האָט
געשוואָרן דײַנע עלטערן, און וועט דיר געבן דאָס גאַנצע לאַנד וואָס
ער האָט צוגעזאָגט דײַנע עלטערן צו געבן – 9 אַז דו וועסט היטן
אַלדאָס דאָזיקע געבאָט וואָס איך געביט דיר הײַנט עס צו טאָן, ליב
צו האָבן יהוה דײַן גאָט, און צו גײן אין זײַנע וועגן אַלע טעג –
זאָלסטו דיר צולײגן נאָך דרײַ שטעט צו די דאָזיקע דרײַ; 10 כּדי עס
זאָל ניט פֿאַרגאָסן ווערן אומשולדיק בלוט אין דײַן לאַנד וואָס יהוה
דײַן גאָט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה, און עס זאָל ניט זײַן אויף דיר קײן
בלוט.

11 אָבער אַז אַ מאַן וועט זײַן אַ שׂונא זײַן חבֿר, און ער וועט לויערן
אויף אים, און וועט אויפֿשטײן אויף אים, און וועט אים שלאָגן צום
טויט, און ער וועט שטאַרבן; און ער וועט אַנטלויפֿן אין אײנער פֿון
די דאָזיקע שטעט, 12 זאָלן שיקן די עלטסטע פֿון זײַן שטאָט, און
אים נעמען פֿון דאָרטן, און אים איבערגעבן אין האַנט פֿון דעם
בלוטמאָנער, און ער זאָל שטאַרבן. 13 דײַן אויג זאָל זיך ניט

דערבאַרימען אויף אים, און זאָלסט אויסראַמען אומשולדיק
[פֿאַרגאָסן] בלוט פֿון ישׂראל, כּדי דיר זאָל גוט זײַן.

14 זאָלסט ניט פֿאַררוקן דעם גרענעץ פֿון דײַן חבֿר, וואָס די
פֿריערדיקע האָבן אָפּגעגרענעצט, אין דײַן נחלה וואָס דו וועסט
ירשען, אין דעם לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר, עס צו אַרבן.

15 עס זאָל ניט אויפֿשטיין איין עדות קעגן אַ מאַן וועגן אַ שום
פֿאַרברעך אָדער אַ שום פֿאַרזינדיקונג – אין אַ שום זינד וואָס ער
האָט געזינדיקט; דורך דעם מויל פֿון צוויי עדות, אָדער דורך דעם
מויל פֿון דרײַ עדות, זאָל אַ זאַך באַשטיין. 16 אַז עס וועט אויפֿשטיין
אַן אומגערעכטער עדות אַקעגן אַ מאַן, צו זאָגן אויף אים
פֿאַרקערטע עדות, 17 זאָלן די צוויי מענטשן וואָס האָבן דעם
שטרײַט, זיך שטעלן פֿאַר גאָט, פֿאַר די כֹּהנים און די ריכטער וואָס
וועלן זײַן אין יענע טעג. 18 און אויב די ריכטער וועלן גוט
אויספֿאָרשן, ערשט דער עדות איז אַ פֿאַלשער עדות, ליגן האָט ער
געזאָגט אויף זײַן ברודער, 19 זאָלט איר טאָן צו אים, אַזוי ווי ער
האָט געטראַכט צו טאָן צו זײַן ברודער; און זאָלסט אויסראַמען דאָס
בײז פֿון צווישן דיר. 20 און די איבעריקע וועלן הערן און וועלן מורא
האָבן, און וועלן מער ניט טאָן אַזוי ווי די דאָזיקע שלעכטע זאַך
צווישן דיר. 21 און דײַן אויג זאָל זיך ניט דערבאַרימען: אַ נפֿש פֿאַר
אַ נפֿש, אַן אויג פֿאַר אַן אויג, אַ צאָן פֿאַר אַ צאָן, אַ האַנט פֿאַר אַ
האַנט, אַ פֿוס פֿאַר אַ פֿוס.

כ 1 אַז דו וועסט אַרויסגיין אויף מלחמה אַקעגן דײַן פֿײַנט, און
וועסט זען פֿערד און רײַטוועגן, פֿאָלק מער פֿון דיר, זאָלסטו ניט
מורא האָבן פֿאַר זיי, וואָרום יהוה דײַן גאָט איז מיט דיר, דער וואָס
האָט דיך אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מִצרַיִם. 2 און עס וועט זײַן, ווי איר
דערנענטערט זיך צו דער מלחמה, אַזוי זאָל גענענען דער כֹּהן, און
זאָל רעדן צום פֿאָלק, 3 און זאָגן צו זיי: הער, ישׂראל, איר גענענט
הײַנט אויף מלחמה אַקעגן אײַערע פֿײַנט, זאָל ניט שלאַף ווערן
אײַערע האַרץ; איר זאָלט ניט מורא האָבן און ניט אײַלן און זיך ניט
שרעקן פֿאַר זיי; 4 וואָרום יהוה אײַער גאָט איז דער וואָס גייט מיט
אײַך, מלחמה צו האַלטן פֿאַר אײַך אַקעגן אײַערע פֿײַנט, אײַך צו

העלפֿן. 5 און די אויפֿזעער זאָלן רעדן צום פֿאָלק, אַזוי צו זאָגן: איז
ווער עמיצער דאָ וואָס האָט געבויט אַ ניַי הויז, און האָט עס ניט
באַניַיט? זאָל ער גיין און זיך אומקערן צו זיַין היים, טאָמער
שטאַרבט ער אין מלחמה, און אַן אַנדער מאַן וועט עס באַניַיען.
6 אָדער איז ווער עמיצער דאָ וואָס האָט געפּלאַנצט אַ וויַינגאָרטן,
און האָט אים ניט אָנגעהויבן? זאָל ער גיין און זיך אומקערן צו זיַין
היים, טאָמער שטאַרבט ער אין מלחמה, און אַן אַנדער מאַן וועט עס
אָנהייבן. 7 אָדער איז ווער עמיצער דאָ וואָס האָט פֿאַרקנַסט אַ וויַיב,
און האָט זי ניט גענומען? זאָל ער גיין און זיך אומקערן צו זיַין היים,
טאָמער שטאַרבט ער אין מלחמה, און אַן אַנדער מאַן וועט זי נעמען.
8 און די אויפֿזעער זאָלן וויַיטער רעדן צום פֿאָלק, און זאָגן: איז ווער
עמיצער דאָ וואָס איז שרעקעדיק און ווייכהאַרציק? זאָל ער גיין און
זיך אומקערן צו זיַין היים, כּדי דאָס האַרץ פֿון זיַינע ברידער זאָל ניט
צעגיין אַזוי ווי זיַין האַרץ. 9 און עס וועט זיַין, ווי די אויפֿזעער ענדיקן
רעדן צום פֿאָלק, אַזוי זאָלן זיי אויפֿזעצן חיל-פֿירער איבערן פֿאָלק.

10 אַז דו וועסט גענענען צו אַ שטאָט, צו האַלטן מלחמה אויף איר,
זאָלסטו איר צורופֿן שלום. 11 און עס וועט זיַין, אויב זי וועט דיר
ענטפֿערן שלום, און וועט דיר עפֿענען, איז, דאָס גאַנצע פֿאָלק, וואָס
געפֿינט זיך אין איר, זאָל דיר ווערן צו צינז און דיר דינען. 12 אויב
אָבער זי וועט ניט איַינגיין אויף שלום מיט דיר, און וועט מאַכן
מלחמה מיט דיר, זאָלסטו לעגערן אויף איר; 13 און אַז יהוה דיַין
גאָט וועט זי געבן אין דיַין האַנט, זאָלסטו טייטן אַלע אירע
מאַנספּאַרשוינען מיטן שאַרף פֿון שווערד. 14 נאָר די וויַיבער און די
קליינע קינדער, און די בהמות, און אַלץ וואָס וועט זיַין אין דער
שטאָט, איר גאַנצן רויב, זאָלסטו רויבן פֿאַר דיר; און זאָלסט עסן
דעם רויב פֿון דיַינע פֿיַינט, וואָס יהוה דיַין גאָט האָט דיר געגעבן.
15 אַזוי זאָלסטו טאָן צו אַלע שטעט וואָס זיַינען זייער וויַיט פֿון דיר,
וואָס זיי זיַינען ניט פֿון די שטעט פֿון די היגע פֿעלקער. 16 אָבער פֿון
די שטעט פֿון די היגע אומות, וואָס יהוה דיַין גאָט גיט דיר פֿאַר אַ
נחלה, זאָלסטו ניט לאָזן לעבן קיין אָטעם. 17 ניַיערט פֿאַרוויסטן
זאָלסטו זיי פֿאַרוויסטן: דעם חִתּי, און דעם אֶמוֹרי, דעם כּנַעֲני, און
דעם פּרִזי, דעם חִוי, און דעם יבֿוּסי, אַזוי ווי יהוה דיַין גאָט האָט דיר
באַפֿוילן; 18 כְּדי זיי זאָלן איַיך ניט לערנען צו טאָן אַזוי ווי אַלע
זייערע אומווערדיקייטן וואָס זיי האָבן געטאָן צו זייערע געטער, און
איר וועט זינדיקן צו יהוה איַיער גאָט.

19 אַז דו װעסט לעגערן אויף אַ שטאָט פֿיל טעג צו האַלטן מלחמה
אויף איר, כּדי זי אײַנצונעמען, זאָלסטו ניט צעשטערן אירע ביימער
דורך אויפֿהייבן דערויף אַ האַק; װײַל עסן פֿון זיי מעגסטו, אָבער זיי
אָפּהאַקן טאָרסטו ניט; װאָרום איז דער בוים פֿון פֿעלד אַ מענטש, צו
זײַן אין באַלעגערונג פֿון דיר? 20 בלויז אַ בוים װאָס דו װייסט, אַז ער
איז ניט אַ בוים צו עסן, אים מעגסטו צעשטערן און אָפּהאַקן, און
בויען באַלאַגערװערק אַרום דער שטאָט װאָס האַלט מיט דיר
מלחמה, ביז איר נידערונג.

כא

1 אַז אַ געהרגעטער װעט געפֿונען װערן ליגנדיק אין פֿעלד,
אין דעם לאַנד װאָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר עס צו אַרבן, און
עס איז ניט באַװוּסט װער עס האָט אים דערשלאָגן, 2 זאָלן אַרויסגיין
דײַנע עלטסטע און דײַנע ריכטער, און זיי זאָלן אָפּמעסטן ביז די
שטעט װאָס אַרום דעם געהרגעטן. 3 און עס זאָל זײַן: די שטאָט
װאָס איז די נענטסטע צום געהרגעטן, זאָלן די עלטסטע פֿון יענער
שטאָט נעמען אַ יונגע קו, װאָס מיט איר איז נאָך ניט געאַרבעט
געװאָרן, װאָס האָט נאָך ניט געצויגן אַ יאָך. 4 און די עלטסטע פֿון
יענער שטאָט זאָלן אַראָפּנידערן די יונגע קו צו אַ האַרטן טאָל, װאָס
װערט ניט באַאַרבעט און ניט באַזייט; און זיי זאָלן אָפּהאַקן דער
יונגער קו דאָס גניק דאָרטן אין טאָל. 5 און די כֹּהנים, די קינדער
פֿון לֵוִי, זאָלן גענענען; װאָרום זיי האָט יהוה דײַן גאָט אויסדערװיילט
אים צו טאָן דינסט, און צו בענטשן אין נאָמען פֿון גאָט, און לויט
זייער מויל זאָל זײַן בײַ יעטװעדער שטרײַט און יעטװעדער
שעדיקונג. 6 און אַלע עלטסטע פֿון יענער שטאָט, די נענטסטע צום
געהרגעטן, זאָלן װאַשן זייערע הענט איבער דער יונגער קו װאָס מע
האָט איר אָפּגעהאַקט דאָס גניק אין טאָל. 7 און זיי זאָלן אויסרופֿן
און זאָגן: אונדזערע הענט האָבן ניט פֿאַרגאָסן דאָס דאָזיקע בלוט,
און אונדזערע אויגן האָבן ניט געזען. 8 פֿאַרגיב דײַן פֿאָלק ישׂראל,
װאָס דו, גאָט, האָסט אויסגעלייזט, און לאָז ניט אומשולדיק
פֿאַרגאָסן בלוט צװישן דײַן פֿאָלק ישׂראל, און זיי זאָל פֿאַרגעבן װערן
דאָס בלוט. 9 אַזוי זאָלסטו אויסראַמען אומשולדיק [פֿאַרגאָסן] בלוט
פֿון צװישן דיר, אויב דו װילסט טאָן װאָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די
אויגן פֿון גאָט.

כִּי תֵצֵא

10 אַז דו וועסט אַרויסגיין אין מלחמה אַקעגן דײַנע פֿײַנט, און יהוה
דײַן גאָט וועט זיי געבן אין דײַן האַנט, און וועסט פֿאַנגען פֿון זיי
געפֿאַנגענע, 11 און וועסט זען צווישן די געפֿאַנגענע אַ פֿרוי שיין אין
געשטאַלט, און וועסט זי גלוסטן, און וועסט זי דיר וועלן נעמען פֿאַר
אַ ווײַב, 12 זאָלסטו זי ברענגען אין דײַן הויז, און זי זאָל אָפּגאָלן איר
קאָפּ, און אָפּשנײַדן אירע נעגל; 13 און זי זאָל אויסטאָן פֿון זיך די
קליידונג פֿון איר געפֿאַנגענשאַפֿט, און זיצן אין דײַן הויז, און
באַוויינען איר פֿאָטער און איר מוטער אַ חודש צײַט, און דערנאָך
זאָלסטו קומען צו איר, און זי באַמאַנען, און זי זאָל דיר ווערן פֿאַר אַ
ווײַב. 14 און עס וועט זײַן, אויב זי וועט דיר ניט געפֿעלן, זאָלסטו זי
לאָזן גיין וווּהין זי וויל, אָבער פֿאַרקויפֿן פֿאַר געלט זאָלסטו זי ניט
פֿאַרקויפֿן; טאָרסט ניט באַלעבאַטעווען איבער איר; דערפֿאַר וואָס דו
האָסט זי געפּײַניקט.

15 אַז אַ מאַן וועט האָבן צוויי ווײַבער, איינע אַ באַליבטע און איינע
אַ פֿאַרהאַסטע, און זיי וועלן אים געבערן זין, אי די באַליבטע אי די
פֿאַרהאַסטע, און דער זון דער בכָור וועט זײַן פֿון דער פֿאַרהאַסטער,
16 איז, אין דעם טאָג וואָס ער גיט ירושה זײַנע זין דאָס וואָס ער
האָט קען ער ניט מאַכן פֿאַר דעם בכָור דעם זון פֿון דער באַליבטער
איבער דעם זון פֿון דער פֿאַרהאַסטער, וואָס איז דער בכָור.
17 נײַערט דעם בכָור דעם זון פֿון דער פֿאַרהאַסטער מוז ער
אָנדערקענען, אים צו געבן צוויי חלקים פֿון אַלץ וואָס ער פֿאַרמאָגט;
וואָרום ער איז דער ערשטלינג פֿון זײַן קראַפֿט, צו אים געהערט דאָס
רעכט פֿון דער בכוֹרה.

18 אַז אַ מאַן וועט האָבן אַ זון אַן אָפּקערער און אַ ווידערשפּעניקער,
וואָס הערט ניט צו דעם קָול פֿון זײַן פֿאָטער, און צו דעם קָול פֿון
זײַן מוטער, און זיי וועלן אים שטראָפֿן, און ער וועט ניט צוהערן צו
זיי, 19 זאָל זײַן פֿאָטער און זײַן מוטער אים אָננעמען, און אים
אַרויספֿירן צו די עלטסטע פֿון זײַן שטאָט, און צו דעם טויער פֿון זײַן
אָרט. 20 און זיי זאָלן זאָגן צו די עלטסטע פֿון זײַן שטאָט: דער
דאָזיקער זון אונדזערער איז אַן אָפּקערער און אַ ווידערשפּעניקער,
ער הערט ניט צו אונדזער קָול; ער איז אַ פֿרעסער און אַ זויפֿער.

21 און אַלע מענטשן פֿון זײַן שטאָט זאָלן אים פֿאַרוואַרפֿן מיט
שטיינער, און ער זאָל שטאַרבן. און זאָלסט אויסראַמען דאָס בײז פֿון
צווישן דיר; און גאַנץ ישׂראל וועלן הערן, און וועלן מורא האָבן.

22 און אַז אויף אַ מאַן וועט זײַן אַ זינד פֿון טויטשטראָף, און ער וועט
געטייט ווערן, און וועסט אים אויפֿהענגען אויף אַ בוים, 23 זאָלסטו
ניט לאָזן איבערנעכטיקן זײַן טויטן לײַב אויפֿן בוים; נאָר באַגראָבן
זאָלסטו אים באַגראָבן אין דעם אייגענעם טאָג; וואָרום אַ שענדונג
פֿון גאָט איז אַ געהאַנגענער; און זאָלסט ניט פֿאַראומרייניקן דײַן
לאַנד, וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה.

כב

1 זאָלסט ניט זען דײַן ברודערס אָקס אָדער זײַן שעפּס
פֿאַרבלאָנדזשעטע, און זיך פֿאַרהוילן פֿון זיי; אומקערן
זאָלסטו זיי אומקערן צו דײַן ברודער. 2 און אויב דײַן ברודער איז
ניט נאָענט פֿון דיר, אָדער דו קענסט אים ניט, זאָלסטו עס
אַרײַננעמען אין דײַן הויז, און עס זאָל זײַן בײַ דיר, ביז דײַן ברודער
פֿרעגט זיך נאָך אויף דעם, און וועסט עס אים אומקערן. 3 און אַזוי
זאָלסטו טאָן מיט זײַן אייזל, און אַזוי זאָלסטו טאָן מיט זײַן קלייד,
און אַזוי זאָלסטו טאָן מיט אַלעם פֿאַרלאָרענעם פֿון דײַן ברודער,
וואָס וועט פֿאַרלאָרן ווערן בײַ אים, און דו וועסט עס געפֿינען;
טאָרסט זיך ניט פֿאַרהוילן.

4 זאָלט ניט זען דײַן ברודערס אייזל אָדער זײַן אָקס געפֿאַלן אין וועג,
און זיך פֿאַרהוילן פֿון זיי; אויפֿשטעלן זאָלסטו זיי אויפֿשטעלן אין
איינעם מיט אים.

5 אויף אַ פֿרוי זאָל ניט זײַן אַ בגד פֿון אַ מאַנספּאַרשוין, און אַ
מאַנספּאַרשוין זאָל ניט אָנטאָן אַ קלייד פֿון אַ פֿרוי; וואָרום אַן
אומווערדיקייט בײַ יהוה דײַן גאָט איז איטלעכער וואָס טוט דאָס.

6 אַז פֿאַר דיר וועט זיך טרעפֿן אין וועג אַ נעסט פֿון אַ פֿויגל אויף
ערגעץ אַ בוים, אָדער אויף דער ערד, מיט פֿייגעלעך אָדער אייער, און
די מוטער זיצט אויף די פֿייגעלעך אָדער אויף די אייער, זאָלסטו ניט
נעמען די מוטער אין איינעם מיט די קינדער. 7 אַוועקלאָזן זאָלסטו

אַוועקלאָזן די מוטער, און די קינדער זאָלסטו נעמען צו דיר; כּדי דיר זאָל גוט זײַן, און זאָלסט מַאֲריך-יָמים זײַן.

8 אַז דו וועסט בויען אַ נײַ הויז, זאָלסטו מאַכן אַ געלענדער צו דײַן דאַך, כּדי זאָלסט ניט ברענגען בלוט אויף דײַן הויז, אַז עמיצער וועט אַראָפּפֿאַלן פֿון אים.

9 זאָלסט ניט פֿאַרזייען דײַן ווײַנגאָרטן געמישט, כּדי עס זאָל ניט הייליק ווערן אי די שֶפֿע פֿון דעם זאָמען וואָס דו וועסט זייען, אי דער אײַנטראָג פֿון דעם ווײַנגאָרטן.

10 זאָלסט ניט אַקערן מיט אַן אָקס און אַן אייזל אין איינעם.

11 זאָלסט ניט אָנטאָן שַעַטנֵז, וואָל מיט פֿלאַקס אין איינעם.

12 פֿרענדז זאָלסטו דיר מאַכן אויף די פֿיר עקן פֿון דײַן צודעק וואָס דו דעקסט זיך דערמיט צו.

13 אַז אַ מאַן וועט נעמען אַ ווײַב, און וועט קומען צו איר, און וועט
זי פֿײַנט קריגן, 14 און ער וועט מאַכן אויף איר אַ בלבול, און
אַרויסלאָזן אויף איר אַ שֵם-רַע, און זאָגן: איך האָב גענומען די
דאָזיקע ווײַב, און איך האָב צו איר גענענט, און האָב בײַ איר ניט
געפֿונען קיין בתולים; 15 זאָל דער פֿאָטער פֿון דער מיידל, און איר
מוטער, נעמען און אַרויסברענגען די בתולים פֿון דער מיידל צו די
עלטסטע פֿון שטאָט, אין טויער. 16 און דער פֿאָטער פֿון דער מיידל
זאָל זאָגן צו די עלטסטע: איך האָב געגעבן מײַן טאָכטער צו דעם
דאָזיקן מאַן פֿאַר אַ ווײַב, און ער האָט זי פֿײַנט געקריגן; 17 און אָט
מאַכט ער אַ בלבול, אַזוי צו זאָגן: איך האָב ניט געפֿונען בײַ דײַן
טאָכטער קיין בתולים; און דאָס זײַנען די בתולים פֿון מײַן טאָכטער.
און זיי זאָלן פֿאַנאַנדערשפּרייטן די דעקע פֿאַר די עלטסטע פֿון
שטאָט. 18 און די עלטסטע פֿון יענער שטאָט זאָלן נעמען דעם
מאַן און אים שטראָפֿן. 19 און זיי זאָלן אים קנַסן הונדערט
זילבערשטיק, און געבן דעם פֿאָטער פֿון דער מיידל; ווײַל ער האָט
אַרויסגעלאָזן אַ שֵם-רַע אויף אַ יונגפֿרוי פֿון ישׂראל. און זי זאָל אים
בלײַבן פֿאַר אַ ווײַב; ער קען זי ניט אַוועקשיקן אַלע זײַנע טעג.

20 אויב אָבער די דאָזיקע זאַך איז אמת, עס זײַנען ניט געפֿונען
געוואָרן קיין בתולים בײַ דער מיידל, 21 זאָל מען אַרויספֿירן די מיידל
צום אײַנגאַנג פֿון איר פֿאָטערס הויז, און די מענטשן פֿון איר שטאָט
זאָלן זי פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און זי זאָל שטאַרבן; ווײַל זי האָט
געטאָן אַ נבֿלה אין ישׂראל, מזנה צו זײַן אין איר פֿאָטערס הויז. און
זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פֿון צווישן דיר.

22 אַז אַ מאַן וועט געפֿונען ווערן ליגנדיק מיט אַ פֿרוי אַן אֵשֶׁת-איש,
זאָלן זיי ביידע שטאַרבן, אי דער מאַן וואָס איז געלעגן מיט דער פֿרוי,
אי די פֿרוי. און זאָלסט אויסראַמען דאָס בייז פֿון ישׂראל.

23 אַז אַ מיידל אַ יונגפֿרוי וועט זײַן פֿאַרקנַסט צו אַ מאַן, און אַ מאַן
וועט זי טרעפֿן אין שטאָט, און וועט ליגן מיט איר, 24 זאָלט איר זיי
ביידן אַרויספֿירן צום טויער פֿון יענער שטאָט, און איר זאָלט זיי
פֿאַרוואַרפֿן מיט שטיינער, און זיי זאָלן שטאַרבן; די מיידל דערפֿאַר
וואָס זי האָט ניט געשריען אין שטאָט, און דער מאַן, דערפֿאַר וואָס
ער האָט געפּײַניקט זײַן חבֿרס ווײַב. און זאָלסט אויסראַמען דאָס
בייז פֿון צווישן דיר.

25 אויב אָבער דער מאַן וועט טרעפֿן די פֿאַרקנַסטע מיידל אין פֿעלד,
און דער מאַן וועט זי אָנכאַפּן, און וועט ליגן מיט איר, זאָל בלויז
שטאַרבן דער מאַן וואָס איז מיט איר געווען; 26 און דער מיידל
זאָלסטו קיין זאַך ניט טאָן; ניטאָ אויף דער מיידל קיין טויטזינד;
וואָרום אַזוי ווי אַ מאַן שטייט אויף קעגן זײַן חבֿר, און דערהרגעט
אים אויף טויט, אַזוי איז די דאָזיקע זאַך. 27 וואָרום אין פֿעלד האָט
ער זי געטראָפֿן; די פֿאַרקנַסטע מיידל האָט געשריען, און ניט געווען
ווער זאָל איר העלפֿן.

28 אַז אַ מאַן וועט טרעפֿן אַ מיידל, אַ יונגפֿרוי וואָס איז ניט
פֿאַרקנַסט, און ער וועט זי אָנכאַפּן, און וועט ליגן מיט איר, און זיי
וועלן געפֿונען ווערן, 29 זאָל דער מאַן וואָס איז געלעגן מיט איר,
געבן דעם פֿאָטער פֿון דער מיידל פֿופֿציק זילבערשטיק, און זי זאָל
אים ווערן פֿאַר אַ ווײַב, דערפֿאַר וואָס ער האָט זי געפּײַניקט; ער קען
זי ניט אַוועקשיקן אַלע זײַנע טעג.

כג

1 קייַנער זאָל ניט נעמען זייַן פֿאָטערס ווייַב, און ניט
אַנטפּלעקן זייַן פֿאָטערס צודעק.

2 אַ צעדריקטער אָדער אַ פֿאַרשניטענער אין די שאַנדגלידער זאָל
ניט קומען אין דער עדה פֿון גאָט.

3 אַ ממזר זאָל ניט קומען אין דער עדה פֿון גאָט; צו מאָל דער
צענטער דור פֿון אים זאָל ניט קומען אין דער עדה פֿון גאָט.

4 אַן עַמוֹני און אַ מוֹאָבִי זאָל ניט קומען אין דער עדה פֿון גאָט; צו
מאָל דער צענטער דור זאָל ניט קומען פֿון זיי אין דער עדה פֿון גאָט,
ביז אייביק; 5 דערפֿאַר וואָס זיי זיינען אייַך ניט אַקעגנגעקומען מיט
ברויט און מיט וואַסער אונטערוועגנס, ווען איר זייַט אַרויסגעגאַנגען
פֿון מִצרַיִם, און וואָס ער האָט געדונגען אויף דיר בִּלעָם דעם זון פֿון
בעוֹרן פֿון פּתוֹר אין אֲרַם-נַהֲרַיִם, דיך צו שילטן; 6 נאָר יהוה דייַן גאָט
האָט ניט געוואָלט צוהערן צו בלעָמען, און יהוה דייַן גאָט האָט דיר
פֿאַרקערט די קללה אין אַ ברכה; ווייל יהוה דייַן גאָט האָט דיך ליב.
7 זאָלסט ניט זוכן זייער פֿריד און זייער וווילזיין, אַלע דייַנע טעג אויף
אייביק.

8 זאָלסט ניט פֿאַראומווערדיקן אַן אֲדוֹמִי, וואָרום ער איז דייַן
ברודער; זאָלסט ניט פֿאַראומווערדיקן אַ מִצרִי, וואָרום דו ביסט
געווען אַ פֿרעמדער אין זייַן לאַנד. 9 די קינדער וואָס ווערן געבאָרן
פֿון זיי, דער דריטער דור, מעגן קומען פֿון זיי אין דער עדה פֿון גאָט.

10 אַז דו וועסט אַרויסגיין אין לאַגער אַקעגן דייַנע פֿייַנט, זאָלסטו
זייַן אָפּגעהיט פֿון איטלעכער שלעכטער זאַך. 11 אַז צווישן דיר וועט
זייַן אַ מאַן וואָס וועט ניט זייַן ריין, דורך אַ נאַכטיקער סיבה, זאָל ער
אַרויסגיין אויסן לאַגער; ער טאָר ניט אַרייַנקומען אין לאַגער. 12 און
עס זאָל זייַן: אַקעגן אָוונט זאָל ער זיך באָדן אין וואַסער, און ווי די
זון גייט אונטער, זאָל ער אַרייַנקומען אין לאַגער.

13 און אַן אָרט זאָלסטו האָבן אויסן לאַגער, און אַהין זאָלסטו גיין
אַרויס. 14 און אַ פּלעקל זאָלסטו האָבן בייַ דייַן וואָפֿן; און עס וועט
זייַן, אַז דו זעצסט זיך דרויסן, זאָלסטו דערמיט אויפֿגראָבן, און זיך
אומקערן און פֿאַרדעקן דייַן קויט. 15 וואָרום יהוה דייַן גאָט גייט אום
אין מיטן פֿון דייַן לאַגער, דיך צו באַשירעמען, און איבערצוגעבן

דײַנע פֿײַנט צו דיר; דרום זאָל דײַן לאַגער זײַן הייליק, כּדי ער זאָל
ניט זען בײַ דיר אַ מיאוסע זאַך, און זיך אָפּקערן פֿון דיר.

16 זאָלסט ניט איבערענטפֿערן אַ קנעכט צו זײַן האַר, אַז ער וועט זיך
ראַטעווען צו דיר פֿון זײַן האַר. 17 בײַ דיר זאָל ער זיצן, אין דײַן מיט,
אין דעם אָרט וואָס ער וועט אויסדערוויילן, אין איינעם פֿון דײַנע
טויערן, וווּ אים איז בעסער; זאָלסט אים ניט קריוודען.

18 עס זאָל ניט זײַן אַ שאַנדפֿרוי פֿון די טעכטער פֿון ישׂראל, און עס
זאָל ניט זײַן אַ שאַנדיונג פֿון די זין פֿון ישׂראל.

19 זאָלסט ניט ברענגען דעם לוין פֿון אַ זונה, און דאָס געצאָלט פֿון
אַ הונט, אין דעם הויז פֿון יהוה דײַן גאָט, פֿאַר אַ שום נדר, וואָרום
אַן אומווערדיקייט בײַ יהוה דײַן גאָט זײַנען זיי ביידע.

20 זאָלסט ניט לײַען דײַן ברודער אויף צינזן; צינזן פֿון געלט, צינזן
פֿון עסנוואַרג, צינזן פֿון יעטוועדער זאַך וואָס טראָגט צינזן. 21 דעם
פֿרעמדן מעגסטו לײַען אויף צינזן, אָבער דײַן ברודער טאָרסטו ניט
לײַען אויף צינזן; כּדי יהוה דײַן גאָט זאָל דיך בענטשן אין אַלץ צו
וואָס דײַן האַנט נעמט זיך, אין דעם לאַנד וואָס דו קומסט אַהין, עס
צו אַרבן.

22 אַז דו וועסט מנדר זײַן אַ נדר צו יהוה דײַן גאָט, זאָלסטו זיך ניט
שפּעטיקן אים צו באַצאָלן; וואָרום מאָנען וועט אים מאָנען יהוה
דײַן גאָט פֿון דיר, און אויף דיר וועט זײַן אַ זינד. 23 אויב אָבער דו
וועסט זיך פֿאַרמײַדן פֿון מנדר זײַן, וועט אויף דיר ניט זײַן קיין זינד.
24 וואָס גייט אַרויס פֿון דײַן מויל זאָלסטו אָפּהיטן, און זאָלסט טאָן
אַזוי ווי דו האָסט פֿרײַוויליק מנדר געווען צו יהוה דײַן גאָט – וואָס
דו האָסט אַרויסגערעדט מיט דײַן מויל.

25 אַז דו קומסט אין דײַן חבֿרס ווײַנגאָרטן, מעגסטו עסן ווײַנטרויבן
צו זאַט וויפֿיל דו ווילסט, אָבער אין דײַן כּלי זאָלסטו ניט אַרײַנטאָן.

26 אַז דו קומסט אין דײַן חבֿרס תּבֿואה, מעגסטו אָפּרײַסן זאַנגען
מיט דײַן האַנט, אָבער אַ שנײַדמעסער טאָרסטו ניט אויפֿהייבן אויף
דײַן חבֿרס תּבֿואה.

כד 1 אַז אַ מאַן וועט נעמען אַ ווײַב און זי באַמאַנען, איז, אויב זי
וועט געפֿינען אַן אומחן אין זײַנע אויגן, ווײַל ער האָט
אויסגעפֿונען אין איר אַ מיאוסע זאַך, און ער וועט איר שרײַבן אַ גט,
און געבן אין איר האַנט, און וועט זי אַוועקשיקן פֿון זײַן הויז, 2 און
זי וועט אַוועק פֿון זײַן הויז, און גיין און ווערן אַן אַנדער מאַנס, 3 און
דער לעצטער מאַן וועט זי פֿײַנט קריגן, און וועט איר שרײַבן אַ גט,
און געבן אין איר האַנט, און וועט זי אַוועקשיקן פֿון זײַן הויז, אָדער
דער לעצטער מאַן וואָס האָט זי גענומען פֿאַר אַ ווײַב צו אים,
וועט שטאַרבן, 4 טאָר ניט איר ערשטער מאַן, וואָס האָט זי
אַוועקגעשיקט, זי צוריקנעמען צו ווערן פֿאַר אַ ווײַב צו אים,
נאָכדעם אַז זי איז פֿאַראומרייניקט געוואָרן; וואָרום אַן
אומווערדיקייט איז דאָס פֿאַר גאָט; און זאָלסט ניט זינדיק מאַכן
דאָס לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה.

5 אַז אַ מאַן וועט נעמען אַ נײַע ווײַב, זאָל ער ניט אַרויסגיין אין חיל,
און אויף אים זאָל ניט אַרויפֿגעלייגט ווערן קיין זאַך; פֿרײַ זאָל ער זײַן
פֿאַר זײַן היים איין יאָר, און דערפֿרייען זײַן ווײַב וואָס ער האָט
גענומען.

6 מע זאָל ניט נעמען אין משכּון אַ האַנטמיל אָדער אַן אויבערשטן
מילשטיין; וואָרום אַ נפֿש נעמט מען אין משכּון.

7 אַז עמיצער וועט געפֿונען ווערן גנבֿענדיק אַ נפֿש פֿון זײַנע ברידער,
פֿון די קינדער פֿון ישׂראל, און ער וועט באַלעבאַטעווען איבער אים,
און וועט אים פֿאַרקויפֿן, זאָל שטאַרבן יענער גנבֿ. און זאָלסט
אויסראַמען דאָס בייז פֿון צווישן דיר.

8 זײַ אָפּגעהיט מיט דער פּלאָג פֿון צרעת, צו היטן זייער און צו טאָן
אַזוי ווי אַלץ וואָס די כּהנים פֿון שבֿט לֵוִי וועלן אײַך לערנען; אַזוי ווי
איך האָב זיי באַפֿוילן, זאָלט איר היטן צו טאָן. 9 געדענקט וואָס יהוה
דײַן גאָט האָט געטאָן צו מרימען אונטערוועגנס, ווען איר זײַט
אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם.

10 אַז דו וועסט אַנטלײַען דײַן חבֿר וואָסער עס איז הלוואה, זאָלסטו
ניט אַרײַנגיין צו אים אין הויז צו נעמען זײַן משכּון. 11 דרויסן
זאָלסטו שטיין, און דער מאַן וואָס דו אַנטלײַסט אים, זאָל דיר
אַרויסטראָגן דעם משכּון דרויסן. 12 און אויב ער איז אַן אָרעמאַן,

זאָלסטו זיך ניט לייגן מיט זײַן משכּון. 13 אומקערן זאָלסטו אים
אומקערן דעם משכּון, ווי די זון גייט אונטער; כּדי ער זאָל זיך לייגן
אין זײַן צודעק, און דיך בענטשן; און פֿון דיר וועט עס זײַן אַ
גערעכטיקייט פֿאַר יהוה דײַן גאָט.

14 זאָלסט ניט דריקן אַן אָרעמען און נויטבאַדערפֿטיקן
לוינאַרבעטער פֿון דײַנע ברידער, אָדער פֿון דײַן פֿרעמדן וואָס אין
דײַן לאַנד, אין דײַנע טויערן. 15 אין דעם אייגענעם טאָג זאָלסטו
אָפּגעבן זײַן לוין, און די זון זאָל ניט אונטערגיין דערויף; וואָרום ער
איז אַן אָרעמאַן, און ער קוקט אויס דערויף; כּדי ער זאָל ניט רופֿן
אויף דיר צו גאָט, און אויף דיר וועט זײַן אַ זינד.

16 פֿאָטערס זאָלן ניט געטייט ווערן פֿאַר קינדער, און קינדער זאָלן
ניט געטייט ווערן פֿאַר פֿאָטערס; יעטוועדער פֿאַר זײַן זינד זאָל
געטייט ווערן.

17 זאָלסט ניט פֿאַרדרייען דעם משפּט פֿון אַ פֿרעמדן, פֿון אַ יתום;
און זאָלסט ניט נעמען אין משכּון דעם בגד פֿון אַן אַלמנה. 18 און
זאָלסט געדענקען אַז אַ קנעכט ביסטו געווען אין מִצרַיִם, און יהוה
דײַן גאָט האָט דיך אויסגעלייזט פֿון דאָרטן; דרום באַפֿעל איך דיר צו
טאָן די דאָזיקע זאַך.

19 אַז דו וועסט שנײַדן דײַן שניט אין פֿעלד, און וועסט פֿאַרגעסן אַ
גאַרב אין פֿעלד, זאָלסטו זיך ניט אומקערן זי צו נעמען; פֿאַרן
פֿרעמדן, פֿאַרן יתום, און פֿאַר דער אַלמנה, זאָל עס זײַן; כּדי יהוה
דײַן גאָט זאָל דיך בענטשן אין יעטוועדער טואונג פֿון דײַנע הענט.
20 אַז דו וועסט אָפּקלאַפּן דײַן איילבערטבוים, זאָלסטו ניט נאָכזוכן
די צווײַגן הינטער דיר; פֿאַרן פֿרעמדן, פֿאַרן יתום, און פֿאַר דער
אַלמנה, זאָל עס זײַן. 21 אַז דו וועסט האַרבסטן דײַן ווײַנגאָרטן,
זאָלסטו ניט נאָכקלײַבן הינטער דיר; פֿאַרן פֿרעמדן, פֿאַרן יתום, און
פֿאַר דער אַלמנה, זאָל עס זײַן. 22 און זאָלסט געדענקען אַז אַ
קנעכט ביסטו געווען אין לאַנד מִצרַיִם; דרום באַפֿעל איך דיר צו טאָן
די דאָזיקע זאַך.

כה

1 אַז צווישן מענטשן וועט זײַן אַ קריג, און זיי וועלן גענענען
צום משפּט, און מע וועט זיי משפּטן, און גערעכט מאַכן דעם
גערעכטן, און שולדיק מאַכן דעם שולדיקן, 2 איז, אויב דעם
שולדיקן קומט שלאָגן, זאָל דער ריכטער אים לאָזן אַנידערלייגן און
שלאָגן פֿאַר זײַן געזיכט, ווערליק זײַן שולד, מיט אַ צאָל. 3 פֿערציק
שלעג זאָל מען אים געבן, ניט מער; טאָמער שלאָגט מען אים מער
ווי דאָס, צו פֿיל שלעג, וועט דײַן ברודער געשענדט ווערן פֿאַר דײַנע
אויגן.

4 זאָלסט ניט פֿאַרבינדן אַן אָקס דאָס מויל ווען ער דרעשט.

5 אַז ברידער וועלן וווינען אין אײנעם, און אײנער פֿון זיי וועט
שטאַרבן, און קיין קינד האָט ער ניט, זאָל דעם געשטאָרבענעמס
ווײַב ניט ווערן אַ פֿרעמדן מאַנס פֿון דרויסן; איר שוואָגער זאָל
קומען צו איר, און זי נעמען פֿאַר אַ ווײַב צו אים, און זי
באַשווערן. 6 און עס זאָל זײַן: דער ערשטלינג וואָס זי וועט
געבערן, זאָל זײַן אויפֿן נאָמען פֿון זײַן געשטאָרבענעם ברודער, כּדי
זײַן נאָמען זאָל ניט אויסגעמעקט ווערן פֿון ישׂראל. 7 און אויב דער
מאַן וועט ניט וועלן נעמען זײַן שווערין, זאָל זײַן שווערין
אַרויפֿגיין אין טויער צו די עלטסטע, און זאָגן: מײַן שוואָגער וויל ניט
אויפֿשטעלן זײַן ברודער אַ נאָמען אין ישׂראל; ער וויל מיך ניט
באַשווערן. 8 און די עלטסטע פֿון זײַן שטאָט זאָלן אים רופֿן, און
רעדן צו אים. און אַז ער וועט זיך שטעלן און זאָגן: איך וויל זי ניט
נעמען, 9 זאָל זײַן שווערין גענענען צו אים פֿאַר די אויגן פֿון די
עלטסטע, און אַראָפּציען זײַן שוך פֿון זײַן פֿוס, און אַ שפּײַ טאָן אין
זײַן פּנים, און אויסרופֿן און זאָגן: אַזוי זאָל געטאָן ווערן צו דעם מאַן
וואָס וויל ניט בויען זײַן ברודערס הויז. 10 און זײַן נאָמען זאָל גערופֿן
ווערן אין ישׂראל: דאָס הויז פֿון דעם וואָס מיטן אַראָפּגעצויגענעם
שוך.

11 אַז צוויי מענער וועלן זיך ראַנגלען צווישן זיך, אײנער מיטן
אַנדערן, און אײנעמס ווײַב וועט גענענען אַרויסצוראַטעווען איר מאַן
פֿון זײַן שלעגערס האַנט, און זי וועט אויסשטרעקן איר האַנט, און

אים אָננעמען פֿאַר די ענגע ערטער, 12 זאָלסטו אָפּהאַקן איר האַנט;
דײַן אויג זאָל זיך ניט דערבאַרימען.

13 זאָלסט ניט האָבן אין דײַן בײַטל צווייערליי וואָגשטייענער, אַ
גרעסערן און אַ קלענערן. 14 זאָלסט ניט האָבן אין דײַן הויז
צווייערליי אֵיפֿהס, אַ גרעסערע און אַ קלענערע. 15 אַ פֿול און
ריכטיק געוויכט זאָל זײַן בײַ דיר; אַ פֿולע און ריכטיקע אֵיפֿה זאָל זײַן
בײַ דיר; כּדי דײַנע טעג זאָלן זיך לענגערן אויף דער ערד וואָס יהוה
דײַן גאָט גיט דיר. 16 וואָרום אַן אומווערדיקייט בײַ יהוה דײַן גאָט
איז איטלעכער וואָס טוט דאָס – איטלעכער וואָס טוט אַן עוולה.

17 געדענק וואָס עמָלֵק האָט דיר געטאָן אונטערוועגנס, ווען איר
זײַט אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם; 18 ווי ער האָט דיך געטראָפֿן
אונטערוועגנס, און האָט געשלאָגן דײַנע הינטערשטע, אַלע
אָפּגעשלאַפֿטע הינטער דיר, בעת דו ביסט געווען פֿאַרשמאַכט און
מיד; און ער האָט ניט מורא געהאַט פֿאַר גאָט. 19 דרום זאָל זײַן, אַז
יהוה דײַן גאָט באַרוט דיך פֿון אַלע דײַנע פֿײַנט פֿון רונד אַרום, אין
דעם לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה, עס צו אַרבן,
זאָלסטו אויסמעקן דעם זֵכר פֿון עמָלֵק פֿון אונטערן הימל; זאָלסטו
ניט פֿאַרגעסן.

כִּי תָבוֹא

כו 1 און עס וועט זײַן, אַז דו וועסט קומען אין דעם לאַנד וואָס
יהוה דײַן גאָט גיט דיר פֿאַר אַ נחלה, און וועסט עס אַרבן, און
זיך באַזעצן דרינען, 2 זאָלסטו נעמען פֿונעם ערשטן פֿון יעטוועדער
פֿרוכט פֿון דער ערד, וואָס דו וועסט אַרײַננעמען פֿון דײַן לאַנד וואָס
יהוה דײַן גאָט גיט דיר, און זאָלסט אַרײַנטאָן אין אַ קאָרב, און גיין
צו דעם אָרט וואָס יהוה דײַן גאָט וועט אויסדערוויילן צו מאַכן רוען
זײַן נאָמען דאָרטן. 3 און זאָלסט קומען צו דעם כֹּהן וואָס וועט זײַן
אין יענע טעג, און זאָגן צו אים: איך זאָג הײַנט פֿאַר יהוה דײַן גאָט,
אַז איך בין געקומען אין דעם לאַנד וואָס גאָט האָט געשוואָרן
אונדזערע עלטערן אונדז צו געבן. 4 און דער כֹּהן זאָל נעמען דעם
קאָרב פֿון דײַן האַנט, און אים אַוועקשטעלן פֿאַר דעם מזבח פֿון
יהוה דײַן גאָט. 5 און זאָלסט אויסרופֿן און זאָגן פֿאַר יהוה דײַן גאָט:
אַ בלודנער אַרַמי איז געווען מײַן פֿאָטער, און ער האָט גענידערט

קיין מִצרַיִם, און האָט זיך דאָרטן אויפֿגעהאַלטן מיט אַ הייַפֿל
מענטשן, און ער איז דאָרטן געוואָרן אַ פֿאָלק, גרויס, מאַכטיק, און
פֿיל. 6 און די מִצרים האָבן אונדז שלעכטס געטאָן, און האָבן אונדז
געפּייַניקט, און אַרויפֿגעלייגט אויף אונדז שווערע אַרבעט. 7 און מיר
האָבן געשריען צו יהוה דעם גאָט פֿון אונדזערע עלטערן, און גאָט
האָט צוגעהערט אונדזער קָול, און געזען אונדזער פּייַן, און אונדזער
מאַטערניש, און אונדזער געדריקטקייט. 8 און גאָט האָט אונדז
אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם מיט אַ שטאַרקער האַנט, און מיט אַן
אויסגעשטרעקטן אָרעם, און מיט גרויס פֿאָרכטיקייט, און מיט
צייכנס און מיט ווּנדער. 9 און ער האָט אונדז געבראַכט צו דעם
דאָזיקן אָרט, און אונדז געגעבן דאָס דאָזיקע לאַנד, אַ לאַנד וואָס
פֿליסט מיט מילך און האָניק. 10 און אַצונד זע, איך האָב געבראַכט
דאָס ערשטע פֿון דער פֿרוכט פֿון דער ערד וואָס דו, גאָט האָסט מיר
געגעבן. און זאָלסט עס אַוועקלייגן פֿאַר יהוה דייַן גאָט, און זיך בוקן
פֿאַר יהוה דייַן גאָט. 11 און זאָלסט זיך פֿרייען מיט אַלעם גוטן וואָס
יהוה דייַן גאָט האָט געגעבן דיר און דייַן הויזגעזינט – דו, און דער
לֵוִי, און דער פֿרעמדער וואָס צווישן דיר.

12 אַז דו וועסט ענדיקן מעשׂרן דעם גאַנצן מעשׂר פֿון דייַן תּבֿואה
אין דעם דריטן יאָר, דעם יאָר פֿון מעשׂר, זאָלסטו עס געבן דעם לֵוִי,
דעם פֿרעמדן, דעם יתום, און דער אַלמנה, כּדי זיי זאָלן עסן אין
דייַנע טויערן, און זאַט זייַן. 13 און זאָלסט זאָגן פֿאַר יהוה דייַן גאָט:
איך האָב אַרויסגעראַמט דאָס הייליקע פֿון הויז, און האָב עס אויך
אַוועקגעגעבן דעם לֵוִי, און דעם פֿרעמדן, דעם יתום, און דער
אַלמנה, אַזוי ווי אַל דייַן געבאָט וואָס דו האָסט מיר געבאָטן; איך בין
ניט אַוועקגעגאַנגען פֿון דייַנע געבאָט, און האָב ניט פֿאַרגעסן. 14 איך
האָב ניט געגעסן אין מייַן אַבֿלות דערפֿון, און איך האָב ניט
אַרויסגעטראָגן דערפֿון אומרייַנערהייט, און ניט געגעבן דערפֿון פֿאַר
אַ טויטן; איך האָב צוגעהערט צו דעם קָול פֿון יהוה מייַן גאָט; איך
האָב געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס דו האָסט מיר באַפֿוילן. 15 לוג פֿון
דייַן הייליקער וווינונג, פֿון הימל, און בענטש דייַן פֿאָלק ישׂראל, און
די ערד וואָס דו האָסט אונדז געגעבן, אַזוי ווי דו האָסט געשוואָרן
אונדזערע עלטערן – אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק.

16 הייַנטיקן טאָג באַפֿעלט דיר יהוה דייַן גאָט צו טאָן די דאָזיקע
חוקים און די געזעצן; און זאָלסט זיי אָפּהיטן און טאָן מיט דייַן

גאַנצן האַרצן, און מיט דײַן גאַנצער זעל. 17 דו האָסט הײַנט
אויסדערוויילט יהוה אים צו האָבן צו דײַן גאָט, און צו גיין אין
זײַנע וועגן, און צו היטן זײַנע חוקים און זײַנע געבאָט און זײַנע
געזעצן, און צוצוהערן צו זײַן קָול. 18 און גאָט האָט דיך הײַנט
אויסדערוויילט אים צו זײַן פֿאַר אַן אייגן פֿאָלק, אַזוי ווי ער האָט דיר
צוגעזאָגט, און צו היטן אַלע זײַנע געבאָט; 19 און דיך צו שטעלן
העכער איבער אַלע פֿעלקער וואָס ער האָט געמאַכט, פֿאַר אַ לויב,
און פֿאַר אַ נאָמען, און פֿאַר אַ שיינקייט, און כּדי זאָלסט זײַן אַ
הייליק פֿאָלק צו יהוה דײַן גאָט, אַזוי ווי ער האָט גערעדט.

כז

1 און משה און די עלטסטע פֿון ישׂראל האָבן באַפֿוילן דעם
פֿאָלק, אַזוי צו זאָגן: היט אַלע געבאָט וואָס איך געביט אײַך
הײַנט. 2 און עס וועט זײַן, אין דעם טאָג וואָס איר וועט אַריבערגיין
דעם יַרדן צו דעם לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר, זאָלסטו דיר
אויפֿשטעלן גרויסע שטיינער, און זיי באַקאַלכן מיט קאַלך. 3 און
זאָלסט אויפֿשרײַבן אויף זיי אַלע ווערטער פֿון דער דאָזיקער תּורה,
אַז דו וועסט אַריבערגיין; כּדי זאָלסט קומען אין דעם לאַנד וואָס
יהוה דײַן גאָט גיט דיר, אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט מילך און האָניק,
אַזוי ווי יהוה דער גאָט פֿון דײַנע עלטערן האָט דיר צוגעזאָגט. 4 און
עס וועט זײַן, ווי איר גייט אַריבער דעם יַרדן, זאָלט איר אויפֿשטעלן
די דאָזיקע שטיינער וואָס איך באַפֿעל אײַך הײַנט, אויף דעם באַרג
עֵיבָל, און זאָלסט זיי באַקאַלכן מיט קאַלך. 5 און זאָלסט דאָרטן
בויען אַ מזבח צו יהוה דײַן גאָט, אַ מזבח פֿון שטיינער; זאָלסט ניט
אויפֿהייבן אויף זיי אַן אײַזן. 6 פֿון גאַנצע שטיינער זאָלסטו בויען
דעם מזבח פֿון יהוה דײַן גאָט; און זאָלסט אויפֿברענגען אויף אים
בראַנדאָפּפֿער צו גאָט דײַן האַר. 7 און זאָלסט שלאַכטן פֿרידאָפּפֿער
און עסן דאָרטן, און זיך פֿרייען פֿאַר יהוה דײַן גאָט. 8 און זאָלסט
אויפֿשרײַבן אויף די שטיינער אַלע ווערטער פֿון דער דאָזיקער תּורה
זייער קלאָר.

9 און משה און די כּהנים פֿון שבֿט לֵוִי האָבן גערעדט צו גאַנץ
ישׂראל, אַזוי צו זאָגן: זיי שטיל און הער, ישׂראל: הײַנטיקן טאָג
ביסטו געוואָרן פֿאַר אַ פֿאָלק צו יהוה דײַן גאָט. 10 דרום זאָלסטו

צוהערן צו דעם קָול פֿון יהוה דײַן גאָט, און טאָן זײַנע געבאָט און זײַנע געזעצן וואָס איך געביט דיר הײַנט.

11 און משה האָט באַפֿוילן דעם פֿאָלק אין יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן:
12 די דאָזיקע זאָלן שטיין אויפֿן באַרג גרִזים צו בענטשן דאָס פֿאָלק,
ווען איר גייט אַריבער דעם יַרדן: שמעון, און לֵוִי, און יהודה, און
יִשׂשָׂכָר, און יוסף, און בנימין. 13 און די דאָזיקע זאָלן שטיין אויפֿן
באַרג עֵיבל פֿאַר דער קללה: ראובֵן, גָד, און אָשר, און זבֿולון, דָן, און
נפֿתּלי. 14 און די לוִיִים זאָלן אויסרופֿן און זאָגן צו אַלע מענער פֿון
ישׂראל אויף אַ הויכן קָול:

15 פֿאַרשאָלטן דער מאַן, וואָס וועט מאַכן אַ געשניצט אָדער געגאָסן בילד, אַן אומווערדיקייט צו גאָט, דאָס ווערק פֿון אַ מײַנסטערס הענט, און אויפֿשטעלן אין פֿאַרבאָרגעניש!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זיך אָפּרופֿן און זאָגן: אָמן!

16 פֿאַרשאָלטן דער וואָס איז מבֿזה זײַן פֿאָטער אָדער זײַן מוטער!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

17 פֿאַרשאָלטן דער וואָס פֿאַררוקט דעם גרענעץ פֿון זײַן חבֿר!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

18 פֿאַרשאָלטן דער וואָס פֿאַרפֿירט אַ בלינדן אין וועג!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

19 פֿאַרשאָלטן דער וואָס פֿאַרדרייט דעם משפּט פֿון אַ פֿרעמדן, אַ יתום, און אַן אַלמנה!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

20 פֿאַרשאָלטן דער וואָס ליגט מיט זײַן פֿאָטערס ווײַב, וואָרום ער האָט אַנטפּלעקט זײַן פֿאָטערס צודעק!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

21 פֿאַרשאָלטן דער וואָס ליגט מיט וואָסער עס איז בהמה!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

22 פֿאַרשאָלטן דער וואָס ליגט מיט זײַן שוועסטער, זײַן פֿאָטערס טאָכטער, אָדער זײַן מוטערס טאָכטער!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

23 פֿאַרשאָלטן דער וואָס ליגט מיט זײַן שוויגער!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

24 פֿאַרשאָלטן דער וואָס שלאָגט זײַן חבֿר אין פֿאַרבאָרגעניש!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

25 פֿאַרשאָלטן דער וואָס נעמט שוחד צו דערשלאָגן אַ נפֿש, אומשולדיק בלוט!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

26 פֿאַרשאָלטן דער וואָס וועט ניט מקיים זײַן די ווערטער פֿון דער דאָזיקער תּורה, זיי צו טאָן!

און דאָס גאַנצע פֿאָלק זאָל זאָגן: אָמן!

כח

1 און עס וועט זײַן, אויב צוהערן וועסטו צוהערן צו דעם
קול פֿון יהוה דײַן גאָט, צו היטן צו טאָן אַלע זײַנע געבאָט
וואָס איך געביט דיר הײַנט, וועט יהוה דײַן גאָט דיך שטעלן העכער
איבער אַלע פֿעלקער פֿון דער ערד. 2 און אַלע די דאָזיקע ברכות
וועלן קומען אויף דיר, און דיך דערגרייכן, אַז דו וועסט צוהערן צו
דעם קול פֿון יהוה דײַן גאָט.

3 געבענטשט וועסטו זײַן אין שטאָט, און געבענטשט וועסטו זײַן אין פֿעלד.

4 געבענטשט די פֿרוכט פֿון דײַן לײַב, און די פֿרוכט פֿון דײַן ערד, און די פֿרוכט פֿון דײַן בהמה, די געבורט פֿון דײַנע רינדער, און די פֿרוכפּערונג פֿון דײַנע שאָף.

5 געבענטשט דײַן קאָרב, און דײַן טייגמולטער.

6 געבענטשט וועסטו זײַן בײַ דײַן אַרײַנגיין, און געבנעטשט וועסטו זײַן בײַ דײַן אַרויסגיין.

7 גאָט וועט געבן דײַנע פֿײַנט וואָס שטייען אויף אַקעגן דיר, געשלאָגענע פֿאַר דיר; אויף איין וועג וועלן זיי אַרויסגיין אַקעגן דיר, און אויף זיבן וועגן וועלן זיי אַנטלויפֿן פֿאַר דיר.

8 גאָט וועט באַפֿעלן אַ ברכה בײַ דיר אין דײַנע שפּײַכלערס, און אין
אַלץ צו וואָס דײַן האַנט נעמט זיך, און ער וועט דיך בענטשן אין
דעם לאַנד וואָס יהוה דײַן גאָט גיט דיר. 9 גאָט וועט דיך אויפֿשטעלן
פֿאַר אַ הייליקן פֿאָלק צו זיך, אַזוי ווי ער האָט דיר געשוואָרן, אויב דו
וועסט היטן די געבאָט פֿון יהוה דײַן גאָט, און וועסט גיין אין זײַנע
וועגן. 10 און אַלע פֿעלקער פֿון דער ערד וועלן זען, אַז גאָטס נאָמען
ווערט גערופֿן אויף דיר, און זיי וועלן מוֹרא האָבן פֿאַר דיר. 11 און
גאָט וועט דיר געבן אַ שֶפֿע פֿון גוטס אין דער פֿרוכט פֿון דײַן לײַב,
און אין דער פֿרוכט פֿון דײַן בהמה, און אין דער פֿרוכט פֿון דײַן ערד,
אויף דער ערד וואָס גאָט האָט געשוואָרן דײַנע עלטערן דיר צו געבן.
12 גאָט וועט דיר עפֿענען זײַן גוטן אוֹצר, דעם הימל, צו געבן דעם
רעגן פֿון דײַן לאַנד אין זײַן צײַט, און צו בענטשן יעטוועדער טואונג
פֿון דײַן האַנט; און וועסט אַנטלײַען פֿיל פֿעלקער, און דו אַליין
וועסט ניט לײַען. 13 און גאָט וועט דיך מאַכן פֿאַר דעם קאָפּ און ניט
פֿאַר דעם עק, און וועסט רק זײַן אויבן, און ניט זײַן אונטן, אויב דו
וועסט צוהערן צו די געבאָט פֿון יהוה דײַן גאָט, וואָס איך געביט דיר
הײַנט צו היטן און צו טאָן, 14 און וועסט זיך ניט אָפּקערן פֿון אַלע
ווערטער וואָס איך געביט דיר הײַנט, רעכטס אָדער לינקס, כּדי צו
גיין נאָך פֿרעמדע געטער, זיי צו דינען.

15 און עס וועט זײַן, אַז דו וועסט ניט צוהערן צו דעם קָול פֿון יהוה דײַן גאָט, צו היטן צו טאָן אַלע זײַנע געבאָט און זײַנע געזעצן וואָס איך געביט דיר הײַנט, וועלן קומען אויף דיר אַלע די דאָזיקע קללות, און וועלן דיך דערגרײַכן.

16 פֿאַרשאָלטן וועסטו זײַן אין שטאָט, און פֿאַרשאָלטן וועסטו זײַן
אין פֿעלד.

17 פֿאַרשאָלטן דײַן קאָרב, און דײַן טייגמולטער.

18 פֿאַרשאָלטן די פֿרוכט פֿון דײַן לײַב, און די פֿרוכט פֿון דײַן ערד, די
געבורט פֿון דײַנע רינדער, און די פֿרוכפּערונג פֿון דײַנע שאָף.

19 פֿאַרשאָלטן וועסטו זײַן בײַ דײַן אַרײַנגיין, און פֿאַרשאָלטן וועסטו
זײַן בײַ דײַן אַרויסגיין.

20 גאָט וועט אָנשיקן אויף דיר אַ קללה, אַ מהומה, און אַן אָנגעשרײַ,
אויף יעטוועדער אונטערנעם פֿון דײַן האַנט וואָס דו וועסט טאָן, ביז
דו וועסט פֿאַרטיליקט ווערן, און ביז דו וועסט גיך אונטערגיין פֿון
וועגן דײַנע שלעכטע מעשׂים, וואָס דו האָסט מיך פֿאַרלאָזן. 21 גאָט
וועט באַהעפֿטן אָן דיר די פּעסט, ביז ער וועט דיך פֿאַרלענדן פֿון דער
ערד וואָס דו גייסט אַהין, זי צו אַרבן. 22 גאָט וועט דיך פּלאָגן מיט
דער, און מיט קדחת, און מיט היץ, און מיט ברענונג, און מיט
טריקעניש, און מיט קאָרנבראַנד, און מיט וועלקעניש; און זיי וועלן
דיך נאָכיאָגן ביז דו וועסט אונטערגיין. 23 און דער הימל וואָס איבער
דײַן קאָפּ וועט זײַן קופּער, און די ערד וואָס אונטער דיר אײַזן.
24 גאָט וועט מאַכן דעם רעגן פֿון דײַן לאַנד שטויב און ערד; עס
וועט נידערן אויף דיר פֿון הימל, ביז דו וועסט פֿאַרטיליקט ווערן.

25 גאָט וועט דיך געבן אַ געשלאָגענעם פֿאַר דײַנע פֿײַנט; אויף איין
וועג וועסטו אַרויסגיין אַקעגן זיי, און אויף זיבן וועגן וועסטו
אַנטלויפֿן פֿאַר זיי, און וועסט זײַן צו שוידער בײַ אַלע קיניגרײַכן פֿון
דער ערד. 26 און דײַנע טויטע לײַבער וועלן זײַן צו שפּײַז פֿאַר
יעטוועדער פֿויגל פֿון הימל, און פֿאַר דער חיה פֿון דער ערד, און
קיינער וועט ניט אַוועקטרײַבן. 27 גאָט וועט דיך פּלאָגן מיט דעם
אויסשלאָג פֿון מִצרַיִם, און מיט בלאָטערן, און מיט קרעץ, און מיט
בײַסעניש, אַז דו וועסט ניט קענען געהיילט ווערן. 28 גאָט וועט דיך
פּלאָגן מיט משוגעת, און מיט בלינדקייט, און מיט צעדולטקייט פֿון
האַרצן. 29 און וועסט טאַפּן אין מיטן טאָג אַזוי ווי אַ בלינדער טאַפּט
אין דער פֿינצטער, און וועסט ניט באַגליקן אין דײַנע וועגן, און
וועסט רק זײַן באַרויבט און באַגזלט אַלע טעג, און קיינער וועט ניט
העלפֿן. 30 אַ ווײַב וועסטו פֿאַרקנַסן, און אַן אַנדערער וועט מיט איר

זייַן; אַ הויז וועסטו בויען, און וועסט ניט וווּנען דערין; אַ ווייַנגאָרטן
וועסטו פֿלאַנצן, און וועסט אים ניט אָנהייבן. 31 דייַן אָקס וועט
געשאָכטן ווערן פֿאַר דייַנע אויגן, און וועסט פֿון אים ניט עסן; דייַן
אייזל וועט אַוועקגעגזלט ווערן פֿון פֿאַר דייַן פּנים, און וועט דיר ניט
אומגעקערט ווערן; דייַנע שאָף וועלן אַוועקגעגעבן ווערן צו דייַנע
פֿייַנט, און וועסט ניט האָבן ווער זאָל העלפֿן. 32 דייַנע זין און דייַנע
טעכטער וועלן אַוועקגעגעבן ווערן צו אַן אַנדער פֿאָלק, און דייַנע
אויגן וועלן זען, און אויסגיין נאָך זיי אַ גאַנצן טאָג, און דייַן האַנט
וועט זייַן אָן מאַכט. 33 די פּרוכט פֿון דייַן ערד, און דייַן גאַנצע מי,
וועט אויפֿעסן אַ פֿאָלק וואָס דו קענסט ניט, און וועסט רק זייַן
באַרויבט און געדריקט אַלע טעג. 34 און וועסט ווערן משוגע פֿון
דער זעונג פֿון דייַנע אויגן וואָס דו וועסט זען. 35 גאָט וועט דיך
פּלאָגן מיט אַ בייזן אויסשלאָג אויף די קני און אויף די שענקלען, אַז
דו וועסט ניט קענען געהיילט ווערן; פֿון דייַן פֿוסטריט ביז דייַן שפּיץ
קאָפּ. 36 גאָט וועט אַוועקפֿירן דיך, און דייַן מלך וואָס דו וועסט
אויפֿשטעלן איבער דיר, צו אַ פֿאָלק וואָס דו און דייַנע עלטערן האָבן
ניט געקענט; און וועסט דאָרטן דינען פֿרעמדע געטער, האָלץ און
שטיין. 37 און וועסט זייַן פֿאַר אַ שרעק, פֿאַר אַ שפּריכוואָרט, און
פֿאַר אַ שפּאָט, צווישן אַלע פֿעלקער וואָס גאָט וועט דיך אַהין
אַוועקפֿירן.

38 פֿיל זריעה וועסטו אַרויסטראָגן אין פֿעלד, און ווינציק וועסטו
אייַנזאַמלען, וואָרום דער היישעריק וועט עס פֿאַרצערן.
39 ווייַנגערטנער וועסטו פֿלאַנצן און באַאַרבעטן, אָבער וויַין וועסטו
ניט טרינקען און ניט אַרייַננעמען, וואָרום דער וואָרעם וועט עס
אויפֿעסן. 40 איילבערטביימער וועסטו האָבן אין דייַן גאַנצן געמאַרק,
אָבער מיט אייל וועסטו זיך ניט זאַלבן, וואָרום דייַנע איילבערטן
וועלן אַראָפּפֿאַלן. 41 זין און טעכטער וועסטו האָבן, אָבער זיי וועלן
ניט בלייַבן בייַ דיר, וואָרום זיי וועלן אַוועקגיין אין געפֿאַנגענשאַפֿט.
42 אַלע דייַנע ביימער און די פּרוכט פֿון דייַן ערד וועט ירשען דער
גריל.

43 דער פֿרעמדער וואָס צווישן דיר וועט שטייַגן העכער און העכער
איבער דיר, און דו וועסט נידערן אַראָפּ און אַראָפּ. 44 ער וועט דיר
אַנטלייַען, און דו וועסט אים ניט אַנטלייַען; ער וועט זייַן דער קאָפּ,
און דו וועסט זייַן דער עק.

45 און אַלע די דאָזיקע קללות וועלן קומען אויף דיר, און וועלן דיך
נאָכיאָגן און דיך דערגרייַכן, ביז דו וועסט פֿאַרטיליקט ווערן, ווייַל דו
האָסט ניט צוגעהערט צו דעם קָול פֿון יהוה דייַן גאָט, צו היטן זייַנע
געבאָט און זייַנע געזעצן וואָס ער האָט דיר געבאָטן. 46 און זיי וועלן
זייַן פֿאַר אַ צייכן און פֿאַר אַ וווּנדער אויף דיר און אויף דייַן זאָמען
ביז אייביק. 47 דערפֿאַר וואָס דו האָסט ניט געדינט יהוה דייַן גאָט
מיט שׂמחה, און מיט אַ פֿריילעכן האַרצן, אין אַ שֶפֿע פֿון אַלץ,
48 וועסטו דינען דייַן פֿייַנט, וואָס גאָט וועט אים אָנשיקן אויף דיר,
אין הונגער, און אין דאָרשטיקייט, און אין נאַקעטקייט, און אין
מינערונג פֿון אַלץ; און ער וועט אַרויטאָן אַן אייַזערנעם יאָך אויף
דייַן האַלדז, ביז ער וועט דיך פֿאַרטיליקן.

49 גאָט וועט אָנטראָגן אויף דיר אַ פֿאָלק פֿון דער וויַטן, פֿון עק ערד,
אַזוי ווי עס קומט צו שוועבן אַן אָדלער, אַ פֿאָלק וואָס דו וועסט ניט
פֿאַרשטיין זייַן לשון; 50 אַ פֿאָלק מיט אַ פֿאַרשייַטן פּנים, וואָס וועט
ניט שוינען דעם פּנים פֿון אַ זקן, און אַ יונגן וועט ער ניט
לייַטזעליקן. 51 און ער וועט אויפֿעסן די פֿרוכט פֿון דייַן בהמה, און
די פֿרוכט פֿון דייַן ערד, ביז דו וועסט פֿאַרטיליקט ווערן; וואָס וועט
דיר ניט איבערלאָזן קיין תּבֿואה, קיין וויַין, און קיין אייל, קיין
געבורט פֿון דייַנע רינדער, און קיין פֿרוכטפּערונג פֿון דייַנע שאַף, ביז
ער וועט דיך אונטערברענגען. 52 און ער וועט דיך באַלעגערן אין
אַלע דייַנע טויערן, ביז עס וועלן נידערן דייַנע הויכע און פֿעסטע
מויערן, וואָס דו האָסט זיך אויף זיי פֿאַרזיכערט, אין דייַן גאַנצן
לאַנד; יאָ, ער וועט דיך באַלעגערן אין אַלע דייַנע טויערן, אין דייַן
גאַנצן לאַנד וואָס יהוה דייַן גאָט האָט דיר געגעבן. 53 און וועסט עסן
די פֿרוכט פֿון דייַן לייַב, דאָס פֿלייש פֿון דייַנע זין און דייַנע טעכטער
וואָס יהוה דייַן גאָט האָט דיר געגעבן, אין דער באַלעגערונג, און אין
דער דריקונג וואָס דייַן פֿייַנט וועט דיך דריקן. 54 דער איידעלער
מענטש צווישן דיר און דער זייער פֿאַרצערטלטער, זייַן אויג וועט זייַן
שלעכט צו זייַן ברודער, און צו דער ווייַב פֿון זייַן בוזעם, און צו די
איבעריקע קינדער וואָס ער וועט איבערלאָזן, 55 צו געבן איינעם פֿון
זיי פֿון דעם פֿלייש פֿון זייַנע קינדער וואָס ער וועט עסן, ווייַל
גאָרנישט וועט אים זייַן געבליבן אין דער באַלעגערונג, און אין דער
דריקונג וואָס דייַן פֿייַנט וועט דיך דריקן אין אַלע דייַנע טויערן. 56 די
איידעלע צווישן דיר און די פֿאַרצערטלטע, וואָס האָט קיין מאָל ניט
געפּרווּט שטעלן איר פֿוסטריט אויף דער ערד, פֿון פֿאַרצערטלטקייט

און פֿון איידלקייט, איר אויג וועט זייַן שלעכט צו דעם מאַן פֿון איר
בוזעם, און צו איר זון, און צו איר טאָכטער, 57 און צו איר
נאָכגעבורט וואָס קומט אַרויס פֿון צווישן אירע פֿיס, און צו אירע
קינדער וואָס זי וועט געבערן, וואָרום זי וועט זיי אויפֿעסן אין
פֿאַרבאָרגעניש, אין מינערונג פֿון אַלץ, אין דער באַלעגערונג, און אין
דער דריקונג וואָס דייַן פֿייַנט וועט דיך דריקן אין דייַנע טויערן.

58 אויב דו וועסט ניט היטן צו טאָן אַלע ווערטער פֿון דער דאָזיקער
תּוֹרה, וואָס שטייען געשריבן אין דעם דאָזיקן בוך, מוֹרא צו האָבן
פֿאַר דעם דאָזיקן געאַכפּערטן און פֿאָרכטיקן נאָמען, פֿאַר יהוה דייַן
גאָט, 59 וועט גאָט מאַכן וווּנדערלעך דייַנע פּלאָגן, און די פּלאָגן פֿון
דייַנע קינדער – גרויסע און אָנגעהאַלטענע פּלאָגן, און בייזע און
אָנגעהאַלטענע קרענק. 60 און ער וועט ווידער ברענגען אויף דיר
אַלע ווייטאָקן פֿון מִצרַיִם, וואָס דו האָסט זיך געשראָקן פֿאַר זיי, און
זיי וועלן זיך באַהעפֿטן אָן דיר. 61 אויך יעטוועדער קרענק און
יעטוועדער פּלאָג וואָס שטייט ניט געשריבן אין דעם בוך פֿון דער
דאָזיקער תּוֹרה, וועט זיי גאָט אַרויפֿברענגען אויף דיר ביז דו וועסט
פֿאַרטיליקט ווערן. 62 און איר וועט בלייַבן מיט אַ הייַפֿל מענטשן,
אָנשטאָט וואָס איר זייַט געווען אַזוי ווי די שטערן פֿון הימל אין
פֿילקייט; ווייַל דו האָסט ניט צוגעהערט צו דעם קָול פֿון יהוה דייַן
גאָט. 63 און עס וועט זייַן, אַזוי ווי גאָט האָט זיך געפֿרייט איבער
אייַך, אייַך צו באַגיטיקן, און אייַך צו מערן, אַזוי וועט גאָט זיך פֿרייען
איבער אייַך, אייַך אונטערצוברענגען און אייַך צו פֿאַרטילקן; און איר
וועט אַוועקגעריסן ווערן פֿון דער ערד וואָס דו קומסט אַהין, זי צו
אַרבן. 64 און גאָט וועט דיך צעשפּרייטן צווישן אַלע אומות, פֿון עק
ערד ביז עק ערד, און וועסט דאָרטן דינען פֿרעמדע געטער, וואָס דו
און דייַנע עלטערן האָבן ניט געקענט, האָלץ און שטיין. 65 און
צווישן די דאָזיקע פֿעלקער וועסטו קיין רו ניט האָבן, און קיין מנוחה
וועט ניט זייַן פֿאַר דייַן פֿוסטריט; און גאָט וועט דיר געבן דאָרטן אַן
אומרואיק האַרץ, און אויסגייעניש פֿון די אויגן, און פֿאַרשמאַכטונג
פֿון דער זעל. 66 און דייַן לעבן וועט דיר הענגען אַנטקעגן, און וועסט
אַנגסטן טאָג און נאַכט, און ניט זייַן זיכער מיט דייַן לעבן. 67 אין
פֿרימאָרגן וועסטו זאָגן: הלוואַי ווערט אָוונט! און אין אָוונט וועסטו
זאָגן: הלוואַי ווערט פֿרימאָרגן! פֿון וועגן דער אַנגסט פֿון דייַן האַרצן
וואָס דו וועסט אַנגסטן, און פֿון וועגן דער זעאונג פֿון דייַנע אויגן
וואָס דו וועסט זען. 68 און גאָט וועט דיך אומקערן אויף שיפֿן קיין

מִצרַיִם, אויף דעם וועג וואָס איך האָב דיר געזאָגט, וועסט אים מער
ניט אָנזען. און איר וועט זיך דאָרטן אָנבאָטן צו אײַערע פֿײַנט פֿאַר
קנעכט און פֿאַר דינסטן, און קיין קויפֿער וועט ניט זײַן.

69 דאָס זײַנען די ווערטער פֿון דעם בונד וואָס גאָט האָט באַפֿוילן
משהן צו שליסן מיט די קינדער פֿון ישׂראל אין לאַנד מוֹאָבֿ, אַחוץ
דעם בונד וואָס ער האָט געשלאָסן מיט זיי אין חוֹרֵבֿ.

כט

1 און משה האָט צונויפֿגערופֿן גאַנץ ישׂראל, און האָט צו זיי
געזאָגט:

איר האָט געזען אַלץ וואָס גאָט האָט געטאָן פֿאַר אײַערע אויגן אין
לאַנד מִצרַיִם צו פַּרעהן, און צו אַלע זײַנע קנעכט, און צו זײַן גאַנצן
לאַנד; 2 די גרויסע פּרוּוונגען וואָס דײַנע אויגן האָבן געזען, יענע
גרויסע צייכנס און וווּנדער. 3 אָבער גאָט האָט אײַך ניט געגעבן אַ
האַרץ צו פֿאַרשטיין, און אויגן צו זען, און אויערן צו הערן, ביז אויף
הײַנטיקן טאָג. 4 און איך האָב אײַך געפֿירט פֿערציק יאָר דורכן
מדבר; אײַערע קליידער זײַנען ניט אָפּגעטראָגן געוואָרן אויף אײַך,
און דײַן שוך איז ניט אָפּגעטראָגן געוואָרן אויף דײַן פֿוּס. 5 ברויט
האָט איר ניט געגעסן, און ווײַן און געטראַנק האָט איר ניט
געטרונקען; כּדי איר זאָלט וויסן אַז איך בין יהוה אײַער גאָט. 6 און
אַז איר זײַט געקומען צו דעם דאָזיקן אָרט, איז אַרויסגעגאַנגען
סיחון דער מלך פֿון חשבון, און עוֹג דער מלך פֿון בשָן, אַקעגן אונדז
אויף מלחמה, און מיר האָבן זיי געשלאָגן. 7 און מיר האָבן
צוגענומען זייער לאַנד, און האָבן עס געגעבן פֿאַר אַ נחלה צו די
ראוּבֿנים, און צו די גָדים, און צו דעם האַלבן שבֿט מנשה. 8 דרום
זאָלט איר היטן די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן בונד, און זיי טאָן, כּדי
איר זאָלט באַגליקן אין אַלץ וואָס איר וועט טאָן.

נִצָבֿים

9 איר שטייט הײַנט אַלע פֿאַר יהוה אײַער גאָט, אײַערע הויפּטלײַט,
אײַערע שבֿטים, אײַערע עלטסטע, און אײַערע אויפֿזעערס, אַלע
מענער פֿון ישׂראל, 10 אײַערע קליינע קינדער, אײַערע ווײַבער, און

דײַן פֿרעמדער וואָס אין דײַן לאַגער,פֿון דײַן האָלצהעקער ביז דײַן
וואַסערשעפּער; 11 אַז דו זאָלסט אַרײַנטרעטן אין דעם בונד פֿון
יהוה דײַן גאָט און אין זײַן שבֿועה וואָס יהוה דײַן גאָט שליסט מיט
דיר הײַנט; 12 כּדי דיך אויפֿצושטעלן הײַנט פֿאַר אַ פֿאָלק צו אים,
און ער זאָל דיר זײַן צום גאָט, אַזוי ווי ער האָט דיר צוגעזאָגט, און
אַזוי ווי ער האָט געשוואָרן צו דײַנע עלטערן, צו אַבֿרהמען, צו
יצחקן, און צו יעקבֿן. 13 און ניט מיט אײַך אַליין שליס איך דעם
דאָזיקן בונד און די דאָזיקע שבֿועה, 14 נײַערט אי מיט דעם וואָס
שטייט דאָ מיט אונדז הײַנט פֿאַר יהוה אונדזער גאָט, אי מיט דעם
וואָס איז דאָ ניט פֿאַראַן מיט אונדז הײַנט. 15 וואָרום איר ווייסט ווי
מיר זײַנען געזעסן אין לאַנד מִצרַיִם, און ווי מיר זײַנען דורכגעגאַנגען
צווישן די פֿעלקער וואָס איר זײַט דורכגעגאַנגען. 16 און איר האָט
געזען זייערע אומווערדיקייטן, און זייערע אָפּגעטער, האָלץ און
שטיין, זילבער און גאָלד, וואָס בײַ זײ. 17 טאָמער איז דאָ צווישן אײַך
אַ מאַן, אָדער אַ פֿרוי, אָדער אַ משפּחה, אָדער אַ שבֿט, וואָס זײַן
האַרץ קערט זיך אָפּ הײַנט פֿון יהוה אונדזער גאָט, צו גיין דינען די
געטער פֿון יענע פֿעלקער; טאָמער איז פֿאַראַן צווישן אײַך אַ וואָרצל
וואָס פֿרוכפּערט ביטערקרויט און ווערמוט; 18 און עס וועט זײַן, אַז
ער וועט הערן די ווערטער פֿון דער דאָזיקער שבֿועה, וועט ער זיך
רימען אין זײַן האַרצן, אַזוי צו זאָגן: פֿריד וועט זײַן צו מיר, ווען איך
וועל גיין אין דער אײַנגעשפּאַרטקייט פֿון מײַן האַרצן – כּדי
אונטערצוברענגען דאָס באַוועסערטע אין אײנעם מיטן דאָרשטיקן –
19 וועט אים גאָט ניט וועלן פֿאַרגעבן, נײַערט דער צאָרן פֿון גאָט און
זײַן פֿאַרדראָס וועט דענצמאָל ברענען אויף יענעם מאַן, און אויף
אים וועט הויערן די גאַנצע קללה וואָס שטייט געשריבן אין דעם
דאָזיקן בוך, און גאָט וועט אויסמעקן זײַן נאָמען פֿון אונטערן הימל.
20 און גאָט וועט אים אָפּשיידן צום בייזן פֿון אַלע שבֿטים פֿון
ישׂראל, אַזוי ווי אַלע קללות פֿון דעם בונד וואָס שטייט געשריבן אין
דעם דאָזיקן בוך פֿון דער תּוֹרה. 21 און דער שפּעטערדיקער דָור,
אײַערע קינדער וואָס וועלן אויפֿשטיין נאָך אײַך, און דער פֿרעמדער
וואָס וועט קומען פֿון אַ ווײַטן לאַנד, וועלן זאָגן: – ווען זיי וועלן זען
די פּלאָגן פֿון דעם דאָזיקן לאַנד, און אירע קרענק מיט וואָס גאָט
האָט עס קראַנק געמאַכט; 22 אַז שוועבל און זאַלץ, פֿאַרברענט, איז
איר גאַנצע ערד; ניט זי ווערט געזייט, און ניט זי לאָזט אַרויס אַ
שפּראָצונג, און ניט עס וואַקסט אויף איר אַ שום גראָז, אַזוי ווי די
איבערקערעניש פֿון סדום, און עֲמוֹרָה, אַדמָה, און צבֹוִיִם, וואָס גאָט

האָט איבערגעקערט אין זײַן כּעס און אין זײַן גרימצאָרן – 23 װעלן
אַלע פֿעלקער זאָגן: פֿאַר װאָס האָט גאָט געטאָן אַזױ צו דעם דאָזיקן
לאַנד? װאָס איז דער דאָזיקער גרױסער גרימצאָרן? 24 און מע װעט
זאָגן: פֿאַר װאָס זײ האָבן פֿאַרלאָזן דעם בונד פֿון יהוה דעם גאָט פֿון
זײערע עלטערן, װאָס ער האָט מיט זײ געשלאָסן, װען ער האָט זײ
אַרױסגעצױגן פֿון לאַנד מִצרַיִם; 25 און זײ זענען געגאַנגען און האָבן
געדינט פֿרעמדע געטער, און זיך געבוקט צו זײ, געטער װאָס זײ
האָבן זײ ניט געקענט, און װאָס ער האָט זײ ניט אײַנגעטײלט. 26 און
דער צאָרן פֿון גאָט האָט געגרימט אױף דעם דאָזיקן לאַנד, צו
ברענגען דערױף די גאַנצע קללה װאָס שטײט געשריבן אין דעם
דאָזיקן בוך. 27 און גאָט האָט זײ אַרױסגעריסן פֿון זײער ערד מיט
רוגזה, און מיט גרימצאָרן, און מיט גרױס כּעס, און האָט זײ
פֿאַרװאָרפֿן אין אַן אַנדער לאַנד, אַזױ װי הײַנטיקן טאָג.

28 דאָס פֿאַרבאָרגענע איז בײַ יהוה אונדזער גאָט, אָבער דאָס
אַנטפּלעקטע איז פֿאַר אונדז און פֿאַר אונדזערע קינדער אױף אײביק
– צו טאָן אַלע װערטער פֿון דער דאָזיקער תּוֹרה.

ל 1 און עס װעט זײַן, אַז עס װעלן קומען אױף דיר אַלע די דאָזיקע
זאַכן, די ברכה און די קללה, װאָס איך האָב געלײגט פֿאַר דיר,
און װעסט דיר נעמען צום האַרצן, צװישן די אַלע פֿעלקער װאָס
יהוה דײַן גאָט האָט דיך אַהין פֿאַרשטױסן, 2 און װעסט זיך אומקערן
צו יהוה דײַן גאָט, און װעסט צוהערן צו זײַן קָול, אַזױ װי אַלץ װאָס
איך באַפֿעל דיר הײַנט, דו און דײַנע קינדער, מיט דײַן גאַנצן האַרצן,
און מיט דײַן גאַנצער זעל, 3 װעט יהוה דײַן גאָט אומקערן דײַן
געפֿאַנגענשאַפֿט, און ער װעט דיך דערבאַרימען, און װעט צוריק דיך
אײַנזאַמלען פֿון אַלע אומות װאָס יהוה דײַן גאָט האָט דיך אַהין
צעשפּרײט. 4 אַז דײַנע פֿאַרשטױסענע זאָלן זײַן אין עק הימל, װעט
דיך יהוה דײַן גאָט פֿון דאָרטן אײַנזאַמלען, און װעט פֿון דאָרטן דיך
נעמען. 5 און יהוה דײַן גאָט װעט דיך ברענגען אין דעם לאַנד װאָס
דײַנע עלטערן האָבן געאַרבט, און װעסט עס אַרבן, און ער װעט דיך
באַגיטיקן, און דיך מערן מײן פֿון דײַנע עלטערן. 6 און יהוה דײַן גאָט
װעט באַשנײַדן דײַן האַרץ, און דאָס האַרץ פֿון דײַנע קינדער, ליב צו
האָבן יהוה דײַן גאָט מיט דײַן גאַנצן האַרצן, און מיט דײַן גאַנצער

זעל, כּדי זאָלסט לעבן. 7 און יהוה דײַן גאָט וועט געבן אַלע די
דאָזיקע קללות אויף דײַנע פֿײַנט, און אויף דײַנע שׂונאים וואָס האָבן
דיך געיאָגט. 8 און דו וועסט זיך אומקערן, און צוהערן צו דעם קָול
פֿון גאָט, און טאָן אַלע זײַנע געבאָט וואָס איך געביט דיר הײַנט. 9
און יהוה דײַן גאָט וועט דיר געבן אַ שֶׁפֿע אין יעטוועדער טוּונג פֿון
דײַן האַנט, אין דער פֿרוכט פֿון דײַן לײַב, אין דער פֿרוכט פֿון דײַן
בהמה, און אין דער פֿרוכט פֿון דײַן ערד צום גוטן; וואָרום גאָט וועט
זיך ווידער פֿרייען מיט דיר צום גוטן, אַזוי ווי ער האָט זיך געפֿרייט
מיט דײַנע עלטערן; 10 אַז דו וועסט צוהערן צו דעם קָול פֿון יהוה
דײַן גאָט, צו היטן זײַנע געבאָט און זײַנע געזעצן וואָס שטייען
געשריבן אין דעם דאָזיקן בוך פֿון דער תּורה; אַז דו וועסט זיך
אומקערן צו יהוה דײַן גאָט מיט דײַן גאַנצן האַרצן, און מיט דײַן
גאַנצער זעל. 11 וואָרום דאָס דאָזיקע געבאָט וואָס איך געביט דיר
הײַנט, דאָס איז ניט פֿאַרהוילן פֿון דיר, און דאָס איז ניט צו ווײַט.
12 ניט אויבן הימל איז דאָס, אַז דו זאָלסט זאָגן: ווער וועט אונדז
אַרויפֿגיין אויבן הימל און עס נעמען פֿאַר אונדז, און עס אונדז לאָזן
הערן, כּדי מיר זאָלן עס טאָן? 13 און ניט פֿון יענער זײַט ים איז
דאָס, אַז דו זאָלסט זאָגן: ווער וועט אונדז אַריבערגיין אויף יענער
זײַט ים, און עס נעמען פֿאַר אונדז, און דאָס אונדז לאָזן הערן, כּדי
מיר זאָלן עס טאָן? 14 נײַערט זייער נאָענט איז דאָס וואָרט צו דיר,
אין דײַן מויל, און אין דײַן האַרצן, עס צו טאָן.

15 זע, איך האָב הײַנט געלייגט פֿאַר דיר לעבן און גוטס, און טויט
און שלעכטס, 16 וואָס איך באַפֿעל דיר הײַנט ליב צו האָבן יהוה דײַן
גאָט, צו גיין אין זײַנע וועגן, און צו היטן זײַנע געבאָט און זײַנע
חוקים און זײַנע געזעצן, כּדי זאָלסט לעבן און זיך מערן, און יהוה
דײַן גאָט זאָל דיך בענטשן אין דעם לאַנד וואָס דו קומסט אַהין, עס
צו אַרבן. 17 אָבער אַז דײַן האַרץ וועט זיך אָפּקערן, און וועסט ניט
צוהערן, און וועסט אַראָפּגעפֿירט ווערן, און וועסט זיך בוקן צו
פֿרעמדע געטער, און זיי דינען, 18 זאָג איך אײַך הײַנט אָן, אַז
אונטערגיין וועט איר אונטערגיין; איר וועט ניט מַאֲריך-יָמים זײַן
אויף דער ערד וואָס דו גייסט אַריבער דעם יַרדן צו קומען אַהין, זי
צו ארבן. 19 איך מאַך הײַנט עדות אַקעגן אײַך הימל און ערד: לעבן
און טויט האָב איך געלייגט פֿאַר אײַך, אַ ברכה און אַ קללה, דרום
זאָלסטו אויסוויילן דאָס לעבן, כּדי זאָלסט לעבן, דו און דײַן זאָמען;
20 ליב צו האָבן יהוה דײַן גאָט, צוצוהערן צו זײַן קָול, און זיך צו

באַהעפֿטן אָן אים, וואָרום דאָס איז דײַן לעבן און דײַן אַריכת-יָמים;
כּדי צו זיצן אויף דער ערד וואָס גאָט האָט געשוואָרן צו דײַנע
עלטערן, צו אַבֿרהמען, צו יצחקן, און צו יעקבֿן, זײ צו געבן.

וַיֵּלֶךְ

לא 1 און משה איז געגאַנגען, און האָט גערעדט די דאָזיקע
ווערטער צו גאַנץ ישׂראל. 2 און ער האָט צו זײ געזאָגט: אַ
מאַן פֿון הונדערט און צוואַנציק יאָר בין איך הײַנט; איך קען ניט
מער אַרויסגײן און אַרײַנגײן; און גאָט האָט צו מיר געזאָגט: וועסט
ניט אַריבערגײן דעם דאָזיקן יַרדן. 3 יהוה דײַן גאָט, ער גײט אַריבער
דיר פֿאַרויס; ער וועט פֿאַרטיליקן די דאָזיקע פֿעלקער פֿון פֿאַר דיר,
און וועסט זײ ירשענען; יהוֹשועַ, ער גײט אַריבער דיר פֿאַרויס, אַזוי ווי
גאָט האָט גערעדט. 4 און גאָט וועט טאָן צו זײ אַזוי ווי ער האָט
געטאָן צו סיחון און צו עוֹג, די מלכים פֿון אֶמוֹרי, און צו זײער לאַנד,
וואָס ער האָט זײ פֿאַרטיליקט. 5 און גאָט וועט זײ איבערגעבן צו
אײַך, און איר וועט טאָן צו זײ אַזוי ווי אַלדאָס געבאָט וואָס איך האָב
אײַך געבאָטן. 6 זײַט שטאַרק און פֿעסט, איר זאָלט ניט מוֹרא האָבן
און זיך ניט שרעקן פֿאַר זײ, וואָרום יהוה דײַן גאָט, ער איז דער וואָס
גײט מיט דיר; ער וועט דיך ניט אָפּלאָזן און דיך ניט פֿאַרלאָזן.

7 און משה האָט גערופֿן יהוֹשוּען, און ער האָט צו אים געזאָגט פֿאַר
די אויגן פֿון גאַנץ ישׂראל: זײַ שטאַרק און פֿעסט, וואָרום דו וועסט
קומען מיט דעם דאָזיקן פֿאָלק אין דעם לאַנד וואָס גאָט האָט
געשוואָרן זײערע עלטערן זײ צו געבן, און דו וועסט עס זײ מאַכן
אַרבן. 8 און גאָט, ער איז דער וואָס גײט דיר פֿאַרויס; ער וועט זײַן
מיט דיר, ער וועט דיך ניט אָפּלאָזן און דיך ניט פֿאַרלאָזן; זאָלסט ניט
מוֹרא האָבן און ניט אַנגסטן.

9 און משה האָט אויפֿגעשריבן די דאָזיקע תּוֹרה, און האָט זי געגעבן
צו די כּהנים, די קינדער פֿון לֵוִי, וואָס טראָגן דעם אָרון פֿון גאָטס
בונד, און צו אַלע עלטסטע פֿון ישׂראל. 10 און משה האָט זײ
באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: צום סָוף פֿון אַלע זיבן יאָר, אין דער צײַט פֿון
דעם יאָר פֿון שמיטה, אין דעם יָום-טובֿ פֿון סוכּות, 11 ווען גאַנץ
ישׂראל קומט זיך ווײַזן פֿאַר יהוה דײַן גאָט, אין דעם אָרט וואָס ער
וועט אויסדערוויילן, זאָלסטו לייענען די דאָזיקע תּוֹרה פֿאַר גאַנץ

ישׂראל אין זייערע אויערן. 12 זאַמל אײַן דאָס פֿאָלק, די מענער און
די ווײַבער און די קליינע קינדער, און דײַן פֿרעמדן וואָס אין דײַנע
טויערן, כּדי זיי זאָלן הערן, און כּדי זיי זאָלן לערנען, און מורא האָבן
פֿאַר יהוה אײַער גאָט, און היטן צו טאָן אַלע ווערטער פֿון דער
דאָזיקער תּורה; 13 און זייערע קינדער וואָס האָבן ניט געוווּסט, זאָלן
הערן, און לערנען מורא צו האָבן פֿאַר יהוה אײַער גאָט אַלע טעג
וואָס איר לעבט אויף דער ערד וואָס איר גייט אַריבער דעם ירדן
אַהין, זי צו אַרבן.

14 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זע, דײַנע טעג גענענען צום
שטאַרבן, רוף יהושוען, און שטעלט אײַך אין אוהל-מועד, און איך
וועל אים באַפֿעלן. זײַנען געגאַנגען משה און יהושוע, און האָבן זיך
געשטעלט אין אוהל-מועד. 15 און גאָט האָט זיך באַוויזן אין געצעלט
אין אַ וואָלקנזײַל, און דער וואָלקנזײַל איז געשטאַנען בײַם אײַנגאַנג
פֿון געצעלט. 16 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זע, דו לייגסט זיך
מיט דײַנע עלטערן, און דאָס דאָזיקע פֿאָלק וועט אויפֿשטיין און זיך
אָפּקערן נאָך די געטער פֿון די פֿרעמדע פֿון דעם לאַנד וואָס ער קומט
אַהין צווישן זיי, און ער וועט מיך פֿאַרלאָזן, און פֿאַרשטערן מײַן בונד
וואָס איך האָב געשלאָסן מיט אים. 17 און מײַן צאָרן וועט גרימען
אויף אים אין יענעם טאָג, און איך וועל זיי פֿאַרלאָזן, און פֿאַרבאָרגן
מײַן פּנים פֿון זיי, און ער וועט זײַן צום פֿאַרצערן, און אים וועלן
טרעפֿן בייזן פֿיל און צרות, און ער וועט זאָגן אין יענעם טאָג: פֿאַר
וואָר, ווײַל מײַן גאָט איז ניט צווישן מיר, האָבן מיך געטראָפֿן די
דאָזיקע בייזן. 18 און פֿאַרבאָרגן וועל איך פֿאַרבאָרגן מײַן פּנים אין
יענעם טאָג, פֿאַר אַלעם בייזן וואָס ער האָט געטאָן, אַז ער האָט זיך
געקערט צו פֿרעמדע געטער. 19 און אַצונד שרײַבט אײַך אויף דאָס
דאָזיקע געזאַנג, און לערן עס אויס די קינדער פֿון ישׂראל; טו עס
אַרײַן אין זייער מויל, כּדי דאָס דאָזיקע געזאַנג זאָל מיר זײַן צום
עדות קעגן די קינדער פֿון ישׂראל. 20 אַז איך וועל אים ברענגען אויף
דער ערד וואָס איך האָב צוגעשוואָרן זייערע עלטערן, וואָס פֿליסט
מיט מילך און האָניק, און ער וועט עסן און ווערן זאַט און פֿעט, און
וועט זיך קערן צו פֿרעמדע געטער, און זיי וועלן זיי דינען, און וועלן
מיך פֿאַראַכטן, און ער וועט פֿאַרשטערן מײַן בונד, 21 איז, אַז אים
וועלן טרעפֿן בייזן פֿיל און צרות וועט דאָס דאָזיקע געזאַנג זיך
אָפּרופֿן אים אין פּנים צום עדות וואָרום עס וועט ניט פֿאַרגעסן
ווערן פֿון דעם מויל פֿון זײַן זאָמען; ווײַל איך ווייס זײַן טֶבע, ווי ער

באַגייט זיך הײַנט, נאָך אײדער איך האָב אים געבראַכט אין דעם
לאַנד וואָס איך האָב צוגעשוואָרן.

22 און משה האָט אויפֿגעשריבן דאָס דאָזיקע געזאַנג אין יענעם
טאָג, און האָט עס אויסגעלערנט די קינדער פֿון ישׂראל. 23 און ער
האָט באַפֿוילן יהוֹשוּעַ דעם זון פֿון נון, און האָט געזאָגט: זײַ שטאַרק
און פֿעסט, וואָרום דו וועסט ברענגען די קינדער פֿון ישׂראל אין דעם
לאַנד וואָס איך האָב זיי צוגעשוואָרן, און איך וועל זײַן מיט דיר.

24 און עס איז געווען, ווי משה האָט געענדיקט אויפֿשרײַבן די
ווערטער פֿון דער דאָזיקער תּוֹרה אין אַ בוך, ביז זייער סוף, 25 אַזוי
האָט משה באַפֿוילן די לוִיִים וואָס טראָגן דעם אָרון פֿון גאָטס בונד,
אַזוי צו זאָגן: 26 נעמט דאָס דאָזיקע בוך פֿון דער תּוֹרה, און איר
זאָלט עס אַוועקלייגן בײַן זײַט פֿון דעם אָרון פֿון דעם בונד פֿון יהוה
אײַער גאָט, און עס זאָל דאָרטן זײַן צום עדות קעגן דיר. 27 וואָרום
איך קען דײַן ווידערשפּעניקייט און דײַן האַרטן נאַקן; זע, הײַנט, אַז
איך לעב נאָך מיט אײַך, זײַט איר געווען ווידערשפּעניקער אַקעגן
גאָט, און ווי שוין נאָך מײַן טויט? 28 זאַמלט אײַן צו מיר אַלע
עלטסטע פֿון אײַערע שבֿטים, און אײַערע אויפֿזעער, און איך וועל
רעדן אין זייערע אויערן די דאָזיקע ווערטער, און וועל מאַכן הימל
און ערד עדות קעגן זיי. 29 וואָרום איך ווייס, אַז פֿאַרדאָרבן וועט
איר פֿאַרדאָרבן ווערן נאָך מײַן טויט, און איר וועט זיך אָפּקערן פֿון
דעם וועג וואָס איך האָב אײַך באַפֿוילן, און אײַך וועט געשען בײַז אין
סוף פֿון די טעג, ווײַל איר וועט טאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן
פֿון גאָט, אים צו דערצערענען מיט דער טוּאונג פֿון אײַערע הענט.

30 און משה האָט גערעדט אין די אויערן פֿון דער גאַנצער
אײַנזאַמלונג פֿון ישׂראל די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן געזאַנג ביז
זייער סוף.

הַאֲזִינוּ

לב

1 פֿאַרנעמט איר הימלען, און איך וועל רעדן,
און זאָל הערן די ערד די רייד פֿון מײַן מויל.
2 זאָל טריפֿן ווי רעגן מײַן לערנונג,
זאָל רינען ווי טוי מײַן וואָרט;

ווי אַ גוסרעגן אויף גראָז
און ווי שפּריירעגן אויף קרײַטעכץ.
3 וואָרום דעם נאָמען פֿון יהוה וועל איך רופֿן;
גיט גרויסקייט צו אונדזער גאָט.
4 דער פֿעלז – זײַן ווערק איז גאַנץ,
ווײַל אַלע זײַנע וועגן זײַנען רעכט;
אַ גאָט פֿון געטרײַשאַפֿט, און אָן אומרעכט,
גערעכט און רעכטפֿאַרטיק איז ער.
5 איז פֿון אים די פֿאַרדאַרבונג? ניין!
זײַנע קינדער, זייערס איז דער פֿעלער;
אַ קרומער און פֿאַרדרייטער דור.
6 ווילט איר אַזוי גאָט פֿאַרגעלטן,
געמיין און אומקלוג פֿאָלק?
איז ער ניט דײַן פֿאָטער וואָס האָט דיך געשאַפֿן?
ער – וואָס האָט דיך געמאַכט און געפֿורעמט?

7 געדענק די טעג פֿון פֿאַרצײַטן,
באַטראַכט פֿון דור-דורות די יאָרן,
פֿרעג דײַן פֿאָטער, ער זאָל דיר דערציילן,
דײַנע זקנים, זיי זאָלן דיר זאָגן.
8 ווען דער אויבערשטער האָט באַטיילט די אומות,
ווען ער האָט צעשיידט די קינדער פֿון מענטשן,
האָט ער געשטעלט די געמאַרקן פֿון פֿעלקער,
9 לויט דער צאָל פֿון די קינדער ישׂראלס.
וואָרום דער חלק פֿון גאָט איז זײַן פֿאָלק,
10 יעקבֿ דער טייל פֿון זײַן נחלה.
ער האָט אים געפֿונען אין מדבר-לאַנד,
און אין וויסטן געוואָי פֿון דערווילדערניש,
אים אַרומגערינגלט, אים אויפֿגעפּאַסט,
11 אים אָפּגעהיט ווי זײַן אויגאַפּל.
ווי אַן אָדלער וועקט זײַן נעסט,
פֿלאַטערט איבער זײַנע יונגע,
שפּרייט זײַנע פֿלעדערן און נעמט זיי,
טראָגט זיי אויף זײַן פֿליגל –
12 האָט יהוה אַליין אים געפֿירט,
און ניט געווען מיט אים אַ פֿרעמדער גאָט.

13 ער האָט אים געזעצט אויף די הייכן פֿון דער ערד,
און ער האָט געגעסן די פֿרוכטן פֿון פֿעלד;
און ער האָט אים געמאַכט זויגן האָניק פֿון פֿעלז,
און אייל פֿון קיזלשטיין;

14 שמאַנט פֿון רינדער, און מילך פֿון שאָף,
מיט פֿעטס פֿון לעמער,
און ווידערס פֿון בשָן און בעק,
מיט נירנפֿעטס פֿון ווייץ;
און פֿון טרויבנבלוט טרינקסטו שוימיקן ווײַן.

15 און ישורון איז פֿעט געוואָרן און האָט געבריקעט –
ביסט פֿעט, ביסט דיק, ביסט גראָב געוואָרן;
און ער האָט פֿאַרלאָזט גאָט וואָס האָט אים באַשאַפֿן,
און געשענדט דעם פֿעלז פֿון זײַן הילף.
16 זיי האָבן אים דערצערנט מיט פֿרעמדגעטער,
מיט אומווערדיקייטן אים דערבייזערט.
17 זיי האָבן געשלאַכט צו שדים, אומגעטער,
געטער וואָס זיי האָבן ניט געקענט,
נײַע אָקאָרשט געקומענע,
וואָס אײַערע עלטערן האָבן זיך פֿאַר זיי ניט געפֿאָרכט.
18 אָן דעם פֿעלז וואָס האָט דיך געבאָרן האָסטו ניט געדאַכט,
און פֿאַרגעסן דעם גאָט וואָס האָט דיך געהאַט.

19 און יהוה האָט געזען און האָט פֿאַראַכט,
איבער דער דערצערענונג פֿון זײַנע זין און זײַנע טעכטער.
20 און ער האָט געזאָגט: איך וועל פֿאַרבאָרגן מײַן פּנים פֿון זיי.
איך וועל זען וואָס וועט זײַן זייער סוף;
וואָרום אַ פֿאַרקערטער דור זײַנען זיי,
קינדער אָן טרײַשאַפֿט אין זיי.
21 זיי האָבן מיך דערצערנט מיט אַן אומגאָט,
מיך דערבייזערט מיט זייערע נישטיקייטן,
און איך וועל זיי דערצערענען מיט אַן אומפֿאָלק,
מיט אַ געמיינער אומה וועל איך זיי דערבייזערן.
22 וואָרום אַ פֿײַער איז אָנגעצונדן אין מײַן נאָז,
און עס ברענט ביז דער טיפֿער אונטערערד,

און פֿאַרצערט די ערד מיט איר געוועקס,
און צעפֿלאַמט די גרונטפֿעסטן פֿון די בערג.
23 איך וועל אויסלאָזן אויף זיי בייזן,
איך וועל מײַנע פֿײַלן פֿאַרלענדן אויף זיי:
24 דאַרונג פֿון הונגער, און צערונג פֿון היץ,
און ביטערע פּעסט;
און דעם צאָן פֿון חיות וועל איך שיקן אויף זיי:
25 מיט גיפֿט פֿון די שטויבקריכערס.
דרויסן וועט אַוועקנעמען די שווערד,
און אין די קאַמערן די אימה;
אי דעם בחור אי די מיידל,
דעם זויגעדיקן מיטן גרײַזגראָען מאַן.

26 איך וואָלט געזאָגט: איך וועל זיי פֿאַרלענדן,
איך וועל פֿאַרטיליקן פֿון מענטשן זייער זֵכר;
27 ווען איך פֿאָרכט ניט דעם שׂוֹנאס דערצערענונג,
זייערע פֿײַנט זאָלן ניט אויסלייגן פֿאַלש;
ניט זאָגן: אונדזער האַנט איז דערהויבן,
און ניט יהוה האָט דאָס אַלצדינג געטאָן.

28 וואָרום אַ פֿאָלק אָן באַראָט זײַנען זיי,
און ניטאָ קיין פֿאַרשטאַנדיקייט אין זיי.
29 אַז זיי וואָלטן קלוג געווען, וואָלטן זיי דאָס באַטראַכט,
זיי וואָלטן באַקלערט זייער סָוף:
30 ווי קען איינער יאָגן טויזנט,
און צוויי פֿאַרטרײַבן צען טויזנט,
ווען ניט זייער פֿעלז האָט זיי איבערגעגעבן,
און יהוה האָט זיי איבערגעגעענטפֿערט?
31 וואָרום ניט ווי אונדזער פֿעלז איז זייער פֿעלז;
און מעגן אונדזערע שׂוֹנאים אַנטשיידן.
32 וואָרום פֿון ווײַנשטאָק פֿון סדוֹם איז זייער ווײַנשטאָק,
און פֿון די פֿעלדער פֿון עֲמוֹרָה;
זייערע טרויבן זײַנען טרויבן פֿון גיפֿט,
33 ביטערע הענגלעך זײַנען בײַ זיי.
סם פֿון שלאַנגען איז זייער ווײַן,
און אומדערבאַרימדיק פּיפּערנאָטערגיפֿט.

34 פֿאַר וואָר, דאָס איז באַהאַלטן בײַ מיר,
פֿאַרחתמעט אין מײַנע שאַצקאַמערן;
35 איך האַלט נקמה און באַצאָלונג
פֿאַר דער צײַט ווען זייער פֿוס וועט זיך אויסגליטשן;
וואָרום נאָנט איז דער טאָג פֿון זייער בראָך,
און אײַליק קומט וואָס איז אָנגעברייט פֿאַר זיי.
36 וואָרום גאָט וועט זיך אָננעמען פֿאַר זײַן פֿאָלק,
און אויף זײַנע קנעכט זיך דערבאַרימען,
ווען ער זעט אַז אויסגעגאַנגען איז די קראַפֿט,
37 און קיין מוטערמענטש איז ניטאָ;
און מע זאָגט: ווּ זײַנען זייערע געטער,
דער פֿעלז וואָס זיי האָבן זיך געשיצט אין אים?
38 וואָס האָבן דאָס פֿעטס פֿון זייערע שלאַכטאָפּפֿער געגעסן,
געטרונקען דעם ווײַן פֿון זייער גיסאָפּפֿער?
זאָלן זיי אופֿשטיין און אײַך העלפֿן;
זאָל ער זײַן איבער אײַך אַ פֿאַרבאָרגעניש.

39 זעט אַצונד אַז איך, איך בין דאָס,
און ניטאָ קיין גאָט מיט מיר;
איך טייט און מאַך לעבעדיק,
איך פֿאַרוווּנד און איך הייל,
און פֿון מײַן האַנט איז ניטאָ ווער זאָל מציל זײַן.
40 וואָרום איך הייב צום הימל מײַן האַנט,
און זאָג: אַזוי ווי איך לעב אייביק,
41 ווען איך שאַרף דעם בליץ פֿון מײַן שווערד,
און מײַן האַנט וועט צום משפּט זיך נעמען,
וועל איך אומקערן נקמה צו מײַנע פֿײַנט,
און מײַנע שׂונאים וועל איך באַצאָלן.
42 איך וועל אָנשיכּורן מײַנע פֿײַלן מיט בלוט,
און מײַן שווערד וועט זיך אָנעסן מיט פֿלייש –
מיט בלוט פֿון דערשלאָגענע און געפֿאַנגענע,
מיט די לאַנגהאָריקע קעפּ פֿון דעם פֿײַנט.
43 באַזינגט, איר אומות, זײַן פֿאָלק,
וואָרום פֿאַרן בלוט פֿון זײַנע קנעכט וועט ער זיך נוֹקם זײַן,
און נקמה וועט ער אומקערן צו זײַנע פֿײַנט,
און פֿאַרגיטיקן זײַן לאַנד און זײַן פֿאָלק.

44 און משה איז געקומען און האָט גערעדט אַלע ווערטער פֿון דעם
דאָזיקן געזאַנג אין די אויערן פֿון פֿאָלק, ער און יהושעַ דער זון פֿון
נון. 45 און ווי משה האָט געענדיקט רעדן אַלע די דאָזיקע ווערטער
צו גאַנץ ישׂראל, 46 האָט ער צו זיי געזאָגט: לייגט צו אײַער האַרץ צו
אַלע ווערטער וואָס איך זאָג אײַך הײַנט אָן, אַז איר זאָלט זיי באַפֿעלן
צו אײַערע קינדער, צו היטן צו טאָן אַלע ווערטער פֿון דער דאָזיקער
תּורה. 47 וואָרום דאָס איז ניט אַ הויל געריידּ פֿאַר אײַך, נײַערט דאָס
איז אײַער לעבן, און דורך דער דאָזיקער זאַך וועט איר מַאֲרִיך-יָמים
זײַן אויף דער ערד וואָס איר גייט אַהין אַריבער דעם יַרדן, זי צו
אַרבן.

48 און גאָט האָט גערעדט אין דעם דאָזיקן אייגענעם טאָג צו משהן,
אַזוי צו זאָגן: 49 גיי אַרויף צו דעם דאָזיקן באַרג עֲבָֿרים, דעם באַרג
נבֿוֹ וואָס אין לאַנד מוֹאָבֿ, וואָס אַקעגן יריחוֹ, און קוק אָן דאָס לאַנד
כּנַעַן וואָס איך גיב צו די קינדער פֿון ישׂראל פֿאַר אַן אייגנטום.
50 און שטאַרב אויף דעם באַרג וואָס דו גייסט אַהין אַרויף, און ווער
אײַנגעזאַמלט צו דײַן פֿאָלק, אַזוי ווי דײַן ברודער אַהרן איז
געשטאָרבן אויפֿן באַרג הוֹר, און איז אײַנגעזאַמלט געוואָרן צו זײַן
פֿאָלק. 51 פֿאַר וואָס איר האָט געפֿעלשט אָן מיר צווישן די קינדער
פֿון ישׂראל, בײַם וואַסער פֿון מריבֿת-קָדֵשׁ, אין מדבר צִין, פֿאַר וואָס
איר האָט מיך ניט געהייליקט צווישן די קינדער פֿון ישׂראל. 52 נאָר
פֿון דער ווײַטן וועסטו זען דאָס לאַנד, אָבער קומען אַהין וועסטו
ניט, אין דעם לאַנד וואָס איך גיב צו די קינדער פֿון ישׂראל.

וְזֹאת הַבְּרָכָה

לג 1 און דאָס איז די ברכה וואָס משה דער געטלעכער מאַן האָט
געבענטשט די קינדער פֿון ישׂראל פֿאַר זײַן טויט. און ער האָט
געזאָגט:

2 גאָט איז פֿון סינַי געקומען,
און אויפֿגעשײַנט פֿון שֵׂעִיר אויף זיי;
ער האָט אַרויסגעשראַלט פֿון באַרג פּאָרָן,
און געקומען פֿון די הייליקע צענטויזנטן,
אין זײַן רעכטער האַנט אַ פֿײַערדיק געזעץ פֿאַר זיי.
יאָ, דו ליבהאָבער פֿון די שבֿטים,

אַלע זייערע הייליקע זײַנען בײַ דײַן האַנט;
3 און זיי ליגן צו דײַנע פֿיס,
זיי נעמען אויף דײַנע רייד.
4 "אַ תּוֹרה האָט אונדז משה באַפֿוילן,
אַ ירושה פֿאַר דער אײַנזאַמלונג פֿון יעקבֿ".
5 און אַ מלך איז געווען אין ישורון,
ווען די קעפּ פֿון פֿאָלק האָבן זיך פֿאַרזאַמלט,
אין איינעם אַלע שבֿטים פֿון ישׂראל.

6 לעבן זאָל ראובֿן און ניט שטאַרבן,
און זײַנע מענטשן זאָלן ניט זײַן געציילטע.

7 און דאָס אויף יהודה; און ער האָט געזאָגט:
הער צו, גאָט, דעם קָול פֿון יהודה,
און צו זײַן פֿאָלק זאָלסטו אים ברענגען;
זײַנע הענט זאָלן פֿאַר אים שטרײַטן,
און אַ הילף פֿון זײַנע פֿײַנט זאָלסטו זײַן.

8 און אויף לֵוִי האָט ער געזאָגט:
דײַנע אורים-ותּומים צו דײַן פֿרומען מאַן,
וואָס דו האָסט אים אין מַסָה געפּרוּווט,
אים געשטראָפֿט פֿאַרן וואַסער פֿון מריבֿה;
9 וואָס האָט געזאָגט אויף זײַן פֿאָטער און אויף זײַן מוטער:
איך האָב זיי ניט געזען;
און האָט זײַנע ברידער ניט דערקענט,
און זײַנע קינדער ניט געוואָלט וויסן;
וואָרום זיי האָבן געהיט דײַן וואָרט,
און דײַן בונד האָבן זיי געהאַלטן.
10 זיי לערנען דײַנע געזעצן יעקבֿן,
און דײַן תּוֹרה ישׂראלן;
זיי טוען ווײַרויך אין דײַן נאָז,
און גאַנצאָפּפֿער אויף דײַן מזבח.
11 בענטש, גאָט, זײַן פֿאַרמעג,
און דאָס ווערק פֿון זײַנע הענט זאָלסטו באַוויליקן;
צעהאַק די לענדן פֿון זײַנע פֿײַנט,
אַז זײַנע שׂוֹנאים זאָלן ניט אויפֿשטיין.

12 אויף בנימין האָט ער געזאָגט:
דער באַליבטער פֿון גאָט
וועט רוען בײַ אים אין זיכערקייט;
ער באַשירעמט אים אַ גאַנצן טאָג,
און צווישן זײַנע אַקסלען טוט ער רוען.

13 און אויף יוֹסף האָט ער געזאָגט:
געבענטשט פֿון גאָט זאָל זײַן לאַנד זײַן,
מיטן טײַערסטן פֿון הימל, מיט טוי,
און מיטן תּהום וואָס הויערט אונטן;
14 און מיט טײַערסטע פֿרוכטן פֿון זון,
און מיט טײַערסטן געוועקס פֿון לבֿנה;
15 און מיטן בעסטן פֿון די אַלטע בערג,
און מיטן טײַערסטן פֿון די אייביקע הייכן;
16 און מיטן טײַערסטן פֿון דער ערד און איר פֿולקייט,
און באַוויליקונג פֿון דעם וואָס האָט אין דאָרן גערוט.
זאָל עס קומען אויפֿן קאָפּ פֿון יוֹסף,
און אויפֿן שפּיץ קאָפּ פֿון דעם פֿירשט פֿון זײַנע ברידער.
17 זײַן ערשטגעבאָרענער אָקס, ער האָט פּראַכט,
און הערנער פֿון אַ ווילדטיר זײַנען זײַנע הערנער;
מיט זיי וועט ער שטויסן די פֿעלקער,
די עקן פֿון דער ערד מיטאַנאַנדער;
און דאָס זײַנען די צענטויזנטן פֿון אפֿרים,
און דאָס זײַנען די טויזנטן פֿון מנשה.

18 און אויף זבֿולון האָט ער געזאָגט:
פֿריי זיך, זבֿולון, בײַ דײַן אַרויסגיין,
און יִשָׂשֹכָר, אין דײַנע געצעלטן.
19 פֿעלקער וועלן זיך טרעפֿן אויפֿן באַרג,
דאָרט וועלן זיי שלאַכטן שלאַכטאָפּפֿער פֿון גערעכטיקייט;
וואָרום די שֶׁפֿע פֿון ימען וועלן זיי זויגן,
און די פֿאַרבאָרגענע אוֹצרות פֿון זאַמד.

20 און אויף גָד האָט ער געזאָגט:
געלויבט דער וואָס דערברייטערט גָד!
אַזוי ווי אַ לייבינטע רוט ער,

און פֿאַרצוקט דעם אָרעם און דעם שאַרבן.
21 און ער האָט אויסגעקוקט דאָס ערשטע פֿאַר זיך,
ווײַל דאָרט איז דער חלק פֿאַר אַ הערשער באַהאַלטן.
אָבער ער איז געקומען פֿאַרויס פֿאַרן פֿאָלק;
די גערעכטיקייט פֿון גאָט האָט ער געטאָן,
און זײַנע משפּטים, אין אײנעם מיט ישׂראל.

22 און אויף דָן האָט ער געזאָגט:
דָן איז אַ יונגער לייב,
ער שפּרינגט פֿון בשָׁן אַרויס.

23 און אויף נפֿתּלי האָט ער געזאָגט:
נפֿתּלי, זאַט מיט באַווייליקונג,
און פֿול מיט דער ברכה פֿון גאָט,
דער ים און דעם דָרום טו אַרבן!

24 און אויף אָשר האָט ער געזאָגט:
געבענטשטער פֿון אַלע זין זאָל זײַן אָשר,
באַליבט זאָל ער זײַן בײַ זײַנע ברידער,
און באָדן אין אייל זײַן פֿוס.
25 אײַזן און קופּער דײַנע ריגלען,
און ווי דײַנע טעג דײַן שטאַרקייט.

26 ניטאָ אַזאַ ווי גאָט, ישורון;
ער רײַט אויף די הימלען דיר צו הילף,
און אין זײַן גרויסקייט אויף די וואָלקן.
27 אַ באַשיצונג איז דער אייביקער גאָט,
און אונטן איז ער שטענדיקע אָרעמס.
און ער האָט פֿאַרטריבן דעם פֿײַנט פֿון פֿאַר דיר,
און געהייסן: פֿאַרטיליק!

28 און ישׂראל רוט אין זיכערקייט,
אָפּגעזונדערט – דער קוואַל פֿון יעקבֿ,
אין אַ לאַנד פֿון תּבֿואה און ווײַן;
און זײַנע הימלען טריפֿן טוי.
29 ווויל דיר, ישׂראל, ווער איז דײַן גלײַכן?
אַ פֿאָלק געהאָלפֿן דורך גאָט –

דעם שילד פֿון דײַן הילף,
און דעם וואָס איז די שווערד פֿון דײַן גרויסקייט!
און דײַנע פֿײַנט וועלן אײַנגיין פֿאַר דיר,
און דו וועסט אויף זייערע הייכן טרעטן.

לד
1 און משה איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון די פּלוינען פֿון מואָבֿ צום
באַרג נבֿו, אויפֿן שפּיץ פּסגָה וואָס אַקעגן יריחו; און גאָט
האָט אים געוויזן דאָס גאַנצע לאַנד גִלעָד ביז דָן; 2 און גאַנץ נפֿתּלי,
און דאָס לאַנד אפֿרים און מנשה, און דאָס גאַנצע לאַנד יהודה ביז
דעם הינטערשטן ים. 3 און דעם דָרום, און די [יַרדן]-געגנט, דעם
טאָל פֿון יריחו, דער שטאָט פֿון טייטלביימער, ביז צוֹעַר. 4 און גאָט
האָט צו אים געזאָגט: דאָס איז דאָס לאַנד וואָס איך האָב געשוואָרן
צו אַבֿרהמען, צו יצחקן, און צו יעקבֿן, אַזוי צו זאָגן: צו דײַן זאָמען
וועל איך עס געבן. איך האָב דיך געלאָזט זען מיט דײַנע אויגן, אָבער
אַהין אַריבערקומען וועסטו ניט.

5 און משה דער קנעכט פֿון גאָט איז דאָרטן געשטאָרבן, אין לאַנד
מואָבֿ, לויט דעם מויל פֿון גאָט. 6 און מע האָט אים באַגראָבן אין
טאָל, אין לאַנד מואָבֿ, אַקעגן בית-פּעוֹר; און קיין מענטש ווייס ניט
זײַן קבֿר ביז אויף הײַנטיקן טאָג.

7 און משה איז געווען הונדערט און צוואַנציק יאָר אַלט, ווען ער איז
געשטאָרבן; זײַן אויג איז ניט געווען טונקל, און זײַן פֿרישקייט איז
ניט אַוועק.

8 און די קינדער פֿון ישׂראל האָבן באַווײנט משהן אין די פּלוינען פֿון
מואָבֿ דרײַסיק טעג, ביז די טעג פֿון טרויערגעוויין נאָך משהן האָבן
זיך געענדיקט.

9 און יהוֹשוּעַ דער זון פֿון נון איז געווען פֿול מיט דעם גײַסט פֿון
חכמה, ווײַל משה האָט אָנגעלענט אויף אים זײַנע הענט; און די
קינדער פֿון ישׂראל האָבן זיך צוגעהערט צו אים, און האָבן געטאָן
אַזוי ווי גאָט האָט באַפֿוילן משהן.

10 און עס איז ניט אויפֿגעשטאַנען אין ישׂראל נאָך אַזאַ נבֿיא ווי
משה, וואָס גאָט האָט זיך דערקענט צו אים פּנים אֶל פּנים; 11 אין
אַלע צייכנס און ווונדער וואָס גאָט האָט אים געשיקט טאָן אין לאַנד
מִצרַיִם, צו פּרעהן, און צו אַלע זיַינע קנעכט, און צו זיַין גאַנצן לאַנד;
12 און אין אַלדער שטאַרקער האַנט, און אין אַלדער גרויסער
פֿאָרכטיקייט, וואָס משה האָט באַוויזן פֿאַר די אויגן פֿון גאַנץ ישׂראל.

© 2006 Dworkins and Leonard Prager. All Rights Reserved.